

popüler kültür

Esmer

SAYI: 04 • NİSAN 2005 • FİYATI: 3 YTL (3.000.000TL) (KDV DAHİL)

Kıbrıs Fiyatı: 4 YTL (4.000.000TL)

ciwan
haco

BENİ BİTİREMEDİNİZ!

Keşkelerim...

Bir bilgi savaşçısı olarak ülkemin, doğup büyüdüğüm coğrafyanın paslı, tozlu renkleri arasında dolaşırken yüreğimin derinliklerinden çıkan keşkeleri bir dize haline getirmek geçti aklımdan. Ve bu dizeleri Esmer'in en değerli sayfasında dile getirirken bu kez beynimden yüreğime akan bir sızıntıyı hissediyorum...

Söz konusu keşkelerim, ne benim kişisel hırslarımın tatmini, ne de bir ütopyanın haberciliğini yapmaktı. Bütün bunlar kainatın minik bir köşesinde var olan bir gezegende, adına insan denen yaratığın hep güçlüler tarafından yazılan tarihine serzeniş olmalı.

Sadece görsel tanıdığı olduğum bir sahnede üç beş insanın yaşamlarının gerçek renklerine kavuşması dileği.

Soğuk, dondurucu bir kış gününde boğazına kadar girdiği denizden gün boyunca çıkardığı üç beş kum midyesini belki de tüm yaşamı boyunca tadamayacaktı Mardinli Ahmet. Keşke sihirli bir güç, onu midye çıkarmak için daldığı soğuk sulardan çekip, Roma'nın lüks bir lokantasında hazırlanmış 'Pizza Peskatore'yi tattırabilseydi Ahmet'e.

Van'ın Çakırbey köyünde Bohemya kristallerini yüzlerce derecelik fırında alın teriyle biçimlendirerek paha biçilmez dev avizelere dönüştüren Adil'in, oturduğu evin sallanan bir koltuğunda ışıltılı ışıltılı yanan kristallere bakıp konyağını yudumlaması.

Urfalı keçe ustası Halil'in binlerce yıllık yöntemle yaratıp doğanın kendilerine verdiği boylarla renklendirdiği keçe halısında çocuklarıyla doyasıya oynaşması.

Ve verilecek yüzlerce örnekten sonra, keşke insanımın da binlerce yıldır topraklarına ekilen bilgi tohumlarından bütün bir kainata serpilmiş değerlerinden payını yeterince alması.

[coşkun aral]

FOTO: REİS ÇELİK / MART 2005 / ÇILDİR

NEDENDİR bilmem ama nerede bir dağ görsem yüreğim dağa benzer. İçimle baş edemez oturum. Mutlaka çeker beni, koynunda bir yerde misafir bulurum kendimi.

"Bir çay iç efendi, yoldan geldin buzun çözülsün" dedi kahveci. Binlerce yılın kederini taşıyan koca eliyle koyuverdi çayı önüme. Bildiğimiz bardak, bildiğimiz çaydı ama bambaşkaydı rengi. Tarif edemem, beceremem. Yaşar Abi (Yaşar Kemal) olsa anlatırdı sayfa sayfa. Ama benim harcım değil, yapamam...

Oturanlar sırayla ellerini göğüslerine koyup, 'Hoş geldin yeğenim', 'Hoş geldin bey', 'Hoş geldin efendi' dediler. Aynı sözü tekrarlayan olmadı. Kim bilir kimdim onlar için, neydim? En yaşlı olanı elindeki şekeri kıtlayıp, çayından uzun bir fırt çektikten sonra "Maşallah bu tipide eyi gelmişsin buralara kadar" dedi.

Doğrusu benim için hiç de zor olmamıştı, ben de oralardandım. Severim dağı taşı. Zoru severim. Karı, tipiye nedendir bilmem ama çok severim. Bundan cesaretlenip, "Alışığım amca, ben de buralıyım" dedim ama sanırım biraz alçak sesle konuşmuş olmalıyım ki amca elini kulağına götürerek bana doğru eğildiğinde, ötekiler yardımına yetişti: "Niyazi Amca o da buralıymış, ayağı alışıkmiş kara."

Niyazi Amca elini kulağından indirip, tah-ta sandalyesine iyice yaslandı. Gözlerini kahvenin camlarını döven kara, tipiye çevirerek, "Bu sene berdelecüz erken bastırdı. İnşallah yaz kuru geçmez" dedi. Çayımın bittiğini gö-

rür görmez kahveciye seslenerek yeni bir çay istedi: "Misefirin çayını tezele Bayram."

Kendimi Niyazi Amca'nın karşısında küçülmüş, ufalmış, ne diyeceğini bilemez ortaokul yıllarındaki Reis gibi hissediyordum. Bir şeyler anlatmak, konuşmak istiyordum ama bir türlü başlayamıyordum. Niyazi Amca ne zaman bana doğru dönse, uzun uzun baksa, kanımın akışı değişiyordu. Rahmetli dedeme benzediğini farkettim sonradan. Masadaki konuşmalara cevap yetiştiriyordum... Okey şarkıtlarına karşın konuşmalar uğultuya dönüşüyordu kulaklarımda.

Zaman zaman aralanan kapıdan içeri buz tutmuş adamlar süzülüyor; kasketlerini, puşilerini dizlerine vurarak karları temizledikten sonra selam verip boş buldukları iskemlelere oturuyorlardı. Kahveci Bayram hemen sıcak çay yetiştiriyordu konuklarına. Bardakları koca ellerinin arasına alıp bir süre ısındıktan sonra çayı keyifle yudumluyorlardı.

Son gelen oranın deyimiyle kapı gibi bir adamdı. Herkese selam verdiğinde ben de "aleykümselam" diye cevap verdim. Masamıza oturdu. Adı Koço imiş. Ben de usule uyup "hoş geldin" dedim. Bana dönüp, "Siz de hoş gelmişsiniz" dedi.

Niyazi Amca, Koço'ya pek yüz vermedi. Yaşlı gözleriyle uzun uzun bana baktıktan sonra "Kimlerdensin yeğenim?" dedi. Saydım yedi ceddimi. Başını sallamakla yetindi. Bir süre sustuktan sonra ailemle ilgili küçük bir

anısını anlatıverdi.

Birden dikkatimiz sesi yükselen televizyona yöneldi. Haberler başlamıştı. Bayram sandalyenin üzerine çıkıp sesini açtı televizyonun. Uzun uzun dinledik haberleri... Başbakan Avrupa Birliği'nden bahsetti. Irak'tan söz edildi. Sıra maçlara gelince Bayram yine sandalyeye çıkarak kıstı televizyonun sesini. Yanımda oturan köylü, Avrupa Birliği'ne girme konusunda bir iki umutsuz söz etti. Başkaları da karıştı sohbete... Fırsatını bulmuşken kaşımın yarayı. "AB'ye girmeliyiz" dedim. "Zor" diye çıkışanlara, uzun uzun herkesin elinden geldiğince bu sürece hizmet etmesi gerektiğini filan anlattım. Niyazi Amca beni koca kaşlarının altından ciddiyetle dinledi. Sonra sandalyesinden doğruldu ve konuşmaya başladı:

"Yeğenim" dedi. "Belli ki sizler bu Avrupa Birliği'ne girmeye hazırsınız."

Aha buraları, bizi görüyorsun. Hem fotoğraf da çekiyorsun. Avrupalılar da görüyor bu fotoğrafları. Aha bu Allah'ın unuttuğu Çıldır'ı... Bari bu fotoğrafları gazetelere basıp da işinizi bozmayın. İstanbul'u, Ankara'yı, Antalya'yı çek de oraları göster... O fotoğraflara baksınlar da alsınlar sizi aralarına. Biz size ayak bağı olmayalım. Siz önden gidin, biz müsait olduğumuzda arkanızdan geliriz..."

Demim ya! Bu dağlar yüreğimi acıtıyor... Tipi boran vurur diye möhkem giyinmişim oysa ki! Yine yaptı yapacağını, kötü vurdu... Uzunca bir süre kendime gelemem artık

dağların kederi...

reisçelik
reisçelik@yahoo.com

“BEN, BEN DEĞİLİM ARTIK...”

MEHMED Uzun'un son kitabı “Ruhun Gökkuşığı”nın basımı için Türkiye’ye gelişi sıradan bir geliş değildi. Yazar, onu 28 yıl önce yabancı topraklara savuran ve dört yıl önce kitaplarından dolayı yargılayıp beraat ettiren zihniyete, Türkçe’yle cevap vermek üzere dönmüştü bu kez.

Esmer’in ilk sayısından itibaren duyurusunu yaptığımız yeni kitabı “Ruhun Gökkuşığı”, klasik Mehmed Uzun okurlarını şaşkıncıya getirecek gibi görünüyor. Modern Kürt romanının temsilcilerinden Uzun, her şeyden önce Türkçe olarak, karışık kurgu tekniğiyle, öyküleştirmeyle, hesaplaşmalarla bir ortak kaderi anlatıyor kitabında; her Kürdün yaşam öyküsünden aynı dramatik sahnelerin geçtiği bir kaderi. Okuyucu, Uzun’un yazarlık kimliğiyle olan hesaplaşmasının yanı sıra yaralı vicdanıyla da karşılaşacak. Çünkü yazar, hayatını alışkın olmadığımız bir üslupla, edebi, entelektüel ama samimi bir dille anlatırken, itiraflarda da bulunuyor. Mehmed Uzun kötü kaderine rağmen yaşadığı tüm güzellikleri kastederek, kitabını ithaf ettiği üç büyük isim; Necmettin Büyükkaya, Ferit Uzun, Musa Anter’e hitablen söylediği “...bu yaşadıklarımın hiçbirini ben hakketmedim, bunların hepsi onların hakkıydı, onların bunları yaşamaları gerekiyordu...” sözleriyle, ruhu huzura kavuşamamış bir yazar kimliğiyle karşımıza çıkıyor.

ACISINI ÇEKTIĞİM KOLEKTİF KADERİ ANLATTIM

Kendi öykümü yazmak konusunda son derece isteksizdim. Söz konusu sadece kendi öykümü yazmak olsaydı şimdi yazmazdım. Ama çok zor koşullarda bir yazarlık yarattım. Kitapta anlattığım o sürgün, yabancılık, ülkeden uzaklık, bütün o yoksulluk, yoksunluk içinde kitaplarımı yarattım ve okuyucuya ulaşmaya başladım. Öteki dillere çevrilerek çok geniş bir okuyucu kitlesine ulaştım. Bunlara paralel olarak benimle ilgili sorular artmaya başladı; ‘kim bu adam’ diye. “Sürgünde, ülkeden uzak, yasak bir dille, hiçbir imkan yokken bu kitaplar nasıl ortaya çıktı?” üzerine durmadan sorular yağmaya başladı. Akademik çevreler, tarihçiler, edebiyatçılar, eleştirmenler, okuyucular, yayınevleri bu tür sorular sormaya başladılar. Bu sorulara elimden geldiğince cevap vermeye çalıştım ama hiçbir zaman yeterli olmadı. Kendi öykümden ziyade kendi yazarlığımı kurma öykümü anlatmam gerekiyordu. “Aşk Gibi Aydınlık, Ölüm Gibi Karanlık” romanımın davasıyla birlikte dü-

Acı, hasret, keder;
uğradığımız felaketlerin
hiçbirisi ne edebiyat ne de
sanattır. Ama bunların
edebiyat ve sanat haline
gelmesi mümkündür. Ne
yazık ki en fazla ihtiyaç
duyduğumuz şey sanattır.
Sanatı öğrenmek
zorundayız

şüncem somutlaştı ve o süreci de anlatan bu kitabın yazılması artık zorunlu hale geldi. Bu kitabın yazılmasında temel kaygım kendimi anlatmak değil, onun ötesinde ortak bir kaderi anlatabilmektir, benim de dahil olduğum, fazlasıyla acısını çektiğim kolektif kaderi anlatabilmek.

TÜRKÇE’YLE HESAPLAŞTIM

“Ruhun Gökkuşığı” klasik bir roman değil. Roman türünün akıcılığına, sadeliğine, rahat anlatıcılığına sığınmadım. Çünkü bu eser aynı zamanda dünyaya hitap edecek, bütün dünya dillerine çevrilecek bir eserdir. “Yargıladık, beraat etti, bitti bu iş” diyenlere cevabım “Benden kurtulamazlar.”

Son yazdığım “Dicle’nin Sesi” kitabını bin sayfa olarak durmadan yazdım ve çok yoruldum. O yoğunluğun yaratılmasında, entelektüel çıtanın yükseltilmesinde, edebi akıcılığın, vurgu gücünün yaratılma sürecinde çok yoruldum. Roman bittikten de ben de bittim. Kürtçe yazmış olsaydım büyük ihtimalle o romanın kötü bir kopyasını yazmış olacaktım. Kendimi tekrarlamış olacaktım. Romanlarımı Kürtçe yazıyorum, bu prensibimden vazgeçmiş değilim. Makalelerimi ise İsveççe, Türkçe yazıyorum. Diller arasında gidip gelmemin yazarlığımı güçlendireceğine inanıyorum. Bir gökkuşığı duygusu yaratıyor bende. Ve Türkçe ile bir hesaplaşmam var. Eğitimiyle, bana reva görülen o kaderle, bana öngörülen bu kaderin sahiplerinin ideolojisiyle, değer yargılarıyla, okuduğum o kötü edebiyatla, yargılamalarla, beni yargılayan o insanların düşünceleriyle ciddi bir hesaplaşmam söz konusu. Ama ben dillerini onlardan daha çok seviyorum. Onlardan daha özenli kullanmaya çalıştım. Onların dillerindeki o yoğun kirlenmeye karşılık o dili temizlemek istemek gibi bir kaygım oldu. Bana ait bir dil olmasını yeğledim. Öteki dillerle de ilişkilerim böyledir. Türkçe yazdım ama bilinen Türkçe ile değil, bana ait bir Türkçe’yi kullanmayı tercih ettim. Belki azalı belki zengin ama bana ait bir Türkçe.

ÖTEKİ YAZARLARIN HIÇ OLMAZSA DİLLERİ VARDI

Çok uzun zamandan bu yana felaketlerle yaşıyoruz. Bu nedenle kendimiz için, dünya için önemli olabilecek yaratıcı eserler ortaya çıkaramadık, çıkaramıyoruz. Ekonomik, kültürel ve sosyal koşullarımız yok. Bunun devam etmesi için de çeşitli iktidar odaklı egemen güçler bizi yok etmek istiyorlar. Dünyanın dışına itilmiş durumdayız, dilimizle, kültürümüzle, geleneklerimizle. Oysa zamanında bizim bölgemiz Yukarı Mezopotamya, dünya için çok önemli bir medeniyet merkeziydi. Din, dil, uygarlık konusunda çok önemli bir yerdi. Bu özelliklerimizi yitirdik. Bütün bu uygarlıkların izleri elbette hâlâ var. Ama onları canlandırmak gerekiyor. Onlar bizden çok uzaklaştırılmış. Taş taştır, taşta bir anlam veren söz ve anlatıdır. Bir dağın önemini vurgulayan hissettiren bizim anlatılarımızdır, sözlerimizdir. Yoksa o dağ bin yıllardır orada duruyor zaten. O nedenle bütün bu uygarlıkların, zenginliklerin izlerine, mirasına yeni bir anlam vermemiz gerekiyor, yeniden canlandırmaamız gerekiyor. Söz ve anlatılarla, edebiyatla, sanatla, müzikle, felsefi ve akademik çalışmalarla, entelektüel uğraşla bunu yapmak gerekiyor. Bizim hiçbir şeyimiz yok ki. Yazarlığa başladığımda elimde hiçbir şey yoktu. Öteki yazarlarla karşılaştırılmam mümkün değildi. Hepsinin hiç olmazsa dilleri vardı. Kitapları, kütüphaneleri, onları destekleyen bir edebiyat mirasları vardı. Bizim modern anlamda neyimiz vardı? Hiçbir şeyimiz. Bu Avrupa’dan daha net görülüyor. Siz araya bir mesafe koyuyorsunuz ve bu mesafe olayı daha net görmenizi sağlıyor. Bütün ormanı görüyorsunuz o zaman. Bu ormanın ne kadar büyük bir felakete uğradığını görüyorsunuz. O nedenle sürgündeki Kürt

yazarlarını diğer ülkelerin yazarlarıyla karşılaştırmamak lazım.

SÜRGÜN AVANTAJA DÖNÜŞEBİLİR

Evet, dünya edebiyatının en önemli eserleri sürgünde yazılmıştır ancak sürgün sonradan bir avantaja dönüşebilir. Eğer kat edilme- si gereken yolu kat edebilirsiniz, nefesiniz o kadar uzun olursa, sabrınız Eyüp'ün sabrı olursa, sınırlarınız çelikten, azminiz Ağrı dağı kadar güçlü olursa olur. Çünkü alabildiğine bakır, o zenginlikleri işleyebilir durumdasınızdır. Ama onların nasıl işleneceğini siz bilmek zorundasınız. "Niçin" belli, "neyi" yapacağımızı da biliyoruz. Ama "nasıl" yapacağımızı bilmiyoruz. Yarattıklarımızı bize, herkese ait, önemli eserler haline nasıl getireceğiz? Acımızı, sızımızı, uğradığımız felaketleri bizden alınmış, çalınmış bütün o değerleri edebiyat, sanat, entelektüel çalışma aracılığıyla bugüne ait, herkese ait zenginlikler haline nasıl getireceğiz? 'Nasıl'ın cevabını bilmek ve bu cevaba sahip olabilmek için çok çaba sarf etmek gerekiyor. Bazı yazarlar gibi iki üç ayda oturup bir roman bitirmekle olmaz. Keşke öyle olabilseydi. Keşke biz onlar kadar bu imkanlara sahip olabilseydik. Ama yok. O acılardan ben bir güç yaratmaya çalışıyorum. Acı, hasret, keder; uğradığımız felaketlerin hiçbirisi ne edebiyat ne de sanattır. Ama bunların edebiyat ve sanat haline gelmesi mümkündür. Bizim ne yazık ki en fazla ihtiyaç duyduğumuz şey sanattır. Sanatı öğrenmek zorundayız.

YETERLİ OLMAYAN DİLİMİZ DEĞİL, BİZİZ

Kürtlerin çok önemli bir sözlü edebiyat ve anlatı geleneği, çok zengin bir kültür mirası var. Ve olağanüstü zengin bir dile sahipler, ama şimdi konuştuğumuz dil o kadar zengin değil. Yasaklanmış, engellenmiş, asimile edilmiş, toplumun, edebiyatın, dünyanın ötesine itilmiş. Ama bu zenginlikler çok uzak yerlerde saklı. Oralara ulaşmak lazım. Eğer bütün bu felaketlere ve kötülüklerle rağmen hâlâ canlı ve yaşayan bir dil varsa bu dil çok zengin bir dildir. Yoksa dayanamaz, mümkün değil. Benim yazarlık serüvenim bunun ispatıdır. Yeterli olmayan dilimiz değil biziz. O dilin zenginliklerini yeniden kurmamız gerekiyor, çünkü var.

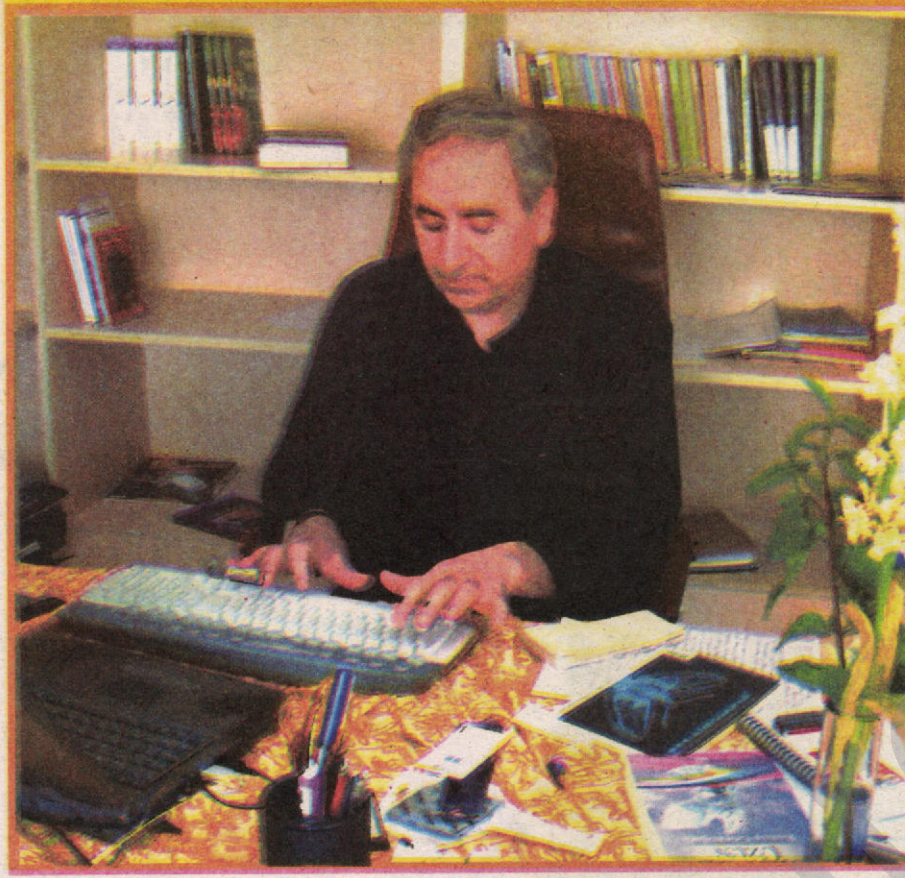
Dengbejik geleneğimiz olmasaydı ben kendi yazarlığımı mümkün değil kuramazdım. Benden önceki bütün o birikimlerin, o mirasların taranması ile oluştu roman dilim. Ben bu zenginliklerin olduğuna inandığım için yazmaya başladım. İnanmasaydım yazmazdım.

"MEME ALAN" HEP BENİMLEYDİ

Dedem çok iyi Kürt destanları söylerdi. "Meme Alan", evimizde devamlı anlatılırdı. Babam da dedemin geleneğini devraldı. Çok güzel blur çalarlardı. Evimizde, köylerde yaşayan, hayvancılık yapan akrabalarımız devamlı gelirdi. Bunlar profesyonel dengbejler olmasına rağmen çok içineydiler. Benim bunlarla ilgili çok fazla deneyimim var. Mesela "Meme Alan"ı hep yaşadım. Babam ve dedem devamlı söylerdi. Daha sonra entelektüel yaşamımda "Meme Alan" hep benimle birlikte oldu. Dedeme ve babama daha yakın olmak için "Meme Alan"ı en az yılda bir iki kez okurdum.

BANA EN YAKIN SES DEDEMİN SESİYDİ

Dedem, kendi dünyasında yaşayan, başkalarının işine karışmayan kendisine yeten, her şeye iyi bir neden yaratan, Eyüp Peygamber'in sabrına sahip bir insandı. Konuşurken iyi konuşmaya özen gösterirdi. Kısa, net konuşurdu ama biz o konuşmaları daha sonra okulda, yazılı dünyada daha kalabalık kelime dağarcığıyla anlatmayı öğrendik. Yaşamın ihtiyaçlarına cevap verecek cümleler dedemin cümleleri. Ama biz bunları zamanla yitirdik.

Dedemin söylediği her şeyin bir anlamı vardı, dolayısıyla bir gücü.

Yazmaya başladığımda ne batıya ne Türkiye'ye ait bir yazarlık yapamayacağımı gördüm. Klasik, geleneksel bir Kürt yazarlığı da yaratamayacağımı anlayınca kendime ait bir sesin zorunluluğunu hissettim. İşte o zaman dedemin sesine ihtiyaç duydum. O zaman çok uzaktaydım, sürgündeydim, dilimin seslerinden çok çok uzaklaşmıştım ama dedemin sesine çok ihtiyaç duydum. Eğer dedemin seslerine ulaşmasaydım mümkün değil bana özgü bir ses yaratamayacaktım. Benden önceki kültür mirası olmasaydı, anlatı olmasaydı, söz olmasaydı mümkün değil kuramayacaktım roman dilimi. Çocukluğunda o Kürtçe sözcükleri duymuş, onlarla büyümüş herkeste müthiş bir dayanma gücü oluşuyor. O tamamıyla hiç kimsenin benden alamayacağı kadar derin bir duygu biçimidir.

HEM KURBAN HEM DE KAHRAMANDIM

Ailem Kürt davasının militanları değillerdi ama kimliklerinin bilincindeydiler. Yönetimin çok dayatmacı olduğunu biliyorlardı. Evimizde Erivan Radyosu dinlenilirdi. Eğitimin amacını biliyorlardı ama kurtuluş yoktu. Onlara bir kurban gerekiyordu ve o kurban bendim. Aynı zamanda bir kahramandım.

Onların geleneklerine göre ilk defa yeni bir şey yapacaktım. Hayatlarında yazılı bir dünya, eğitim yoktu ve ben o geleneği değiştirip çok farklı bir adım atıyordum. Bundan daha büyük bir kahramanlık olur mu? Aynı zaman da kurbandım. Attığım adım tamamıyla bana yabancı bir çevrede baskın bir zihniyetle, bir değer yargıları sistemi içinde olacağımı biliyorlardı ve bana her şeyin zorla öğretilceğinin farkındaydılar. O yüzden de kurbandım. Ama onlar bana sen kurbanın demiyorlardı. Bütün bu başıma gelenler babamdan ve dedemden dolaydır. Benim yazarlığımın sahipleri esas onlar.

ÇOK DEĞİŞTİM, TANINMAZ HALE GELDİM

Hayatım tamamen onlarınkinden farklı hale geldi. Bunun sebebi de onlar. Onların yaşadıklarından çok çok farklı bir hale geldim. Kimsenin tahmin edemeyeceği kadar farklı yerlere savruldu. Bir yığın kimliğe sahip hale geldim. Korkunç bir durum ama aynı za-

Bizim anlamlı yaşamamız gerekiyor. Kaygılarımız ve büyük amaçlarımız olmalı. Yapamazsak bile bu duyguyu hissetmemiz hayatımızı anlamlı kılar. Anlamsız bir hayat sürdürme hakkımız yok

manda bir zenginlik. Onlar bu duruma geleceğimi bilselerdi bana acıyıp okula göndermezlerdi büyük ihtimalle. Kürt davasını savunan bir Mehmed Uzun olarak da kalmadım. Daha da değiştim, tanınmaz hale geldim.

DEDEMİN SESİ BENİ HUZURSUZ ETTİ

Yoğun bir bölünmüşlük yaşadım hep, ne-reye aйдım, kime aйдım diye. Ait olduğum yerleri bilsen bile oralara varmak, onlarla birlikte olmak konusunda daima kendimi güçsüz, imkansız, çaresiz hissettim. Bütün imkanlar elimden alınmıştı. Fazlasıyla uzaklara savrulmuşum.

Eğitimle bana bir gelecek sunulmuştu. Pekala her insan gibi böyle bir geleceği kabul edebilirdim. Ruhumdaki huzursuzluk o geleceğe başkaldırmamı söyledi. O aidiyetlere karşılık başka aidiyetleri tercih ettim. Dillerde de aynı şeyi yaşadım. Eğer bana sunulan dillerden birini kabul etseydim bu aidiyetlerle ilgili sorunlarım çoğalmazdı. Pekala Türkçe ya da İsveççe de yazardım. Ama o ruhumdaki huzursuzluk en zor olanı tercih etti. Dolayısıyla aidiyet sorunlarımı çoğalttım. Dedemin sesleri beni huzursuz etmişti. O sesler daha sonra hiç peşimi bırakmadı. Esas rehberim hep o sesler oldu. Dante'nin yol göstericisi cehennemine indiğinde Virgilius'tu, benim de cehennemimde yol göstericim o seslerdi.

SÜRGÜN EDEBİYATINA AİT BİR YAZARIM

Bu kitabın öykülerinden birisi de sürgün geleneğinin anlatımıdır. Çünkü yazarlığım, varlığım sürgün geleneğine çok fazla bağlı. Aidiyetlerimin en önemlilerinden biri de budur; ben sürgün edebiyatına ait bir yazarım. Ve o sürgün geleneği ile benim kişisel deneyimlerim olmasaydı orada mümkün değil bu yazarlık kurulmayacaktı. Sürgün yararlı bir mekan olabilir, bütün o soğukluğuna ve acısına rağmen. Hiçbir zaman sürgün arzulanacak bir şey değil, ağır bir kültür ama sürgünü bir kere yaşamak zorundaysanız onu olumlu bir şekilde büründürmek zorundasınız. Dünyanın en iyi edebi yapıtları sürgünde yazılmıştır. Uygarlık denilen şeyin büyük bir bölümü, acı içinde sürgünde yaşamak zorunda bırakılmış insanlar tarafından gerçekleştirilmiştir. Kürtler bunu yeterince yapamadı. Çünkü dönemler, kuşaklar arasında bir süreklilik hiçbir zaman sağlanamadı. Yeni kuşak sürgünler kendisinden önce sürgünde yaşananların deneyimlerini devralamadılar.

Sürgün öyle ağır bir yüküdür ki. Devamlı nefesinizi kesiyor. Ama şimdi ülkem geliyorum. Ama ben sürgün geleneğinin bir yazarım. Sürgünde sabah uyanıldığında ilk duygunuz her şeyin size yabancı olmasıdır. Peynirin, suyun, çayın hiçbirinin size ait olmadığını görüyorsunuz. Konuştuğunuz dil size ait değil ve siz çocuk gibi konuşmak zorunda kalıyorsunuz. O sohbetlerin değer yargıları, kodları, öyküleri farklı, size ait değil. Camus 'akşamları zordur' diyor ama ben sabahları zordur diyorum. Rüyaların sonunda uyanıldığımızda gerçeklerle karşılaşılıyorsunuz. Bu uzun bir süre böyle devam ediyor. Sonra bu yabancı gerçekler sizin gerçekliğiniz oluyor ve değişiyorsunuz. Bu kez ülkeye dönüşünüzde her şeyin çok değişmiş olduğunu ve kendinizin de değiştiğini görüyorsunuz. Bu defa tersine bir adaptasyon ve uyum sorunu başlıyor.

ACILARIMIZA LAYIK OLMALİYİZ

Benim gibi çılgın bir yazar için zor olmu-yor mu? Oluyor olmasına ama 24 saatim yazarlığımı, edebiyatımı kurmayla geçiyor. İsveç'te eşim ve çocuklarımla huzur içinde yaşıyorum. Onları çok seviyorum, bunların ötesinde her şeyim bu yaratıcı hayatıma endekslenmiş durumda. Gezecek, eğlenecek zamanım yok. Öteki arkadaşlarım gibi gezmek, eğlenmek, içmek isterdim. Fakat yaratıcı olmak için böyle yaşamam gerekiyor. Bütün bu zor koşullarda bile bir tat, bir zevk, bir mutluluk çıkarmaya çalışıyorum. En olumsuz koşullarda bile bir kahvede oturup çörek yemek benim için büyük bir mutluluk olabiliyor. Ya da iyi bir edebi kitap okumak benim için dünyanın en zevkli işi oluyor. Bir dostumla sohbet etmek yine aynı şekilde. Bir dünya insanı olarak gittiğim her yerde bu mutlulukları yaşamaya çalıştım. Hayata karşı mağlup olmuş, çok acı çekmiş insanların hayata böyle bakmasında fayda var. Ben optimist değilim, aksine bir pesimistim. Fakat bu tür mutlulukların da çok çok önemli olduğunu düşünüyorum ve bunlar benim yaratıcılığımı alakalıdır. Hüznü, acıyı, kederi yazarken oradan bir zenginlik yaratmaya çalışırım. En kötü darbelerde bile sevinç, mutluluk, sıcaklık, heyecan çıkarabilmek, yaratabilmek bizim çok fazla ihtiyaç duyduğumuz bir mezyettir. Hayata samimi bakmamız, çocukça heyecanlarımızı hiç kaybetmememiz gerekiyor. Fazlasıyla cahil bırakılmış bir toplumuz. Bunun bilinciyle daha fazla bilgiye ulaşmalıyız. Ne kadar gezsem, görsem hâlâ kendimi cahil hissediyorum. Yapmak istediklerimiz bilgidен yoksun olduğu takdirde çok ucube şeylere dönüşebilir. Bizim anlamlı yaşamamız gerekiyor, kaygılarımız, büyük amaçlarımız olmalı. Yapamazsak bile bu duyguyu hissetmemiz hayatımızı anlamlı kılar. Anlamsız bir hayat sürdürme hakkımız yok, acılarımıza layık olmaz bu.

Şıvan'la beşik kertmesiyiz. Biz onaylamasaydık mümkün değil olmazdı bu evlilik. Ruhlarımız birbirine yakındı demek ki! Daha yedi yaşındayken benimle evleneceğini söylerdi. Ben de "çirkinsin" diyerek evlenmeyeceğimi söylerdim. Bir oyun, bir şaka gibiydi yani

reyhanalaççiçek
reyhancek@esmerdergisi.com

AĞANIN DEVRİMÇİ KIZI: GÜLİSTAN

BEŞİK kertmesi Şıvan Perwer'in peşinden sürgüne gittiğinde henüz 16 yaşındaydı. Ailesini, aşiretini karşısına alarak gittiği Almanya'da, sevdiği adamla binlerce kişinin katıldığı bir halk konseriyle evlendi. İlk kez kendi düğününde çıktı sahneye.

Sürgünün dikenli gül bahçesine girmişti ama bu gönüllü bir sürgünlüktü.

Memleket hasreti, yoksunluk türkülerinden taşmış ülkeye akarken, onlar sürgünde yeni bir hayat kurmuştu. Tezgah altlarında, evlerin kuytuluklarında, zulalarda yankılanan seslerini dinlemek bir ayın, bir ibadet gibiydi. Gülistan "Kurdistan le Kurdistan", Şıvan "Kine Em"i söyledikçe, Kürt halkı yeni bir hayata açıyordu gözlerini. Almanya'yı karış karış dolaşır konserler verdikleri yıllarda doğdu oğulları Serxwebun... Sürgünü umuda çeviren aşkları tükenip, yollarını ayırdıklarında ise oğulları Londra'da müzik eğitimi almış genç bir adamdı artık.

Hayata ve sanata artık Şıvan'sız devam eden Gülistan, geçen yıl Batman Kültür ve Sanat Festivali'ne, bu yıl da uzun yıllar hayalini kurduğu Newroz'a katılarak neredeyse çeyrek asırlık memleket hasretine son verdi. Newroz sonrası keyifli bir kahvaltı sofrasında buluştuk Gülistan'la... İstanbul'un tek Van Kahvaltı Sofrası'nda çeşit çeşit otlu peynirler, ballar, tereyağları, un helvası eşliğinde yüzünden gülücükler eksik olmayan Gülistan'dan bütün ayrıntılarıyla

hayatını dinledik.

1962 yılında Karakeçi'ye bağlı Karuk köyünde doğdum. Karakeçi, Viranşehir ile Urfa-Siverek arasındadır. Viranşehir'de de evimiz vardı. Viranşehir ile köy arasında geçip gidiyorduk hayatımız. Babam köy ağasıydı. Topraklarımız hala duruyor. Akrabalarımız ve köylülerimiz toprakları işlemeye devam ediyor. Babamın ismi Memed, annemin ki Ayşe. Annem Karacadağlı'dır. Karacadağ şeyhlerinden Şêxê Zırav'ın torunu. Babam ise Karakeçili. Birbirlerini severek evlenmişler. Babamın ailesinin annemi tercih etmesinin nedeni, dedemin çok büyük bir şeyh olmasıymış. Sekiz kardeşiz. Kardeşlerim İzmir, İstanbul, İsveç ve Londra'da yaşıyor.

Babam ağaydı ama bildiğiniz türden bir ağa değildi. Tıpkı dedem gibi medrese eğitimi görmüştü. Yumuşak huylu, cana yakın, mütevazı, dost canlısı, insanlarla iyi geçinen, fedakar

Kardeşi Ali ile beraber...

bir insandı babam. Topraklarımızda çalışanlarla çocukları arasında bir ayrım yapmazlardı.

Annem şeyh kızı olduğu için binlerce müridi vardı. Annem biraz daha aristokrattı. Çünkü şehirde yetişmişti. Siverek'te doğmuş, Diyarbakır'da büyülmüştü. Köye gelin gelmiş şehirlili bir kadın olarak diğer kadınlarından çok farklıydı. Çocuklarının okullarda eğitim görmesini istiyordu. Okula gönderilmemesine çok hayıflanıyordu, bu yönüyle hayata kurgundu. Toplumun kadına biçtiği rolü kabullenmiyordu. Otoriter, sözü geçen, topluma kendisini kabul ettirmiş biriydi. Evimiz insanlarla dolup taşardı. Müritleri sık sık kendisini ziyarete gelirdi. Bazen günlerce, hatta haftalarca görmediğim olurdu.

İLK DARBUKA İLK MIRILDANIŞ

Kulağına ilk müziği annesi fısıldamış. Soğuk gecelerde divanlar kurulup, erbaneler ortaya çıktığında, annesi kasideler okumaya başlamış. Gülistan'ın müzikle tanışması da bu divanlar sayesinde olmuş.

Hem küçük hem de kız çocuğu olduğum için ayıp karşılanırdı şarkı söylemem, o yüzden ben katılmazdım divanlara. Ama erbaneyle özendiğim için olsa gerek bana bir darbuka alındığını hatırlıyorum. Çala çala kırmıştım darbukayı. Annem çok güzel erbane çalar, kasideler söylerdi. Yine o gecelerin birinde derişlerden Zembilfiroş'u dinlediğimi hatırlıyorum. Bu divanların, kasidelerin, dini müziklerin daha sonra hayatımda büyük bir etkisi oldu. O günleri hatırladıkça hala heyecanlanırım.

Annemin üzerimizdeki etkisi babamdan daha fazlaydı. Annem felsefeye, sanata daha yakın birisiydi. Müzikle iç içe büyüdük. Profesyonel olarak müziğe başlamam yurtdışına çıktıktan sonra oldu. Dengbêlik dersiniz... Aşiretler küçük görürdü dengbêjliği... Sıradan halk çocukları dengbêj olurdu. Dengbêjler köyleri dolaşır kamlarını söyler, zahiresini toplar giderdi. Biz köyün kızları süt sağmaya giderken türküler söylerdik. Düğünlerde ve kına gecelerinde söylediğimiz de olurdu.

Halalarımın sesi çok güzeldi. Onlar söyler, ben dinlerdim. Büyüklerimiz yanında sesimizi yükseltip şarkı söylememiz ayıp karşılanırdı. Günün birinde sanatçı olacağımı hayal bile etmiyordum. Çünkü etrafımızda böyle örnekler yoktu. Bize göre şarkı söyleyen insanlar artistti. Artis kelimesi de oralarda hoş bir anlam ifade etmezdi.

Evin tek kızıdır. Nazlıdır, şımanktır ve kendine güveni sonsuzdur. Kendisinden sonra dünyaya gelen 5 erkek kardeşini sıraya dizerek paylayacak kadar otoriter bir abladır.

Evet, özel bir çocuktum. Benden sonra beş erkek kardeşim oldu ama onların kızlardan üstün tutulmasını hiçbir zaman kabullenmedim. İlgi çekmek için bin bir türlü yaramazlıklar yapıyordum. Babamın ilgisini çekmek için yüksek sesle bağırđımı, konuştuğumu hatırlıyorum. Kardeşlerime karşı otoriter bir abla olmuştum, yaramazlık yaptıklarında sıraya dize, azarlardım. Bir aşiret kızı, şeyh kızı olarak dini eğitim görmem gerektiğinde, beni hocaya gönderdiler. Ancak her seferinde kaçırıyordum.

Batman'da bir stüdyo anısı...

Newroz için geldiği bölgede bir gezide...

Annesi Ayşe Hanım ile...

Oğlu Serxwebun ile...

Hocanın attığı dayakları kabullenemiyordum, neden dayak yediğimi anlayamıyordum. Hep kaçırıyordum ama her seferinde beni tekrar hocaya gönderiyorlardı. Bu savaştan ben galip çıkınca Arap harflerini öğrenmem mümkün olmadı. Paylaşımca bir çocuktum. Aileden gelen bir özellikti bu. Tüm aşiretin resmi ya da özel işleri bizim evden halledilirdi. Düğün, hastalık, doğum ya da ölüm gibi özel günlerde evimiz dolup taşar, köylünün ihtiyaçları elden geldiğince karşılanırdı.

Bir ağa kızının hikayesiydi dinlediğim ama aşına olduğumuz bir hikaye değildi. Bilgiye, sanata düşkün annesinin desteğiyle başlayan okul hayatı, yurtdışına çıkma planları yaptığı lise yıllarına kadar devam eder. Viranşehir, Urfa ve Siverek dışındaki bir dünyanın yabancıysın Avrupa'ya gitme hayalleri kurar.

Okula başladığımda Türkçe bilmiyordum. Ailede hakim dil Kürtçe'ydı. Çocuklar okula başlayana kadar evimizde Türkçe konuşulmamıştı. Okul benim için bir çok dönemiymi. Öğretmenim hatırladığım kadıyla bir Türk'tü. Batılı bir siması vardı. O Kürtçe, ben ise Türkçe bilmiyordum. O konuştuğunda ağlıyor, bağırıyordum: "Anne, baba neredesiniz? Ben eve gitmek istiyorum" diye hiçkara hiçkara ağlıyordum. İlk sene kabus gibi geçmişti. Ruhuma işkence ediliyordu sanki. Neden orada olduğumu, bu olanlara neden maruz kaldığımı anlamıyordum. Arkadaşlarım iyi Türkçe konuşmamamı bir eksiklik olarak görüyor ve ayıplar gibi bakıyorlardı. Bunu da kabullenememiştım. Türkçe'yi öğrendikten sonra okulu sevmeye başladım ve iyi bir öğrencilik geçirdim.

VİRANŞEHİR'İN KÜÇÜK DEVRİMCİLERİ

İlkokul bitip de ortaokul yılları başladığında Gülistan kendi deyimiyle devrimcilik yapmaya başlar. Sesini yükseltmesi bile ayıpken, tartışmak, görüş bildirmek ya da yürüyüş yapmak ağır bir yüküdür bir genç kız için. Halkın arayışı Gülistan'ın ve kız arkadaşlarının da arayışı olur.

Yeni oluşmaya başlamış devrimci hareketin sempatiyanıydım. Ailemin tepkisi çok sert olmuştu. Onlar için yeniydi böyle şeyler. Dayım DDKD'lydı. Dayım bana daha sabırlı olmamı, kendimi yetiştirmem gerektiğini söyler, bir delilik yapmamamı öğütlerdi. Babam ise "Şeyh Said bir şey yapamadı, siz mi yapacaksınız" der, kızların bu örgütlerin içinde yer almasını ayıplardı. Benim gibi bir örnek yoktu çevresinde. Annem beni daha anlayışla karşıladı. Sanırım onu etkileyebiliyordum. Annem sürekli bana "Tamam seni destekliyorum ama sen de çok ileri gitme" derdi. Viranşehir'de bir genç kız ne yapabiliirdi ki! En fazla kız arkadaşlarla bir araya gelip eğitim çalışması yapılabiliyorduk. Şivan'ın, Aram Tigran'ın Mihemed Şexo'nun kasetlerini dinliyorduk. Şivan'ı dinlerken gururlanıyordum, etkileniyordum.

BEŞİK KERTMESİ ŞIVAN

Çevreden gelen tepkiler daha serttir. "Bu şeyhin kızı değil mi, ne arıyor bu devrimcilerin arasında" diye söylendiklerini her yerde duyar gibi oluyor. Şeyhin devrimci kızı olmasının yanı sıra Şivan'ın da beşik kertmesidir.

Şivan'la akraba çocuklarıydık. Bizi küçükken birbirimize yakıştırıp beşik kertmesi yapmışlar. Biz onaylamasaydık mümkün değil olmazdı bu evlilik. Şivan benden 10 yaş büyük. Herhalde ruhanımız birbirine yakındı. Ama başka türlü olsaydı, deselerdi ki "Sene buna vereceğiz", mümkün değil kabul etmezdim. Daha yedi yaşındayken benimle evleneceğini söylerdi. Ben de "çirkinsin" diyerek kendisiyle evlenmeyeceğimi söylerdim. Tüm bunları onu kızdırmak için söylerdim. Bir oyun, bir şaka gibi yani.

İlk aşkımdı Şivan.
Sevdiğim adam da
mücadelenin içinde
diyordum. Deniz
Gezmiş'in arkadaşı
olduğu için daha bir
büyüyordu gözümde

12-13 yaşlarına geldiğimde "Aslında hiç de fena değil" demeye başladım Şivan için. Aktif ve farklı olduğu için ilgimi çekmeye başlamıştı. Küçük yaşına rağmen karizmatik bir kişiliğe sahipti diye hatırlıyorum. Erkek çocukların içinde sadece o dikkatimi çekmişti. İlk aşkımdı Şivan. Seviyordum, sevdiğim adam da işin içinde diyordum. Sakal bırakmıştı, Deniz Gezmiş'in arkadaşı olduğu için daha bir büyüyordu gözümde.

Şivan, ailede üniversiteye giden ilk genç olacaktır. Gazi Üniversitesi'ne başlayana Şivan, Gülistan için geleceğin "büyük adamı"dır. Ancak öğrenci olayları Şivan'ın "büyük adam" olmasına izin vermez. Okulu kapanır, Şivan'ın öğrencilik hayatı beklenmedik bir şekilde sona erer. Gülistan ile Şivan için zor yıllar başlamıştır. Gülistan artık görüşemediği, mektuplaşamadığı sözlüsünden sadece ailesi aracılığıyla haberdar olur.

Urfa Suruç'ta verdiği bir konserden sonra Şivan hakkında tutuklama kararı çıkarıldı. Yurtdışına çıkacağını, dönmezse beni de alacağını söyledi. Gideceğime dair söz verdim. Evlenmeye karar verdiğimizde Şivan sürgündeydi. Bu yüzden benim yurtdışına gitmem gerekiyordu. Sürgün oluşu ailemi endişelendirirdi, uzaklara gitmemi istemiyorlardı. O zaman mesafeler daha uzaktı. Urfa'dan İstanbul'a gitmek başka bir dünyaya gitmek gibiydi. Avrupa'ya gitmek sürgün, hatta ölüm demekti. Şivan gelenlerle haber gönderiyordu. Dil öğrendiğini, biraz sabretmemi ve beni de alacağını söylüyordu.

"SAZCI OLSUN DEMEDİK Kİ!"

Sürgüne giden Şivan'ın bir daha geri dönmeyeceğini düşünen aile Gülistan'ı bir an önce baş göz etmeye kalker. Bunu duyan Şivan, Avrupa'dan hatırı sayılır dostlarını göndererek duruma el koyar.

Babam gelenlere, "Şivan bir tambur almış şak şak edip duruyor. Biz gitsin mühendis olsun, doktor olsun dedik. O gitti sazcı oldu" deyince, aracı olan ağabeyimiz,

"Şivan'ın sazi farklıdır, Şivan devrimcidir" diye cevap verdi. Güçlükle ikna olan babam, sonunda "Şivan gibi o da gitsin. Gitsin ama bir daha gözüüm görmesin, gelmesin buralara" dedi. Elini öpmeden gitmek istemedim ama o bildiğini yaptı ve öptürmedi. Annem ise baygınlık geçirdi. "Kızımı nereye götürüyorlar" diye feryat figan ağladı.

Arabayla yola çıktık, önce İstanbul'a ardından karayoluyla Almanya'ya gittik. Şivan Frankfurt'a getirilmemi istemişti ama orada değildi. Biz de kalktık Köln'e gittik. Orada notunu verdim; "Bu adam değişmiş" dedim. Avrupa havası sinmişti üzerine, entel takılmaya başlamıştı. '79 yılında Köln'de iki bin kişilik halk konseriyle evlendik. Düğün için salon tutuldu, davetiyeler basıldı. Bana o gecede sahneye çıkacağımı söyleyince, "Kuro ben nasıl

sahneye çıkacağım" diye tepki verdim. O zamanlar evde parçalar çalışıyorduk. Çalıştığımız parçaları seslendirmem gerektiğini söyledi. Daha önce bana kaset yapacağını da söylemişti. Memleketteyken beni ve kardeşlerimi bir araya toplar, türküler söyletirdi bize. Beste de yapıyordum. Hatta evde hazırladığım, içinde bestelerimin olduğu bir demo kaseti Almanya'ya Şivan'a göndermişim. Bu çalışmaları Almanya'ya gittiğimde yeni düzenlemelerle sesime uygun hale getirmişti. İlk kasetimde bu besteleri okumuştum.

Kürtlerde kadın müzisyenlerin olmadığını ve bu yüzden bana albüm yapacağını söyleyince önce karşı çıktım ama sonra ikna oldum. Bu kez de "Sahneye çıkmayacağım" diye tutturdum.

Ama bir baktım sahnedeyim. Hatta sahnedeki küçük bir oyun oynadık. Kadın haklarını savunan bir gösteriydi. Sahnede önce "Kurdistanê Kurdistan, Baxçê Gulan Dêrdê Dilan", ardından "Tevda Rabın Em Herin, Em Karker û Rençberin"i son olarak da Şivan ile karşılıklı "Welat Çıqas Xweş û Rinde Keçêki Lê Lê" parçasını söyledik.

"İKİMİZ DE EVLİLİKTE BOCALADIK"

Alternatif bir düğün töreninden sonra kendilerine tek odalı bir ev tutarlar. Gülistan için Almanya soğuk, insanları samimi-yetsizdir. Genç yaşına rağmen eşi Şivan Perwer'le birlikte şehir şehir dolaşıp örgütlemelerde katılır, geceler düzenler... Topraklarından kopup bu farklı yaşama ayak uydurmak zordur Gülistan için...

Evlilikte zorlanıyordum. Şivan da bocalıyordu. Klasik Kürt erkeği ile modern Kürt erkeği arasında gidip geliyordu. Evlilikte nasıl davranması gerektiğine bir türlü karar veremiyordum. Şivan klasik bir Kürt erkeği gibi davranıyordu zaman tipik bir baba rolüne bürünüyordu. Bazen de devrimci bir koca gibi davranıyordu. Ben ise ne zaman hangi role bürüneceğimi kestiremiyordum. Eski bir minibüse doluşur ve yola çıkardık. Nerede konser varsa orada duraklar ve gecelerimizi bazen bir arkadaş, bazen de bir yoldaş evinde geçirirdik. Kürtlerin bir araya gelme alışkanlığı yoktu, pek konserlere gelmiyorlardı.

29 Kasım 1980'de oğlumuz Serxwebun doğdu. 12 Eylül askeri darbesinden üç ay sonraydı. Gazetelerden öğrenmiştik darbeyi. İşkencelerin, ölümlerin, tutuklanmaların, idamların başladığını duyduk. Ben o sıra hamile olduğum için gelen haberlerden çok etkileniyordum. Neler olacağını kestirmekte zorlanıyorduk. Ülkeye geri dönüş umutlarımızı da yitirdik böylece. O zamana kadar Şivan ülkeye dönmeceği umuduydu yaşıyordu. Almanya'da kalıcı olmak için hiçbir şey yapıyordum. Hatta büyük bir eve taşınmak, daha yerleşik olmak gibi kaygılar yoktu. Oysa ben çocuk için daha düzenli bir hayat istiyordum. Düzgün bir eve Serxwebun doğduktan sonra geçebildik. Al-

manyada Köln Belediyesi bize bir ev verdi. Evin tamirati ve mobil-yalar için arkadaşlarımız yardımçı oldu. 83 yılında Mahmud Baksi'nin tavsiyesiyle İsveç'e taşındık. Baksi gelip durumumuzu gördü. Çocuk küçüktü, geçinemiyorduk. Soğuk ve karanlık bir ül-ke olduğu için İsveç'te de çok zorlandım.

Gülistan bu kez de çocuk yüzünden kopar müzik-ten. Kucağında oğulları Serxwe-bun Avrupa'ya dolaşmaya başlarlar yeni-den... Kimi zaman Serxwebun'u ailelere bırakıp konserlere, örgütlemelere giden Gülistan, sonunda İsveç'te oğluyla baş başa kalır. İsveç'e yerleşmelerine aracı olan Mahmud Baksi, bu kez Şivan'ı alıp Al-manya'ya gider. 15 yıl boyunca bu yalnızlığı çekmek zorunda kalan Gülistan'ın o yılları çocuğunu büyüt-mekle ve ayda bir eve gelebilen Şivan'ın yolunu bek-lemekle geçer. Gülistan da bu zamanı hem çocuğu-nu büyütterek hem de kendisini geliştirerek geçirir.

Serxwebun'u 4 yaşında okula göndermeye başladık ve İsveççe öğrendi. 4 yaşına kadar Kürtçe'den başka bir dil bilmiyordu. Kürtçe dil eğitimine liseye kadar Stock-holm'de devam etti. Üniversiteyi Londra'da bir müzik okulunda bitirdi. Şimdi Stockholm'de bir müzik stü-dyosu var. Prodüktör olarak müzikle ilgileniyor. Bizim tarzımız farklı olduğu için birlikte çalışmıyoruz. Biz onunla anne-oğul ilişkisinden çok arkadaş gibiyiz. Ber-ber büyüdük sayılır. Bir sürü kimlik kazandı. Serxwe-bun'u gören Diyarbakır'dan yeni geldi sanır. Onun Av-rupa'da doğup, Londra'da üniversite okuduğuna ina-namazsınız. Yılmaz Güney amcası gibi küçük bir 'Keko' o. Babası Şivan onunlaydı. Ayrıca yanında her zaman dayısı Baksi ve Mehmed Uzun vardı, onca Kürt aydın ve yazarı olunca kimliğini buldu.

Şivan'la ortak üretimleri olan "Zem-bilfiroş" ve "Tevda Rabın" kasetleri-nin dışında yedi solu albüm yapar. "Kurdistanê Kurdistan" adıyla yaptığı albüm 80'lerin en çok sevilen ve dinlenen isimlerinden biri olur.

"Kurdistanê Kurdistan" ka-setinden parçalar okuduğumuz ilk gece salonda bin adet kaset satıldığını hatırlıyorum. Sonra Kürtlerin bulunduğu dört parçada 20 milyona yakın korsanı basılıp dağı-tıldı diye biliyorum. Aynı dönemlerde Şivan'ın "Kine Em" kaseti çıkmıştı. İkisi de çok sevilmişti.

Uzun yıllar adı Şivan'la anılan Gülistan artık özel hayatında da sanat hayatında da yoluna tek başına de-vam ediyor. Geçen yıl Batman Kültür Festivali'ne ge-lerek 25 yıllık memleket hasretine son veren Gülistan, aradan geçen 26 yılda artık eski Gülistan değil-dir.

16 yaşındaki Gülistan'ın kalbi körpeydi, şimdi biraz nasır tuttu. Bir sürü acıyı, hayal kırıklığını içinde barındır-mış, koskoca bir sürgün hayatında iyi ve kötü günler ge-çirmiş bir yürek var şimdi. Acı ve tatlı deneyimler kazandı. Başından beri bildiği yoldan ödün vermeyen bir kadın duruyor şimdi karşınızda. Şimdi torunlarının olmasını hayal ediyorum. Gelinimin bir Kürt kızı olma-sını istiyorum. İyi Kürtçe bilen, kendi değerlerine sahip çı-kmış modern bir Kürt kızı istiyorum. Oğlum Avrupa'dan evlenmeyi düşünmüyor. Ama karar vermesi için önce ge-lip görmesi gerekir buraları. Benim için buralara yerleş-mek şimdilik erken ama ileride düşünüyorum. Sürgünde yaşlanmak ve ölmek istemiyorum.

Albüm çalışmalarını İstanbul'da yapmak istiyorum. Kasetim bir sene önce çıkacaktı ama durdur-dum. Çünkü yapmak istediğim müzikal çalışmayı yurtdışında yapamayacağımı anladım. Bir sürü yeni bestem var. Gülistan tarzı devam edecek. Daha yeni soundlar, daha harmonik sesler olacak.

Sakar Aşık Halayı

Yaleley, çiçeği karda gördüm
Yaleley, kokladım darda gördüm
Yaleley, bakışı ceren gelin
Yaleley, ben seni harda gördüm

Yaleley, halay dönsün bu yana

Yaleley, gün boyu yana gel sen
Yaleley, yandıkça cana gel sen
Yaleley, kuşlukta sine sine
Yaleley, koynuma suna gel sen

Yaleley, halay dönsün bu yana

Yaleley, köksüz dal aşu tutmaz
Yaleley, filizi kuşu tutmaz
Yaleley, yapayalnız yatanın
Yaleley, ne yapsa düşü tutmaz

Yaleley, halay dönsün bu yana

Yaleley, gönülsüz gezme güzel
Yaleley, yalnız sızma güzel
Yaleley, nazını uzun tutup
Yaleley, döşünü tozma güzel

Yaleley, halay dönsün bu yana

Yaleley, köklü bağ dal dal uzar
Yaleley, göğeri üzüm dizer
Yaleley, gel kız koklaşalım
Yaleley, inan ki ömrün uzar

Yaleley, halay dönsün bu yana

Yaleley, yüzünde tülün mü var
Yaleley, közünde külün mü var
Yaleley, kıpır kıpır her yanın
Yaleley, koynunda sülün mü var

Yaleley, halay dönsün bu yana

4 Nisan'da, Fransız sokağı, No:8 kat: 2 Galatasaray Adresindeki chez SAKMAN'da "Şiirli Pazartesiler" programının konuşuyum. Tel : 0 212 244 58 73

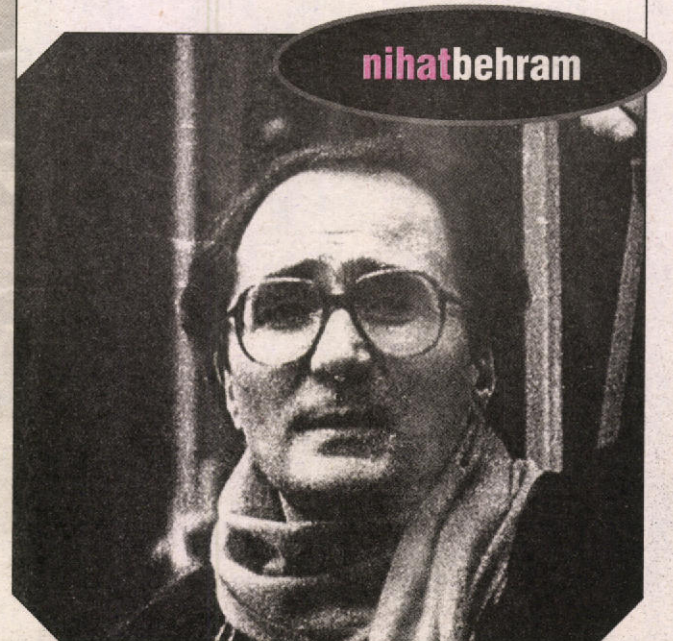
DE GET
OĞLIM KAŞINMANIN
ZAMANIMIYDI SABREDİN
BİRAZ OTLU PEYNİRİMİ
BİTİREYİM.
HEPİNİZİ BİRDEN
TOPARLARIM!

VANMEN!
OTLU PEYNİR AŞKINA
YETİŞİ..
DARMADAĞIN
ETTİLER BENİ!

ÇOT!
ÇATI!
ÇATI!
ÇATI!

sponsored by **VAN KAHVALTI SOFRASI**

Atatürk Bulvarı No: 168/2 Büyükşehir Belediyesi Arkası Tel: 0 212 522 08 59 - 522 08 60 Aksaray / İST

nihatbehran

Dino kardeşler ve ilk okuduklarım

OMRÜMDE ilk okuduğum roman Alphonse Daudet'nin *Le Petit Chose* idi. Ondan sonra *Kerem ile Aslı* okudum. Bu bir ortaçağ türkülü hikayesidir. Kuruluş biçimi *La Chanson de Roland*ın tıpkısıdır. Bu hikayeyi okumak yasaktı. Onu okuyanlar karasevdaya tutuluyor, deliriyordu. Bu hikaye üstüne, onu okuyanlar için halk arasında daha çok şeyler anlatılıyor, karasevdaya tutulanlara örnek gösteriliyordu. Ben onu okudum ve ne karasevdaya tutuldum, ne de delirdim. Bu iki kitabı okuduğumda ilkokul beşinci sınıftaydım.

Beni ilk etkileyen kitap *Don Kışot* oldu. Onu okuduğumda onyediy yaşındaydım. Daha önce *Don Kışottan* parçaları bizim ilkokul kitabından okumuştum ama, işte öyle, pek ciddiye almamıştım. *Don Kışotu* okuyunca yeni bir dünya buldum. Günlerce etkisinde kaldım. *Cervantes* bütün insanlığı, yüreğimde sakladığım birçok gizi açıklamıştı. Bir karanlığa gömülmüş, sonra da içimde bir yücelme olmuştu. Bugünlerde de politik yüzden ilk karakola çağırılmıştım. Polisler bana hiç de iyi davranmamışlardı. Bu romanı okumadan, daha çok önceleri kitap yazmaya kararlıydım. Şiirler yazıyor, şiirlerim edebiyat dergilerinde yayınlanıyordu. Bana klasikleri, *Don Kışotu* tanıtan Arif Dinoydu. Arif Dino, ünlü ressam Abidin Dinonun ağabeyiydi. İki de İstanbuldan Adanaya sürgün edilmişlerdi. Ama orada eski Adana Valisi dedeleri Abidin Paşanın toprakları vardı. Arif Dino bu topraklardan birazını satınca bana klasiklerden yüzden fazla kitap hediye etti. Eve götürüp paketi açınca üç tane *Don Kışot* ile karşılaştım. İkisini aldım, bir yanlışlık olmuştur diye Arif Dinoya götürdüm. Fazla olmuş, bir yanlışlık var, dedim. Arif Dino, yanlışlık değil, dedi. Ömrünün sonuna kadar durmadan bu kitabı okuyasın diye sana üç tane aldım, dedi. Ve *Don Kışot*larımı gerisin geriye eve götürdüm. Arif Dino ressamdı. Hem de büyük bir ressamdı. Sergi açmak, yapıtlarını başkasına göstermek gibi bir derdi yoktu. Resimlerini sadece kendi için yapıyordu. Bir de bizim gibi dostlarına gösteriyordu. Onunla dostluğumuz aralıksız onyediy yıl sürdü. Fransızca ve Türkçe şiirler yazıyor, Türk yenilikçi şiirinin babalarından biri oluyordu. Abidin Dinodan da Sait Faikin ilk romanı *Medarı Maişet Motorunu* aldım okudum. Hayran kaldım.

Arif ve Abidin Dinolarla tanışmadan önce şiirler yazıyor, birçok dergide yayımlıyor, folklor derlemeleri yapıyor, büyük bilimsel kitaplar yazma hayalleri kuruyordum. Arif Dino Yunanca da bilirdi. Eskilere, yani klasiklere çok meraklıydı. Bana resim dersi bile verdi. Bir de Rimbaud'yu ezberden bilirdi. Sanırım bütün şiirlerini... Ve onunla onyediy yıl roman, sanat, sosyalizm tartıştık. Abidin Dino da beni epeyce etkiledi. Onunla da şiir, edebiyat, resim konuştuk çok. Bu iki insan da belki çağımızın en ince, en zevkli insanlarıydı. Şimdiki gibi aklımda, Arif Dino bir gün tutturdu, çağımızın romancıları tek tipten korkuyorlar, dedi. Örneğin bunların içinden *Don Kışot* gibi bir tipi yazmaya yüreklilik gösterecek bir kimse çıkmaz. Onu göre dünya romanı *Don Kışot* gibi tek tipin romanıydı. *Ilyada* ya da *Akhilleusla Hektorun* romanıydı. Abidin Dinodan modernleri öğrendim. Abidin Dinonun üniversitede Fransızca Profesörü olan karısı Güzin Dino bana Fransız klasiklerinden bir liste verdi. Yalnız onları tanıdığımda ben bir edebiyat bölümünün içindeydim. Adanadaki bir çok şair, hikayeci arkadaşım.

Dinolar Adanaya geldiğinde ben onları çok iyi tanıyorum. Arif Dinonun şiirlerini okumuş, Abidin Dinonun resimlerini görmüştüm. Benim bölgenin Türkiye'ye armağan ettiği en büyük şair Karacaoğlan üstüne de Abidin Dino o zamana kadar yazılmamış bir anlayışla yazı yazmıştı.

Don Kışotu okuduğumda, sosyalizmi benimsemiş, bir kaç kere de karakola düşmüştüm. Sosyalizm üzerine elime ne geçerse okuyordum. Gene de bu işte Arif Dino bana yardımcı oldu. Abidin Dinonun çok başka özellikleri vardı. Sosyalist militanlığı edebiyatla birlikte götürmeye çalışıyordum. Hemen oracıkta, Adanada sosyalist gençlerden hatırı sayılır bir bölüm kurulmuştu. Eski sosyalist işçilerle, aydınlarla bağlantı kurmuştuk. Gece gündüz sosyalizm konuşuyorduk. O zamanlar Türkiye'de yeterli sosyalist kitaplar yoktu. Örneğin *Manifesto* daktiloya çekilmiş olarak elden ele dolaşıyordu. Bunun için biz sosyalizmi usta-çırak işi ağızdan öğreniyorduk. Elbet sosyalizmle birlikte bu ağızdan öğrenmeler yüzünden çok da yanlış şeyler öğrendik.

[yaşarkemal]

YAĞMURDERELİ AİLESİ

*Erzurum'dan Samsun'a,
Kürtlükten Lazlığa,
Sağcılıktan Devrimcilige...*

HER evde vardır o fotoğraflardan... Ya çerçeve içinde duvara asılı veya geçmişin saklandığı sandıkların bir köşesinde gizli... Zaman tüneline sararmış bu ata-baba fotoğraflarında, acı-tatlı karışımı dramlarla bezenmiş bir tarih gizli aslında... "O Fotoğraflar" serisinin ilkinde Yağmurdereli ailesi konuğumuz. Karadenizli sanılan ama aslında Erzurum kökenli bir aile olan Yağmurdereli ailesini, ailenin "devrimci" kanadının "haşarı çocuğu" Saygı Yağmurdereli anlattı.

Resimlerdeki gençliğime dalıp gitmişim. Ne çok şeyler anımsatır resimler. Okunan bir kitap, seyredilen bir film gibi, sanki "ben bunları hiç yaşamamışım" dercesine bakıyorlar. Sonra, o resim birden kayıverdi resimler tomarından önüme. "Bana bak!" dedi. "Ben de senin geçmişinim. Hem de çok eski geçmişin!" Bakmamak mümkün mü? Sonra da dalıp gitmek düşüncelere...

Dedem, babaannem, amcalarım, halalarım. Oturuşlarında, dizilişlerinde sevgi dolu, saygı dolu bir hiyerarşi hemen göze çarpıyor.

Babamgil dokuz kardeş. Bakıyorum, demek ki resimde babam ve en büyük amcam yok. Yani, en büyük çocuk olan babam ve hemen onun bir altı Namık amcam. Bu fotoğraf nerede çekildi, neden onlar yoklar, bilmiyorum!

En küçük halam şimdi yetmişli yaşlarda. Resimde çok çok on yaşlarda görünüyor. Demek ki, bu resim en az altmış yıl geriden bakıyor bize. Kırklı yılların başı olmalı...

Hepsinin giyimleri son derece modern. Nerelelerden bu günlere gelmişiz. Gel de şaşma, acıma, üzülmeye...

Dedem ve babaannem oturmuşlar. Babaannem yanına en büyük oğlunu almış, dedem en küçük kızını. O son derece saygıyla oturan benim Nesip amcamdır. Ailenin en küçüğü, okul önlüğü ve sevimli kurdelaıyla neredeyse esas duruşta olan ise en küçük halam, Nevzer halam...

NESİP AMCAM: Son derece ciddi ve aynı za-

manda esprili biri olarak anımsıyorum onu. Ömrünü eğitime adayan gerçek bir emekçi o. Kendisinden sonraki tüm kardeşlerinde, hatta onların çocukların da bile emekleri vardır. Uzman denecek kadar folklorik bilgilere sahip. Bildiğim kadarıyla, en doğru ve en kapsamlı "AŞIK SUMMANI" çalışmasında onun imzası var. Ölünceye kadar, dönemin muhafazakar gazetesi "Son Havadis'te, folklorik yazılar yayımladı. Şimdi okuduğu okulda adına bir anfi bulunuyor.

12 Mart'ın en teröriste olduğu dönemde, beni Selimiye kıışasında ziyaret edecek kadar da namuslu ve yürekliydi.

MELİHA HALAM: Meliha halam fotoğrafta babaannemin tam arkasında durmuş. Tortum'da yaşadı, orada öldü. Aile geleneğinin anlatılmaz özverili bekçisi. Erzurum'lular sevdiği, saydıkları kişilere "paşa" derler. O, Tortum'luların "Meliha paşa"sıydı...

ZEKİ AMCAM: Fotoğrafta halamın solunda durmuş. Trabzon'da okumuş, orada evlenmiş, çoluk-çocuğa karışmış. Nesin amcam o yıllarda Trabzon'da lise müdürüydü. Uzun yıllar Trabzon'da bir günlük gazete çıkardı. Hep siyasetin içinde oldu. 27 Mayıs sonrası bir dönem milletvekilliği de yaptı. Üç çocuk büyüttü, biri herkesin tanıdığı Osman Yağmurdereli.

HASİP AMCAM: Halamın sağında Hasip amcam var. Hasip bey, hep çocukça öfkeli, coşkulu, naif bir insan güzeli. Uzun uzun oturulan upuzun masalarda, birlikte içki içmeyi, meşk etmeyi öğrenen, sevdiiren can adam. Eşber'in, Sumru'nun babası. Ne çok şeyler paylaştığım, ne çok özlemlere günler boyu dalıp gittiğim has adam, has insan...

Onu çok özliyorum...

Dedemin hiç oğlu kalmadı dünyada. Kızları da azaldı...

NEVBER HALAM: Hasip amcamın sağında yerini almış. Gençcecik yaşında terk edip gitti bizi. İyi bir banka yöneticisiydi. Ve de bildiğim kadarıyla Türkiye'nin ilk kadın senkida başkanı.

NEVVER HALAM: Okul şapkalı ikinci kız. Eski bakan Turhan Bilgin'in eşi. Ama tam bir halk kadını. Sade, hilesiz, hurdasız. Kahkahalarımızı ona borçluyuz, zaman zaman gözyaşlarımıza karışsa da...

Çok şükür sağ o.

NEVZER HALAM: Resmin mini mini mekteplisi. En koyu dramlardan, komedi çıkarmakta üstüne yoktur. Hala sevimli, yaramaz bir kız çocuğudur o.

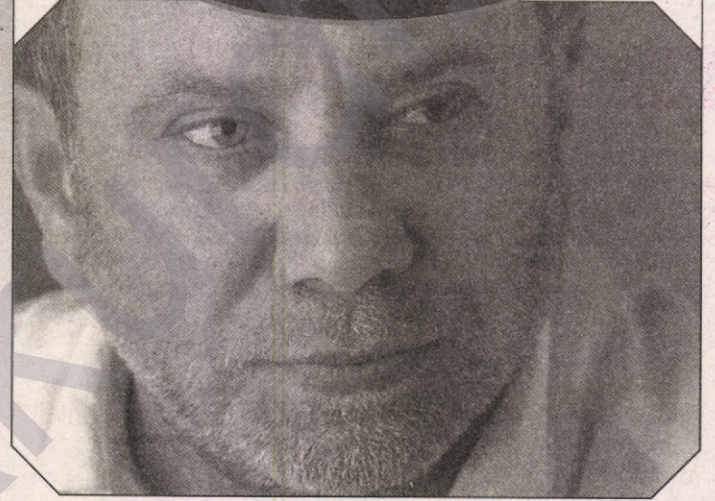
Bir de o sağ çok şükür...

Altmış yılı aşkın bir anı donduran bir fotoğraf bu. Ne yazık ki zaman, sadece orada donuk... Sadece iki halam sağ şimdi. Diğerleri çoktandır yoklar. Ve ben, o resimdekilerin pek çoğunun o yaşını çoktan geçtim...

Kıskandığım İki Orospu

Gözlerinin rekabetini seyretmeye tutkunum
Biri hiçbir zaman olduğu yerde değil
Diğeri fena kalıyor kaldığı yerde,
Sen en kıskandığım iki orospusun
Biri gitme zamanı geldiğinde gidiyor
Diğeri fena aşık oluyor kaldığı yerde.

cezmiersöz

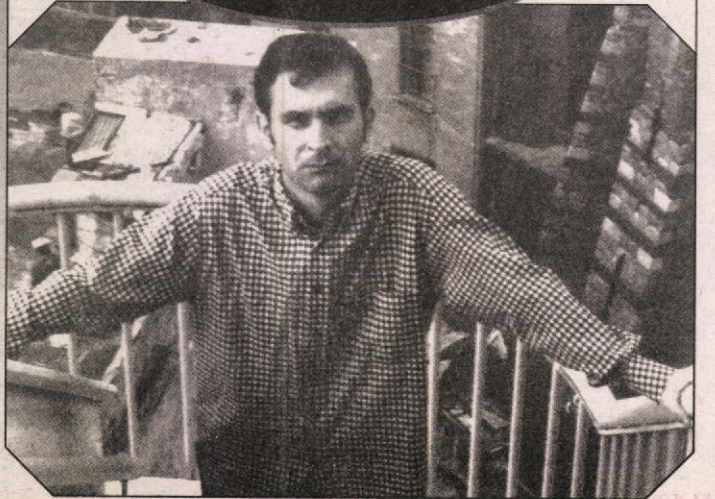
Tartı

yalnızlıkla sabahlarken bir ara
korkuyu güldürmeye çalışıyormuş
yaşlanmayı becermiş bir deniz dışarıda...

hayata sırtım dönüktü, aşka yüzüm
hayatla aşk arasında
bir miktar yerde kaldım bir miktar havada

anladım... dengeden şikayeti varmış tartının da

ayhanbozkurt

İnsanın Ezberi Bozulursa...

BİZDE kamu yanlısı, yurttaş taraftarı gazetecilik yerine iktidar propagandacısı ve devlet sözcüsü gazetecilik kültürü ağır bastığı için, hem siyasi hem de mesleki olarak bu egemen anlayışın etkisi altındaki meslekdaşlarımız, bazen bilerek yani kasıtlı bir şekilde, bazen de iyi niyete rağmen bilinçaltında kısacası şuursuzca komik ya da anlamsız sahnelere artız olur.

Kafa ve yürek bağımsız ve özgür olmayınca, bırakın düşünmeyi, yürümek bile zordur binlerce tonluk pranga ağırlığı yüzünden.

Haberciliğin temel iki kuralından biri 'Temas ve mesafe' ise ikincisi 'Habere konu olan taraflara eşit uzaklıkta' durmaktır. Yazması kolay da sahada her zaman çok da kolay olamıyor bu etik ilkeyi hayata geçirmek. Çünkü gazeteci dediğin de etten kemikten, dahası ruh ve sinir ile duygu ve refleksten oluşan bir yaratık. Anası babası, şehri köyü, milliyeti, dili, dini, rengi, ideolojisi, siyasi bakışı olan bir zat. Yani habere konu olan kişilerle bir sürü benzer yanı var. Kah o tarafla kah bu tarafla özdeşleşmek kadar kolay düşülen bir tuzak yok bizim meslekte ve bizim memleketinde. Taraf mühim tabi: Güçlünün, mülklünün, iktidarın tarafına geçtin mi pek ses seda eden olmaz da, mazlumun, mağdurun, fakirin kısacası esmerin yanında saf almaya kalktın mı yürürler üzerine, 'tarafgir gazeteci' derler sana, hatta 'Militan mısın gazeteci misin?' diye de kışkırtırlar. Bunlar kelimenin her anlamıyla aynasızdırlar. Bu tür suçlamaları çok iyi becermelerinin altında basit bir neden yatar: Bizzat kendileri devletin sözcüsü, iktidarın bekçi köpeği,

(Bekçi köpeği vardır da neden bekçi kedisi yoktur, hiç düşündünüz mü bunu Sayın Kemal Burkey?) filan oldukları için içsel haleti ruhiyelerini dışarı vururlar. Kendi bağımlılıklarını gizlemek için başkalarını, rakiplerini bağımlılıkla suçlarlar.

Bu didaktik girizgahtan sonra bir kaç örnek:

Hasan Cemal, Cumhuriyet gazetesinde Genel Yayın Yönetmeni idi. Benim tanıdığım, birlikte çalıştığım Genel Yayın Yönetmenleri arasında, Oral Çalışlar'dan sonra, mesleki anlamda kaliteli bir gazetecidir. Okur, yazar, inceler, muhabirlik yapmak ister hep. Ancak iktidar olmak güç bir şeydir, Celal Başlangıç'ın Adana Büro şefi ya da iç haberler şefi olduğu dönemlerde Kürt kaynaklı haberlere karşı olağanüstü bir hassasiyet gösterdiğini hatırlıyorum. Hassasiyet 'Aman bu haberi koymayalım, yayınlanırsa başımıza bir iş açılır' hassasiyeti. Ben de kurbanı oldum bu hassasiyetin. Neyse ki AFP ve

BBC'ye de haber geçiyorum ki, Cumhuriyet'te kendi imzama yayınlanmış ama yazı işlerince oynanmış, kesilmiş biçilmiş tahrif edilmiş haberlerim sayısı az da olsa işi bilen uzman okur kesiminde çok fazla olumsuzluk yaratmıyor.

- Biz sizin dün akşam BBC'deki haberinizi dinledik. Elinize ağzınıza sağlık, ama bu sabah Cumhuriyet'te sizin imzanızla çıkan haberde bölücü teröristler filan demişsiniz, askeri güçleri masum gösteren ifade ve ibareler var...

- BBC'deki haber canlı yayınlandı, benim sesimle yayınlandı, onun tüm sorumluluğunu üstlenirim. Cumhuriyet'teki haber daha kolektif oluyor, ben buradan (Cizre ya da Diyarbakır) yazıyorum, orada İstanbul'da buraları hiç bilmeyen ama Ankara'yı çok iyi bilen yazı işleri var, onlar benim habere katkılarda bulunuyor bu nedenle BBC'deki haberle Cumhuriyet'teki haber farklı olabiliyor. Biliyorum haklısınız ben de okudum bu sabah gazeteyi, benim imzam var haberde ama o haberin tümünü ben yazmadım.

Cemal, zamanında yayınlayamadığı bilgi ve görüşleri iş işten geçtikten sonra kitap olarak yayınladı. O kitapta Türk Silahlı Kuvvetlerinden söz ederken 'Biz' diyor. Cemal Paşa'nın torunu olmak da şart değil bu kipi benimsemek için...

Tanzimat Zamparısı kılıklı bir gazeteci vardır, Tercüman'da yöneticilik yaptı Ilıcak zamanında sonra gazete kurdu başaramadı büyük gazetelerde köşe yazarlığı yaptı. İktidar yanlılığının tipik bir simgesidir.

Bir gün, Kozakçıoğlu dönemi, Diyarbakır'da bir basın toplantısı yapılıyor. Bu zerzevat, star gazeteci olduğu için basın toplantısından önce Kozakçıoğlu ile mülakat yapmış, alacağını almış, basın toplantısı yapılan salonun dibinde ilgisiz bir şekilde oturuyor. Not filan da tutmuyor. Kozakçıoğlu 'bölücü teröristlere' karşı mücadelenin güçlüklerinden söz ediyor. Biraz da PKK'yi abartarak ne kadar zor koşullar altında çalıştıklarını ima ediyor. İşte gece üstünlüğü, saha avantajı, dağlık bölgeler vs...vs... Salonun dibinde o zamana kadar süslü sakı gibi duran adam birden heyecanlandı, söz filan istemeden hariçten gazel okumaya başladı yüksek sesle:

- "Efendim helikopter alın, gece görüşü olan lazerli silahlarla binersiniz teröristlerin tepesine, diye akıldanelik yapıyor Olağanüstü Hal Bölge Valisine. Kozakçıoğlu bile onun kadar çiğ değil. Belli ki bu konuyu kendi aralarında daha önce konuşmuşlar ve anlaşmamışlar. Kozakçıoğlu, mütebessim bir ifadeyle,

- Tabi efendim bu konuda çalışmalarımız sürüyor, deyince, kontrgerilla uzmanlığına soyunmuş ipek gömleli (ilk dört düğme açık) adam ısrar etti:

- Helikopterler bir an önce alınıp devreye sokulsa, güç dengeleri altüst edilir.

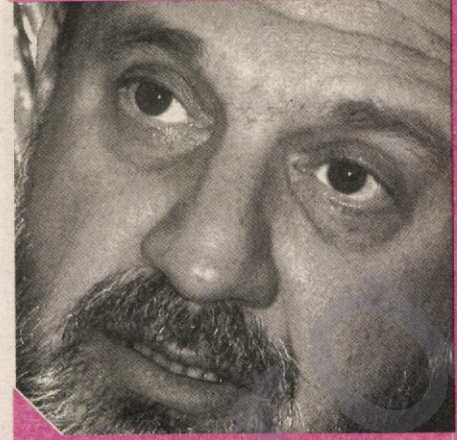
Kozakçıoğlu baktı adamın susacağı yok.

- Beyefendi (Salondaki diğer muhabirlere ise 'Sen' diye hitap ediyor) helikopter konusunda ısrarınızı anlıyorum ama biz burada bazı bölgelere rahatlıkla helikopter indirebiliyoruz da kimi zaman aynı rahatlıkla inen helikopteri kaldıramıyoruz, dedi.

Helikopter pazarlamacısı komisyon işinin yattığını anlayınca hafiften bozuldu ama çaktırmak da istemiyor. İşte tam da böyle durumlarda sıkıntı faş olur aslında, oldu da nitekim.

Söz konusu şahıs bilahare Bekaa'ya gitti, Öcalan ile görüştü ama röportajı kendi yapmadı, Kürt uzmanı bir foto muhabiri meslekdaşımızın yanında gözlemci gibi gösterdi kendini yayınladı.

Helikopter pazarlamacısı gazeteci, Gerilla Bey'in karşısında nasıl da süt dökmüş kediye döndü. Çünkü Burhan'ın acelesi vardı ve Cemil Bayık 'zahmet etmemeliydi'. Hasan ise her konuda yavaştı, 10 sene sonra yayınladı haberlerini.

[**ragıpduran**
ragip137@hotmail.com]

nan röportajda.

Şimdi de kısaca bizim Ziya abi (Aksoy, Cumhuriyet Diyarbakır Büro şefi idi) ve AP'den foto muhabiri Burhan'la ilgili birer anekdot:

PKK, Türk basınının kendi aleyhindeki yanlış ve haksız tutumuna karşı uyarı niteliğinde gazetelerin Diyarbakır temsilcilerini, diplomatik dille yazmak gerekirse, 'dağa davet etmiş', haber diliyle ise 'dağda yapılacak bir uyarı toplantısına mutlaka gelmelerini sağlamış'. Yanlış bir uygulama ama neyse...

Gerilla ile ilk kez karşılaşan büro şefleri şaşkın, sinmiş, garip bir haldeler. Özellikle Kürt kökenli olmayanlarda korku bile var. Stres dozu yükselmekte. Ziya abi sigara içmek istiyor ama ortam gerilla ortamı. Öyle çıkar sigarayı paketten, çak çakmağı çek bir nefes üfle olmaz, rasyon ve protokol farklı, o kadar farklı ki, Ziya abi otorite makamına nasıl sesleneceğine bile bilmez durumda:

- Gerilla Bey, izin verin de bir sigara içelim!

Burhan'ınki de hoştur. Zaho civarından gerilla kılavuzunun rehberliğinde 2 saat ciple sonra en az 1 saat yürüyüşle Cemil Bayık'ın kampına vardık. Kılavuz bile zor buldu kamp yerini çünkü bir gece önce değiştirmişler. Neyse gün boyu orda kaldık. Gece saat ya 1 ya da 2 olmuş, Bayık'la söyleşiler yapılmış, Burhan en az 10 makara resim çekmiş, haber geçeceğiz, Burhan da telefotoyla resimlerini iletcek merkeze. Acele etmemiz gerek. Burhan ikide bir saatine bakıyor. Sonunda Cemil Bayık'a dönüp yan komşudaki misafir edasıyla:

- Bize müsaade biz kalkalım, çok acele işlerimiz var.

- Oturun yahu şafak sökünce gidersiniz.

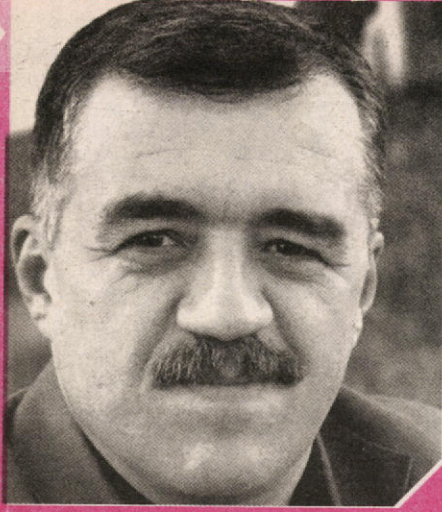
- Yok yok kalkalım, siz hiç zahmet etmeyin biz hemen yola çıkalım.

- Nereye gidiyorsunuz yahu, bir kılavuz verelim size.

- Yok yok biz gideriz.

Kılavuz olmadan hiç bir yere gidemeyiz halbuki. Gündüz vakti kampı zor bela bulmuşuz, zifiri karanlıkta İran'a kadar yürüsek yine yönümüzü bulamayız aslında.

Dönerken kılavuzla birlikte kaybolduk saatlerce dağlarda. Ne zaman Burhan'a rastlasam 'Zahmet etmeyin' derim bu sebeple.

[Şeyhmus Diken]

seyhmusdiken@mynet.com

Zinet'le Bayzar'ın Bin Yıllık Sırrı

dan geçişini gözlediklerini sanırdı.

Yine öyle bir günün akşamında, bulut gibi "sermet" halde epeyce yalpalayarak evinin sokağına girdiğinde, kendini lağım çukurunda buluvermişti. Nereden bilecekti evden ayrıldıktan sonra lağımın tıkanacağını! Belediye görevlileri gün boyunca lağımı açmak için uğraşmış, ancak işlerini bitirememişlerdi. Ertesi gün gelmek üzere sokağı öylece bırakıp gitmişlerdi. Çamura batmış haliyle başıra çığırta söylenerek gecenin sessizliğinde yürüyordu. Herkes nasibini almıştı sözlerinden... Belediye çalışanlarıyla yetinmemiş, Allah'ı, peygamberi de sıraya dizmişti.

Kaderin cilvesine bakın ki tam bu sırada cümle mahallenin saygı duyduğu "ehl-i iman şeyh" sokağın başında bitivermişti. Bana mısın demeden basmıştı tokadı ensesine. "Sen misin Allah'a, peygambere sarhoş ağzınla küfreden!" Tokadı yiyince hemen kendine gelmiş ve gecenin karanlığında söylenerek ellerini gökyüzüne doğru açmıştı: "Ey Allah'ım, sana küfrettiysen de bu kadar kısa zamanda bedelini ödet demedik ya!"

Bütün mahalle o geceki rezalete tanık olmuştu. Zinet kadın, Memduh'un son yaptır-

ğundan sonra ne yapacağını telaşına düşmüştü. Kurban Bayramı geliyordu. Kadim şehir olanca hengamesi içinde bayrama hazırlanırken, Zinet kadın kocasının ayaşlığına çare bulma derdiydi.

Ne hocalara muska yazdırmalar kalmıştı, ne dil dökmeler, ne de olanca cilveler, işveler. Hiç biri para etmemişti. Son çare işi Allah'a havale etmekte! Allah'a dilekçe yazacaktı. Başka umarı kalmamıştı.

Her yıl Kurban Bayramı'nın arife günü bilcümle kadim şehirliler, dileklerini yazıp 1500 yıllık Ongözlü Köprü'nün orta ayağından kutsal bildikleri nehirlerine atarlardı. Zinet kadın da son çare bunu deneyecekti. Nehirleriydi o! Kutsal kitaplarda bile ismi yazılıydı. Yıllankavi bir gururla şehre sanki biraz da cilve satarak akar giderdi. Kadim şehirliler nehirlerinin bu nazını kabullenirdi. Onun gururunu paylaşırlardı. Çünkü şehirlilerle nehirler birbirinin sırdaşydı. Onlar da ikisinin sır katibi!

Binlerce yıldan bu yana şehirliler nehirlerinin tanrıya ulaşmada bir yol, bir araç olduğuna inandırmışlardı kendilerini. Doğrusu nehirleri de onları hiç mi hiç yarı yolda bırakmamıştı. Gelinlik kızlar, asker ve mahkûm

yolu gözleyenler, çocuk sahibi olmak isteyenler, ev, iş telaşına düşenler, her yıl dilek vakti silme kağıda keserlerdi köprü'nün üzerinden nehrin görünen yüzünü.

Bir gün önceden dayanmıştı komşu kapıya Zinet kadın. Komşu kapısı, Bayzar Baco sır ortağıydı. Yemekleri de dahil herşeylerini paylaşırlardı. Memduh'un Zinet'e çekti olduklerini en iyi bilenlerdendi Bayzar Baco. "Başka çarem kalmadı" dedi Zinet, Bayzar'a. "Allah'a dilekçe yollayacağım. Belki o bir çare bulur. Sen de bana yardım et. Birlikte gideceğiz. Biliyorsun benim okumam yazmam da yok! Dileğim odur ki dilekçeyi sen yazasın!" "Tamam" dedi Bayzar Baco.

Arife günü, akşama doğru bazalt surlardaki kapıdan çıkıp nehrin üzerindeki köprüye doğru yol aldılar. Yol boyu bir dolu talepkarla yarenlik ederek yürüdüler. Yolda birden o an anımsamış gibi Bayzar Baco'ya dönerek sordu Zinet kadın... "Bayzar" dedi. "Sen şimdi kal kar Ermenice yazarsın dileğimi. Nasıl olacak bu iş, ben Müslüman'ım, sonra geri dönmeyin dileğim." "Rahat ol Zinet" dedi Bayzar. "Allah hepimizin Allah'ı. O hangi dilde yazıldığına değil, ne yazıldığına bakar." Anlaştı iki sırdaş, başladılar yazmaya: "Tanrım, bu Memduh kuluna çeki düzen ver. Ayaşlık illetinden kurtar. Evine sadık biri olsun."

Dilekçeyi nehrin orta yerinden suya attılar. Su alıp götürdü dilek kağıdını. Kağıt gözden yitinceye kadar da izlediler suyun akışını. Dilek kağıdı bir yerlere, su kenarındaki çalılara filan takılırsa iyiye işaret sayılmazdı çünkü. Memduh o günden sonra mülayim, evine bağlı, alkolden uzak duran biri oluvermişti. Bu da o günden sonra Kürt Müslüman Zinet'le, Ermeni Hıristiyan Bayzar'ın sırrı olarak kalmıştı.

aslı unsur

ender özkahraman

RAKI kadehini karşısındakinin kadehiyle döke saça tokuşturmaya çalışan adamın adı Nazmi. Şimdi kadeh tokuşturduğu Yakup'u az sonra öldüreceğini bilmiyor. Yakup da bir şey bilmiyor. Herhangi bir öldürücü, delici, kesici alet taşımadığına emin olduğu arkadaşının az sonra onu öldüreceği birileri tarafından söylene de inanmaz zaten. Yakup'un arada bir başını okşadığı, attığı kemiklerin hatırına arkasından ayrılıp gitmeyen köpeğin ise bir adı yok. Bu olayda önemli bir rolü olacağını onun bilmesini beklemiyoruz; ama bu önemli rolünden dolayı bir adı olması gerekiyorsa adını biz verip, kendisine Çomar diyebiliriz. Çomar, Yakup'un köpeği değil, herhangi birinin köpeği de değil; her daim aç olanlarından hakiki bir sokak köpeği. Yakup'la tanışıklıkları ziyafet sofrasının artıklarının önüne atılmasıyla başladı, şimdi de aynı nedenle sürüyor. Ziyafet sofrasının bulunduğu yere gelince... Burası, Altınova'da pamuk üreticisi ve tüccarı İzzet Bey'in çiftliği. İzzet Bey, iki oğlunu birden sünnet ettiriyor bugün. Bu yüzden de bahçeye, dut ağaçlarının altına ziyafet sofraları kurdu. Kuzular çevriliyor, rakı, şarap su gibi akıyor, İzzet Bey şanına yarasır bir sünnet düğünü yapıyor.

Nazmi 34 yaşında. Evli ve bir kız, bir oğlan iki çocuk babası. Yakın zamana kadar bir sabun fabrikasında işçi olarak çalışıyordu. Kayınpederinin ölümünden sonra zeytincilik yapıyor. Tayfa denen zeytin toplayıcılarını o buluyor, getiriyor. Tarlaya gidip gelmelerini o sağlıyor. Sabun fabrikasına göre çok daha rahat bir işi oldu rahmetli kayınpederi sayesinde. Artık ne karışanı var ne görüşeni. Çok bir şey değil kayınpederi bıraktığı. Kırk ağaç zeytin kimseye yetmez aslında. Bu kadarlık zeytinle iş de yapılmaz. Zaten Gülsüm'ün erkek kardeşi olsaydı onlara kalmazdı zeytini işlemek; ama yok Allah'tan. Gülsüm dediğim Nazmi'nin karısı. Beş kız kardeşler Gülsümler. Her biri bir yana dağılmış. Üçü gurbette, ikisi burada, hepsi evli. Bura dediğim de Ayalık. Gurbette olanların kırk ağaç zeytine ihtiyaçları da yok, zeytinle ilgilecek zamanları da. Ayalık'ta olan kızkardeşi de anlaştı Gülsüm. Her yıl, yiyecekleri kadar yağ, yemeklik yeşil ve siyah zeytin verilecek kendilerine, onlar da başka bir hak iddia etmeyecekler. Enište yağ, zeytini bile istemedi ya, haksızlık olmasın diye Nazmi ısrar etti. Kırk ağaç zeytin iki eve zar zor yeter, geriye pek bir şey kalmaz. Ama Nazmi'nin zeytin işine girmesi için bahane oldu bu. Kayınpederi öldüğünde sabun fabrikasında çalışıyordu daha. Zeytinlik onlara kalınca işi tavsattı biraz. Geç gitti, erken çıktı, arada kaçtığı oldu; sonunda başardı; attırdı kendini fabrikadan. Hem küçük çapta bir sermaye yapacağı tazminatını aldı hem de Gülsüm'e onu tembellikle suçlayacak bir neden vermemiş oldu. Kendisi ayrılmamış da işten çıkarılmış saydı kendini. İsteği dışında... Çalışmak isterdi yoksa. İzin vermediler. Böyle anlattı hep. Şimdiki mutluluğa bu sayede kavuştu. Şimdi zeytin üreticisiyle yağ fabrikası arasında aracı oluyor, tayfa buluyor, zeytin arasını sürdürmek, tiller çektiirmek isteyenlere bu işleri en iyi yapacak traktörçüleri o ayarlıyor.

ARTIK ÇOK GEÇ

YAKUP YENİ EVLİ DAHA. HENÜZ ÇOCUGU YOK. DAHA DOĞRUSU O ÖYLE SANIYOR. KARISININ HAMİLE KALDIĞINI HENÜZ KİMSE BİLMİYOR, GENÇ ANNE ADAYININ BİLE BUNDAN HABERİ YOK DAHA

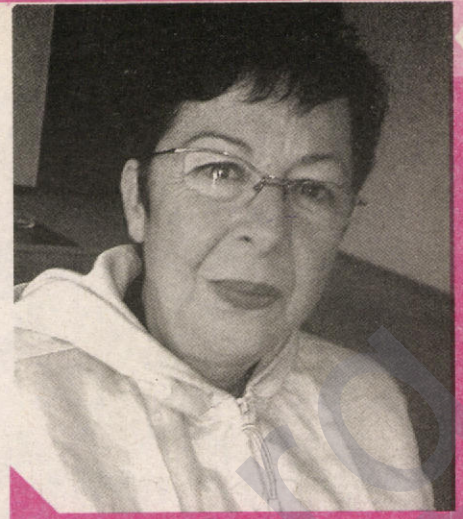
Pamuk tüccarı İzzet Bey'in oğullarının sünnetine çağrılmasına en çok bu yüzden sevindi. Zeytin işi tamam. Pamuğa da girmek istiyor ufak ufak. Bunun için de İzzet Bey'le arayı iyi tutması gerek. Altınova'da hatırı sayılan bir adam İzzet Bey. İzzet Koçoğlu dedin mi bütün Altınova bilir. Onun pamuk tarlasına adımını attığın anda Altınova pamuk piyasasına da girdin demektir. İlk adımı attıktan sonra da gerisi gelir artık. Zeytin işiyle pamuk işi hiç karışmaz birbirine. Bilen bilir, pamuğun mevsimi başka, zeytininki başka. Pamuk biterken zeytin başlar, pamuk başlamadan zeytin biter. Ne var ki ikinci kadehten sonra tümüyle unuttu iş konusunu. Bir daha da aklına gelmeyecek.

Yakup'la bir gün önceden konuşular, gidişi dönüşü kararlaştırdılar. Sünnet yemekli içkili. Yakup'un böyle davetlere karısıyla gittiği de olur. Nazmi pek bilmez o sosyete âdetlerini, bilmediği için de uymaz.

Yakup'a da öyle dedi zaten. "Karınla gideceksen ben engel olmayayım. Ben alıştırmadım hiç öyle şeylere. Benimki de aramaz zaten. Beni niye götürmüyorsun, diye sistem etmek bile gelmez aklına." Yakup'un kansı da annesiyle babasını görmeye Bergama'ya gitmişmiş meğer. Bir yandan İzzet Bey'e ayıp olacağını düşünüyormuş; ama bir yandan da tek başına çıkıp gitmeyi gözü yemiyormuş Yakup'un. Bu yüzden o da sevindi bu teklife. "Ayalık olsa herkes tanıdık. Altınova ne de olsa yabancı muhit sayılır" dedi hatta.

Yakup'un çarşı içinde bir kuyumcu dükkânı var. Babasının ona devrettiği bir dükkân. "Ben yaşlandım artık, dükkâna sen bak, ananla bana da yiyecek ekmeğimizi ver, yeter." dedi babası. Askerden döndüğünden beri dükkânda o duruyor; ama babası dediğini yapmadı pek. İki gün gelmezse üçüncü gün damlıyor dükkâna, kasanın başına geçiyor; dahası, her haliyle oğluna dükkân teslim edecek kadar güvenmediğini belli ediyor. Gözü hep üzerinde. "Yapmayacaktın o indirimi. Sert konuştun müşteriyle. Niye daha ince bilezikleri göstermedin?" deyip duruyor konuşulduğu yerden. Yakup yeni evli daha. Henüz çocuğu yok. Daha doğrusu o öyle sanıyor. Karısının hamile kaldığını henüz kimse bilmiyor, genç anne adayının bile bundan haberi yok daha.

Onlar gittiğinde sofralar kurulmuş, rakılar doldurulmuştu. Gündüz gündüz pek içmez Nazmi, Yakup'un içtiği ise ayda âlemde bir. İzzet Bey tarafından karşılandılar. Onun tarafından Ayalıklıların masasına yerleştirildiler. Masadakilerin kimisiyle oturup sohbet etmişlikleri vardı, kimisiyle sadece uzaktan uzağa selamlaşmışlıkları; ama rakı sihiri gösterdi. Bir saat içinde hepsi yıllardır bu masada içiyormuş gibi oldular. Ortak tanıdıklar çıktı. Tatlı çekiştirmeler, kinayeli gültüşmeler yaşandı. Bir ara

[feyzahepçilingirler]

ortalık gerginleşip sesler yükseldiyse de birinin türkü söylemeye başlamasıyla dağıldı gitti o gergin hava.

Kalktılar işte. Düğün sona erdi. Dönüş vaktidir. Yendi içildi, günler iyice uzun olmasına rağmen hava kararmaya başladı. Herkes evinin yolunu tutmalı artık. Çocuklar çoktan sünnet edildiler, açık havaya kurulmuş karyolarında kol saatlerini, çeyrek altınları, oyuncakları, sünnetliklerine iğnelenen paraları kabul etmekten yorgun düştüler. Kalabalık yavaş yavaş dağılıyor. Çocukları öpen, elini cebine atıp aynı miktarda iki kâğıt parayı, çocukların göğsüne çapraz sarılmış kurdelelerin üstüne illeştiriyor. Nazmi'yle Yakup da bu görevleri yerine getirdikten sonra arabaların park edildiği alana yürüdüler.

Nazmi'nin direksiyonuna geçtiği, 1986 model bir Kartal. İkinci el demek âdet olmuş; oysa kaç iki, belki yirmi iki kez el değiştirmiş bir araba bu. Son sahibi Nazmi olacak gibi görünüyor ama. Nazmi'nin satmaya niyeti olmadığından değil, istese de satamayacağından. Hor kullanıyor arabayı, kamyon gibi kullanıyor. Zeytine onunla gidiyor, zeytin çuvallarını ona yüklüyor. Tarla küçükse, zeytin hemen kaldırılacak gibiyse, zeytin tayfasını onunla taşıdığı bile oluyor. Kadınlar arkaya, erkekler öne. Üst üste tikiyor insanıkları içine. Ne Kartal'dan ses çıkıyor ne tayfadan. Arabanın zaten konuşma olasılığı yok da, tayfa da sıkışıklıktan ağzını bile açabilecek durumda olmuyor. Eli biraz bollansın ikinci bir araba daha çekecek altına, bunu sade işe koşacak o zaman. Niyeti bu.

Yakup, Nazmi'nin arabayı park ettikleri yerden çıkarmasına yardımcı olmak üzere arabanın tam arkasında. Aslında arabanın arkası boş ve Yakup'un orada durmasını gerektirecek herhangi bir neden yok; ama sanki altta kalmamak istiyor Yakup, arabasıyla geldikleri Nazmi'ye yardımcı olarak zahmetinin karşılığını vermeye çalışıyor. İşte ne oluyorsa o sırada oluyor. Nazmi, Yakup'un arabanın arkasına geçtiğini görmedi. Bu ani gidişi içine sindirememiş olan ve hâlâ kendisine atılacak üç beş parça kemiğin hayaliyle yaşayan Çomar tam bu sırada Yakup'un yanına geliyor. Yakup ne için orada dikildiğini unutup çöküyor Çomar'ın yanına. Kafasını okşuyor, gıdısını kaşıyor. Nazmi de arabayı çalıştırmış oluyor bu sırada. Dikiz aynasından arkasına bakıyor. Kimse yok. Ahyer geri vitese ve basıyor gaza.

Çığlıklar duyduğunda artık çok geç.

muhsin kızılkaya
mkızılkaya@esmerdergisi.com

SİMDİ hafızamı zorluyorum; ilk defa nerede karşılaştım onunla net olarak hatırlamıyorum. Hemen hemen her şeyin değiştiği 90'lı yılların başı olsa gerek. Belki de 1992 yılının Şubat ayında eski adı Etap Marmara olan Tepebaşı'ndaki otelin teras katında düzenlenmiş ve örgütleyicileri arasında yer aldığı Helsinki Yurttaşlar Derneği'nin "Kürt Sorunu İçin Barış İnişiyatı" toplantısında veya ertesi yıl gene kurucuları arasında yer aldığı "Kürt. Aydın İnişiyatı"nın o ünlü "Kürt Realitesini Tanımanın Gereklere" toplantısında; belki de daha önceleri Kuruçeşme'deki meşhur Mülkiyeliler Birliği toplantılarında; hatırlamıyorum ama dönüp geriye baktığımda Ümit Fırat adı hafızamda o kadar eski, o kadar eski ki, ne kadar geriye gidersem gideyim hikayenin başlangıç anını yakalayamıyorum.

En canlı anılardan biridir; "Sevgili" filmini izlemiş, sinema çıkışında, biraz sonra adının Mehmed Uzun olduğunu öğreneceğim bir yazarla tanıştırmıştı beni; onlar da aynı filmde çıkıyordu. 1992 yılının başları olsa gerek. Birlikte yürümüş, Çiçek Bar'da bir muhabbete oturmuştuk; biraz sonra masamıza Yaşar Kaya da gelmişti. "Özgür Gündem" gazetesini çıkarma hazırlıkları yapıyorduk. Ümit Abi'nin, Mehmed Uzun'u benimle tanıştırması, hem benim, hem de Mehmed Uzun'un hayatında bir dönüm noktasıdır. Yazar-çevirmen işbirliğimizin temelleri sanırım ilk defa o gece "Arif'in Yeri"nde atıldı.

Galiba Ümit Fırat'ın bir "görevi" de bu olsa gerek; o kadar çok, o kadar çok insanı tanıyor ki, tanıdığı herkesi de bir başkasıyla tanıştırdığını düşünürsek, varın siz hesaplayın Ümit Abi'nin kurulmasına vesile olduğu dostlukların sayısını.

Eski bir özelliğidir onun. Yetişemedim ben o zamanlara; vakti zamanında Ankara'da ünlü Zafer Çarşısı'nda adını "Barış" koyduğu bir kitapevi açıyor. Kitapevinden çok bir dergâh, bir buluşma yeriymiş orası. Kitapevinin müdavimleri arasında kimler yok ki, say sayabildiğin kadar: **Ahmed Arif**, Canip Yıldırım, **İsmail Beşikçi**, Niyazi Usta, **Mehdi Zana**,

M. Emin Bozarslan, **Feqi Hüseyin**, Medet Serhat, **Nurettin Yılmaz**, Naci Kutlay, **M. Ali Aslan**, Kemal Burkay, **Ömer Polat**, Necmettin Büyükkaya, **İhsan Aksoy**, Faruk Aras, **Ruşen Arslan**, Şerafettin Elçi, **Orhan Kotan**, Mümtaz Kotan, **Hatice Yaşar**, Şivan Perwer, **Kendal Nezan**, Abdullah Öcalan, **Sıraç Bilgin**, Ahmet Aras, **Yılmaz Çamlıbel**, Fikret Başkaya, **Mehmed Uzun**, Masis Kürkçügil, **Orhan Koçak**, Şadi Ozansu, **Murat Belge**, Emil Galip Sandalcı, **Ertuğrul Günay**, Cenan Bıçakçı, **Taner Akçam**, Melih Pekdemir, **Bülent Forta**, Mahir Sayın, **Cemal Süreya**, Tahsin Saraç, **Sinan Çetin**, Veysel Öngören, **Hüseyin Karakaş**, Ünal Küpeli, **Zafer Cilasun**, Uğur Dündar, **Çetin Öner**, henüz çiçeği burnunda bir mülkiye öğrencisi olan Mehmet Y. Yılmaz ve hatta Özdemir İnce bile; ve o yıllarda Ankara'da yaşayan yazarın, sanatçının, aydının veya yolu Ankara'ya düşmüş her Kürdün, her solcunun uğradığı bir mekân. Bazıları orta yaşlarını süren, bazıları ünlü, bazıları henüz ünlenmemiş yüzlerce Kürt-Türk aydını, sanatçısı, siyasetçisi orada toplanır, buluşurlar; devrimcilik macerasına yeni atılmış, kitap okumaya meraklı bir sürü genç de sırf o insanlarla tanışmak üzere Ümit Abi'nin küçük küçük kitapevine doluşurlardı.

Hepsi de arkadaşları, kimisi hapisshane, kimisi de "mücadele" arkadaşı. Bıngöllü memur bir ailenin çocuğu olarak 5 Ekim 1945'te Erzincan'da doğmuş, çocukluğunu orada geçirmiş, ilk ve ortaokula orada başlayıp liseyi Bitlis'te bitirmiş; daha sonra Anka İktisadi Ticari İlimler Akademisi'nden mezun olmuş, üniversite yıllarında sosyalizm fikriyle tanışmış, aynı yıllarda "Türk değil, Kürt olduğunu" fark etmiş, 1960'lı yıllarda Türkiye İşçi Partisi'ne üye olmuş, büyük kongre delegeliği yapmış, 1969 yılında Ankara'da kurulan ve legal Kürt siyaseti açısından bir dönüm noktası sayılan Devrimci Doğu Kültür Ocakları'nın (DDKO) içinde aktif bir üye olarak çalışmış, 12 Mart 1971 döneminde, Ankara'daki ünlü "Yıldırım Bölge"de 40 gün gözaltında, keza 1972 mayısında Türkiye'den Bulgaristan'a kaçırılan ilk uçak kaçırmaya eylemiyle ilgili olarak düzenlenen bir operasyonda da, rahmetli Emil Galip Sandalcı'nın Çankaya'daki evinde yakalanıp Ankara Emniyet Müdürlüğü'nde kalmış; Diyarbakır Sıkıyönetim Askeri Mahkemesi'nde yürütülen DDKO davası gerekçeli kararında, mahkeme heyeti tarafından hakkında yapılan suç duyurusu üzerine açılan ikinci bir DDKO davası henüz başlangıç aşamasındayken 1974 genel affıyla da dosyası muameleden kalkmış Ümit Fırat, bir şekilde "Kürt siyasetlerinden" birine karışmış veya "solculuğa bulaşmış" herkesle dost ve ahbap olmasın da ne yapsın?

1974 Genel Affı sonrasında hapisshaneden çıkan-çıkmayan Kürt aydınları

Hepimizin Abisi ÜMİT FIRAT!

Soldan sağa: Kalubeladan beri arkadaş olduğu İsmail Beşikçi ve "sevgili ağabeyim" dediği, şairin de "ekselans" sıfatıyla onurlandırdığı Ahmed Arif'le Ankara'da. 1989 yılının mart ayı...

"mitoz bölünmelere" uğrayarak onlarca fraksiyona ayrılırlar. Ümit Fırat hiçbir Kürt teşkilatına katılmaz, hepsine "eşit mesafede" durmayı başarır. 1971 yılında bir sosyalist olarak okuduğu Stalin'in "SBKP (Bolşevik) Partisi Tarihi" kitabı, kendisini Troçki'nin düşünce ve tezlerine yakınlaştırır. O yıllarda ulaşabildiği çok sınırlı bazı kaynakları da inceledikten sonra, artık siyasi çizgisini belirlemiş ve "Troçkist" olmuştur. 1973 yılında açtığı ve 1979 yılına kadar devam ettirdiği "Barış Kitapevi" nin, her fraksiyondan, her aykırı fikirden insanın uğrak yeri olmasını Ümit Fırat, biraz da bu duruşuna borçludur. Ancak "Kürt siyasetlerinin" içinde ve aynı zamanda aykırı bir "Troçkist" olarak durması, 12 Eylül generalininin hüsmünden uzaklaşması için bir neden değildi. 1982 yılında tutuklandı, 8 yıl ceza aldı, toplam 4 yıl cezaevinde kaldı. Hapishaneden çıktığında, Nevşehir'de 3 yıllık sürgün cezası daha vardı ve buna katlanmak istemediği için Türkiye'den çıkmayı düşündü. O yıl, TCK 173'ün son fıkrası yürürlükten kaldırıldı, böylece sürgün cezası da sona erdiği için Türkiye'de yaşamaya devam etti.

Türkiye dışından gelip Kürtler hakkında neler olup bittiğini öğrenmek isteyen siyasetçiler, yazarlar, insan hakları savunucuları, araştırmacılar ve gazeteciler bir biçimde onu buluyorlardı. Madam Mitterand'ın 1989 baharında Irak'ta, Saddam'ın "Enfal hareketinden" kaçıp Diyarbakır civarına yerleştirilen Kürt mültecilerin kaldığı kampları ziyaretini

de o organize etmişti. (O sırada Güneş gazetesinde gazeteciliğe yeni başlamıştım. Paris Kürt Enstitüsü, Silvanlı bir Kürt olan Remzi Kızıl'ı Bayan Mitterand'ın tercümanı olarak görevlendirmişti. Meğerse Remzi Kızıl Türkiye'de aranıyormuş. Mitterand, Türkiye'den ayrıldıktan sonra farkına varmışlar. Çalıştığım gazete, Remzi Kızıl'ın fotoğrafını birinci sayfaya basmış, aranan bir adamın elini kolunu sallayarak Türkiye'ye girip çıktığını haber verdikten sonra kocaman puntolarla "Hançerlendik!" manşetini atmıştı. Çetin Altan, manşeti atanlarla nasıl dalga geçmişti!..)

İKDP Genel Sekreteri Dr. Qassimlo'nun 1989 temmuzunda Viyana'da bir suikast sonucu öldürülmesi üzerine, Kürtlerin olayı kınamaları ve bir gazete de başsağlığı ilanı vermeleri için İstanbul'da bir kaç arkadaşıyla oluşturdukları bir girişim içinde yer aldı. HEP'in kuruluş öncesi çalışmalarda bir dönem aktif olarak bulunmakla birlikte, kurucu üye olarak yer almadı. 1991 yılında, daha sonra Kürt-Kav olarak faaliyetini sürdüren "Kürt Soykırımını Önleme Girişimi" içinde aktif olarak yer aldı. Ümit Fırat artık her vesileyle görüşlerine başvuru, adının önünde "Kürt aydını" sıfatı bulunan "bir demokrat ve sol liberal olarak" duruyordu siyaset arenasında. "Sevgili ağabeyim" dediği ve ölünceye kadar hep katıksız bir dost olarak bildiği Ahmed Arif artık ona "Ekselans" lakabını takmıştı.

Herkesin olduğu gibi benim de

"Ümit Abim"di artık. Cem Boyner'in 1993 yılında başlattığı Yeni Demokrasi Hareketi'nin içindeydi. Hareket henüz partileşmemişti, Türkiye'nin doğu ve güneydoğusundaki parti örgütlenmesinin sorumluluğunu yürütüyordu. Cep telefonu Türkiye'ye yeni geliyordu. Bu yenilikten nasibini ilk alanlardan biriydi Ümit Fırat. Her zaman şık kıyafetleriyle, her zaman "aristokrat" yürüyüşüyle Be-yoğlu'nda bir yerde aniden çıkardı karşıma. Mis Sokak'ta, arkadaşı Enver Sezgin'le "Beşinci Mevsim" diye bir bar açmıştı. İhtişamlı bir açılış töreniyle faaliyete başlamıştı "Beşinci Mevsim". "Beşinci Mevsim"e merdivenlerle iniliyor; hapishaneden çıkan, içinde dans uhdesi kalan, gençliğini ıskalamış olan bir çok şahsiyet, burada dans pistine çıkıyor, sabaha kadar dans ediyordu. Dansta Ümit Fırat'ın tek rakibi vardı; Ertuğrul Kürkçü... Ama twistte ve diğer hareketli danslarda rakip tanınıyordu.

Hiçbir zaman yalnız gezerken görmedim onu. Yanında mutlaka biri veya birileri vardır ve mutlaka bir şeyler anlatıyordur. Yapılan bütün o muhabbetlerin "siyasete dair" olduğunu sanmayın, içinde müthiş bir "ironi", olağanüstü bir "şakacı" ruh barındırır. Ona göre Kürt aydınları iki gruba ayrılır. Gündüz rastladıkların ve gece karşılaştıkların. Gündüz gezenler, Ümit Fırat'ın sözlüğünde "Roj baş'çılar" (iyi günlerci), gece gezenler ise "Şev baş'çılar" (iyi gecelerci)'dir. En ciddi tartışmaların içinde bile, mutlaka karşısındakinin "köylüce" bir hareketini hemen yakalar. Ümit Fırat'ın bulunduğu bir muhabbet, akıllara ziyan, her havadan tartışma mevzusu ise, ani bir şakayla darmadağın olur.

Baş her sıkışan, mesela bir telefon numarasına ihtiyacı olan herkes ilk olarak onu arar. Kimse de yoksa bile, nasılsa "Ümit Abi de var!" Ahmet Zeki Okçuoğlu'nun saptamasıdır, "Hiç birimiz bilmeyiz, hepimizin karılarının doğum gününü bilir Ümit Fırat!"

Karşılaştığı hemen hemen herkes ona "Ümit Abi" diye seslenir. Belki de bu kadar çok kişiye abilik yapıyor olmasındandır, başlarda sevmedim bu sıfatı, bütün yaşanmışlığa rağmen, içindeki çocukça naifliğinden, şakacı halinden, mizaha açık olmasından, espriyi hemen algılamasından olsa gerek, bir dönem sadece "Ümit" diye çağırdım; sonra utandım kendimden, yeni bir sıfat buldum ona, şimdi Kürtçe'ye Türkçe'yi karıştırarak "Kek Ümit Abi" diye çağırıyorum.

"Kek" veya "Kak" Kürtçe'de "abi" sıfatına denk gelir. Ümit Fırat, Kürt olduğu kadar Türk'tür, Türk olduğu kadar Kürt, Türk olduğu kadar aydın, Kürt olduğu kadar aristokrat. Hiç Kürtçe bilmeden, "Kürt aydını" sıfatını bu kadar güzel taşıyan ender insanlardan biridir! Mensubu olduğu halkın haklarını, koyu bir milliyetçiliğin, ekstrem bir solculuğun, kafatasçılığa dayalı bir ırkçılığın aracı yapmadan savunur. İlk başlarda fikirlerinin bir çok kişiye sert gelmesi, düşündüğünü hiç sakınmadan söylemesinden kaynaklanır. Başkasının ağzında antipatik olmaya aday cümleler, onda akıl dolu bir fikre dönüşür. Analiz yeteneğini, yaşadıklarıyla harmanlayarak söylemesinden olsa gerek, her söylediği bir anda özgün bir nitelik alır. Dengi olan insanlarla sıkı bir polemikte hızlıca Kürt olur, fikirlerini savunmaktan aciz "sivri" bir Kürt'e karşı hemen Türk! İyi bir sofrada, iyi şarap seçmeyi bilen bir "aristokrat" olurken, bir dans pistinde güzel bir kadının kollarında adım atmayı

Baş her sıkışan, mesela bir telefon numarasına ihtiyacı olan herkes ilk olarak onu arar. Kimse de yoksa bile, nasılsa "Ümit Abi'de var!" Ahmet Zeki Okçuoğlu'nun saptamasıdır, "Hiç birimiz bilmeyiz, hepimizin karılarının doğum gününü bilir Ümit Fırat!"

bilen bir "centilmen"...

Her şeyi okumadığı halde, çok şeyden haberdar olan ender aydınlardan biridir. Bu kadar "sivri" fikirleri, bir başkası söylese kıyamet kopar. Ümit Fırat, PKK konusunda olsun, devletin uygulamaları olsun, ne düşünüyorsa çekinmeden söyledi bu güne kadar. Çok kişi kızsı bile, nefret etse bile bazılarını, yine de yığıdığını öldürüp hakkını vermeye ne rastlayamazsınız.

Arkadaş olduğumuzda, Teşvikiye'de bir evde oturuyordu. "Oturuyordu" dediğime bakmayın; her gece bir sürü insanı misafir ediyordu. Ülkeye dönüşün yollarının yavaş yavaş açıldığı tarihten bugüne, Türkiye dışına çıkmış bütün mültecilerin yolları, mutlaka bir şekilde İstanbul'a düşer; yani Ümit Fırat'ın evine. Sonra, Cihangir'e, Türkiye'nin en ünlü sokağına, "Ülker Sokağı" taşındı. Yıllar sonra küçük bir evin sahibi oldu. Oturdu, buldu buluşturdu, şirin bir mekân haline getirdi evi. Mahallede herkes tanır onu. Üst katlarda oturan "gece gezen kızlar"ın da "Ümit abisi"dir o. Şimdi önünden geçerseniz o küçük evin, penceresinin önünde her dem taze çiçekler görürsünüz. İçeride de mutlaka yatıya kalmış bir misafiri vardır. Evinin anahtarları kaç kişide var, kendisinin de bildiğinden emin değilim.

En son, 2004 yılının aralık ayında Paris Kürt Enstitüsü tarafından hazırlanan, iki yüzü aşkın Kürt aydınının imza koyduğu ve bir sürü tartışmaya neden olan "Türkiye'de Kürtler ne istiyor?" başlıklı bildiri vesilesiyle gazetelerin manşetlerine çıktı. Söz konusu bildirinin Türkiye'de imzalanması için aktif çalışmıştı. Yaptığı şey "demokratik bir hakın" kullanılmasıyla ilgili bir faaliyetti. Ama öküzlün altında buzağı arayanlar, eski Troçkistlikle vurmaya çalıştılar onu. Bunu yapanların büyük bir kısmı da eski "Markist-Leninist-Stalinistler" veya "Kemalistler"di.

Belki de bütün yaptıklarını özetleyen bir anekdotla bitirmek gerekir bu yazıyı. Bildirinin tartışıldığı günlerde, Hürriyet gazetesi manşet yaptı onu. Tanımayanlar da tanımaya başlamıştı artık Ümit Fırat'ı. Gazetede çıkan fotoğrafını gören Bilgi Üniversitesi Yayınları'nın Genel Yayın Yönetmeni Fahri Aral'ın yanında çalışan biri, gazetede fotoğrafa bakmış ve hemen arkasından Fahri Aral'a, "Aaa! Bu adamı her gece Saki'de görüyorum. Bütün bunları yapmaya ne zaman vakit buluyor" demiş.

Onun için hepimizin "Ümit Abisi"dir o! Ekim ayına henüz altı ay var ama ben şimdi, "60. yaşın kutlu olsun" diyorum "Ümit Fırat!"

Albüm

- Lorin için bir güz sonu..

İşte buymuş nihayet
beni pörsüyen mazi..
sefil ruhum..
zira sancılı bir güz sonu heyecanlanan
hayalinin seyrek hissiymiş
o kof ve çekingen boşlukta
sonsuzluk işaretimiş gibi duran
ihtişam..

Ağaç öldü.
ve ben barındıran her şeyin
bir yalnızlık olduğunu bilerek,
kaldım ağaçta.

Kızıma ağacın öldüğünü söyleyemem
ölümün herkese uzaklığı kadar bir
yakınlığı yok çünkü kızımın.
kim bilir,
bir yaz gecesi dolaşan aramızda
senin gövdenin uçlusuuydu..
belki de işte budur
gölgesi beni istikbalde barındırmayan
haki sessizlik.

Ağaç öldü.
hiç kimsenin ölmediği kadar öldü.
ölümün o kat'i çocukluğu
beraberinde öldü..
ve ben rutubetli bir hezeyanla
dokundum gövdemde beliren o meçhul anıta.
gözlerimde yağmurlu bir sonranın
ah! o ağlak nemi..

Benzimi gezen bu ihmal
o son kelime..
bir itiraf rahmiyle kemiklerime düşen
günah sızı..
nerden bilsindi..
kör olsundu..
sus kalsindi..

Biraz belenseydim,
şu ikiz rüyaya
neden sonra
bitap düşen aklım
değmeyecekti telkin harflerine..
belki de bu uyanış
istiflenen şeffaf bir hatıratın
gizlice sızan istilasıydı..
şu keten yokluğun
hareli sızısından..

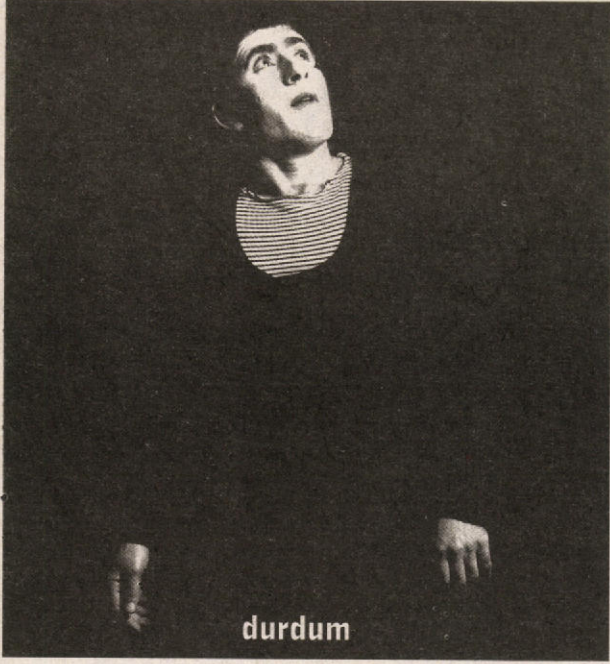
Sıtmalı ruhum görüyor
o ham perdeyle kapanan gözlerimin
telaşla kapıldığı çırpınışı..
bu yüzden kelimelere nüfuz edemem
sara nöbetleriyle kalırım öylece..

Aldır beni
bu hasar nöbetinden
şikayetmiş gibi duran aklım,
aldır beni!

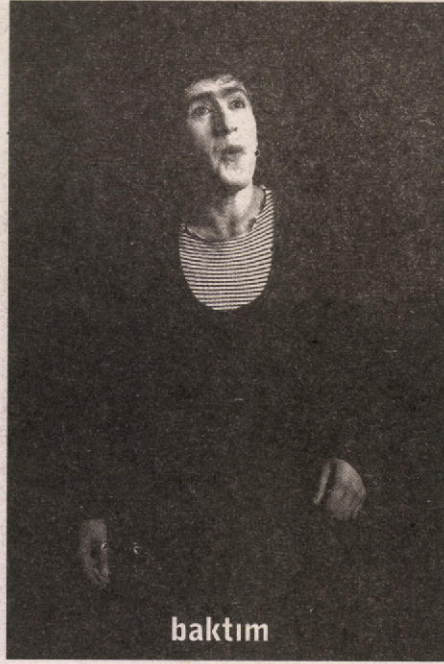
metinkaygalak

pandom im

ata aksoy

durdum

baktım

çağırdım

hüzünlendim

bekledim

gelmedin...

İnziva

Kimsenin aramadığı bir inziva bu
Kimsenin ağlamadığı bir matem
Tutup İstanbul'u iki yakasından
Birbirine çatsam
Darağacı yapsam/asılsam
Utanmadığım her acıda
Bir başına sen olursun
Ve sen sorulursun
Son soluğumdan

Düşün ki
Sonbahardan koparılan
Dalsız/duldasız
Kırık yapraklar gibiyim
Üşüyen bir rüzgarım yollarında
Bastığın her yere değip geçerim

Düşün ki
Kanayan gözlerim geçer gözlerinden
Gidip gelip kapında durmuşluğum
Uzun uzun susmuşluğum
Unutulmuşluğum geçer

Sana uzanan ellerim
Her mevsim soğumuş olur

O gün
Birkaç damla yaş düşer

dilindeki şiirlere
Bir ömür telaş düşer
Ve bir yabancı selam gibi
Kimsesiz bir aşk geçer kederinden

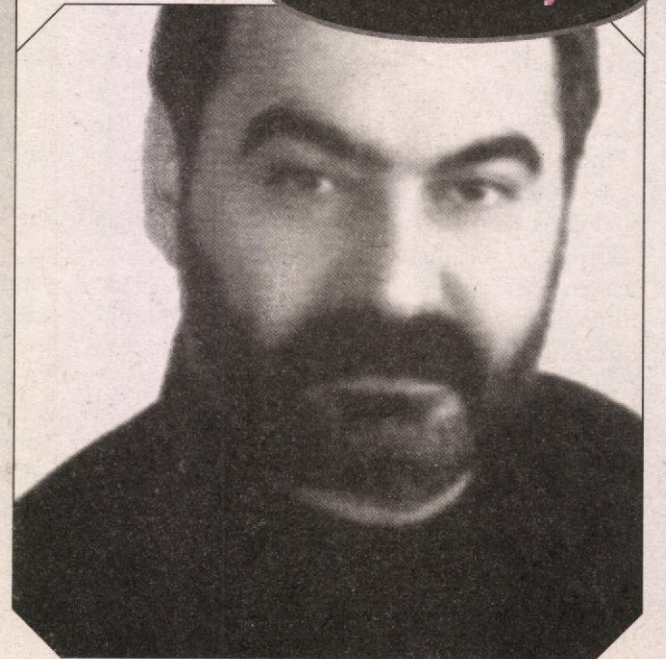
Ve belki bir gün
Senin sevdiklerin de gider

bu şehirden

İşte o gün
Kan olur zaman
Sana bıraktığım anıların
Bir tekini bile taşıyamazsın

Ağlarsın

ahmetcanakyol

İki Dükkan Bir Çarşı, Oy İdil!

DEVLETİN bildiğini vatandaştan niye saklayayım ki... Fanatik bir İdil Spor taraftarı ve bir zamanlar başkanıydım. Fanatik yanının gelişmesinde kabul etmek gerekir ki Cizreliler'in payı büyük. Spor karşılaşmalarında çoğu kez yenilirdik, üstüne de dayak yerdik. Yenilince başlardı Cizreliler, "İki dükkan bir çarşı, oy İdil İdil..." Golcümüz sahada tehlikeli olmaya başlayınca da "Fido indi sahaya, oy İdil İdil... Top yoktur oynamaya, oy İdil İdil..." diye tezahürata başlar, bizde moral bırakmazlardı. Arada bir gol attık mı bizimkiler başlardı "Çıqa hejir xoşe dar hejiruke, dar hejiruke..." Biz o zamanlar oyun havası gibi söyledik "dar hejiruke" şarkısını. Cizreliler bu parçayı çok severdi. Gol yiyince dayanamaz oynarlardı, ne de olsa onlar "bajari" biz "gundi-Kırmanç" takımıydık.

Çağdaş Yaşamı Destekleme Derneği yoksul gençlerimize daha el atmamış, Afrikalılar spor pazarını kapmamış, gençlerimiz dağa çıkmamıştı. İdil Spor Kulübü'nü kuracaktık; gençler hem lisans alacak hem de liglere hazırlanacaktı. Ben de klüp başkanı olarak Galatasaray, Beşiktaş ve Fenerbahçe gibi dünyaya açılacak, şirketler kuracaktım. TV'ler açıp, marka olacaktım. Senegal'in, Brezilya'nın, Arjantin'in Maradona'ları, Pele'leri varsa, bizim de Dino'larımız, Şero'larımız, Fido'larımız olacaktı. Biz ki Mezopotamya'nın munbit topraklarının, Sümerlerin, Asurların, Babillerin tek mirasçısı, cesur, asi evlatlarıydık. Kimse tutamazdı bizi.

1984 yılında Timurlenk Çeşmesi'nin suladığı Melki'nin bahçesinde buluştuk. Soframız zengindi, yeşil soğan, beyaz peynir, yoğurt, kuzu tava, rakı ve Süryani şarabı vardı. Şehrin büyükleri bir aradaydık. Kaymakam Vedat, Tabur Komutanı Ümit, Bölük Komutanı Müjdat, Savcı Necati, Hakim Cezmi, Süryani dişi İsa... İkinci dubleden sonra ufak ufak girizgah yapmaya başladım. İdil Spor Kulübü'nün eski dosyasını çıkarmış, dersimi iyi çalışmıştım. Bahçenin yanında, tabura komşu futbol sahanızın tapusu da vardı. Sahayı adam edebildik. Şehir merkezinde bulunan eski Meryem Ana Kilisesi cumhuriyetten bu yana kapalı cezaevi olarak kullanılıyordu. Yeni cezaevi yapılmıştı

ve buranın boşaltılması söz konusuydu. Dişi İsa kilisenin vakıf yönetimindeydi. Bize eski 'cezaevi-kiliseyi' kiraya verecek, biz de burayı lokal yapacaktık. Muhabbet iyiydi, hızla karar almaya başlamıştık. Belediye ile tabur el ele vermişti; daha şimdiden kale direği, mıcır ve iş makinesi için söz almıştım.

Gençleri topladım. Başlarında Süryani kaptan Sabri, golcü Şerif, Koçer, Bajari... Zehir gibi gençlerdi... Ellerin-

neği oluşturmuştuk.

İdil Spor Lokali için çalışmalar hızla başladı, cezaevi olan Meryem Ana Kilisesi halkın lokali oluyordu. Boyalar, badanalar yapıldı, çiçekler dikildi. Cezaevi tabelasını törenle indirip "İdil Spor Lokali" tabelasını astık. İlk konuşmayı başkan olarak ben yaptım. Benden sonra konuşan Kaymakam ve Tabur Komutanı, bize destek sözü vermişti. Kocaman bahçede, dut ağaçlarının ve rengarenk çiçeklerin arasında kadınlı erkekli gece geç saatlere kadar oturuyorduk

İlk maçımızı Silopi Spor ile yapacaktık. Belediye Başkanı Neşet Öktem'i aradım. Kabul edince bir hafta sonu taraftarlarımızı da aramıza katarak onlarca araçla Silopi'ye çıkarma yaptık. Daha sonra Habur Spor ve Cizre Spor'la oynadık. Her maç bir gezi ve şenlik havasında geçiyordu. Kaymakamlık Kupası'nda Emniyet Sporu yenerek şampiyon olduk.

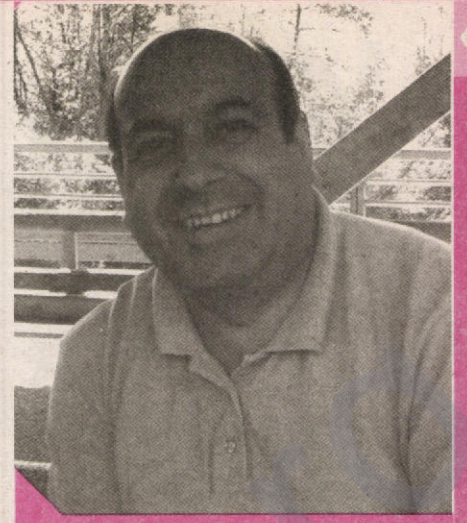
CİZRE'LİLER "DAR HEJİRUKÉ" PARÇASINI ÇOK SEVERDİ. GOL YİYİNCE DE DAYANAMAZ OYNARLARDI, NE DE OLSA ONLAR "BAJARI" BİZ "GUNDİ-KURMANÇ" TAKIMIYDIK

de yırtık bir top, ayaklarında delik ayakkabılar, bana umutla bakıyorlardı. Spor Kulübü Başkanı olarak ilk nutkumu atmıştım. Heyecan doruktaydı. Futbol sahası yapılacak, şehir merkezinde Cizrelileri kışandıracak bir spor lokalimiz olacaktı. Avrupa'ya göçen Süryani İdilliler, gurbette tam sekiz "İdil Spor", "Hazak Spor" takımı kurmuştu. Onlardan forma, top ve destek isteyecektik. Öz gücümüzle seferber olduk, sahayı gençler temizledi, kale direklerini tabur verdi, esnaf forma ve top aldı. Belediye maçlar için ücretsiz otobüs tahsis etti. Her şey tamam, lig bizi bekliyordu. Hepimiz çok mutluyduk. İdil Spor Derneği'nin tüzüğünü hazırladım. Başkan bendim, yardımcım Süryani dişi İsa, yönetim kurulu üyeleri ise ilçedeki partilerin temsilcileriydi. Birlik ve bütünlük ör-

Sıcak yaz gecelerinde kulübün lokalinde buluşur, reyhanların, şebboyların arasında unutulmaz sohbetler yapıyorduk. İlçe halkı mutluydu, komşu ilçeler imreniyor, kulübün namı almış başını yürüyordu. Liglerin başlamasına kısa bir süre kala İlçe Emniyet Amirliği'nden çağırıldılar. İdil Spor Kulübü dosyası bir üst yazı ile bana iade edildi. Yazı Mardin Valiliği'nden gelmişti. "Mardin Sıkıyönetim Komutan Yardımcılığı'nın 06.08.1986 gün ve 7130-397-86/BAS-HALK-466 sayılı emirleri ile İdil Spor Kulübü'nün kuruluşuna izin verilmediği..." yazılıydı. Yazıyı okuyunca inanmadım. Depolitazasyonun Allah'ına kadar uygulandığı günlerdi, spor da nasibini almıştı.

Ligler, transferler, dünya kupası havamız tehdit altındaydı. Sıkıyönetim spor yapmayı yasaklamıştı. Gençlerin

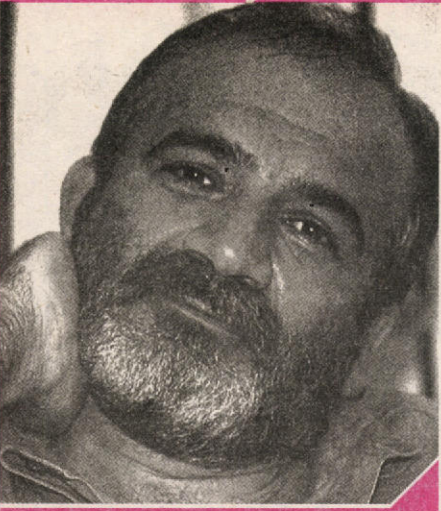
hasipkaplan

hasipkaplan@esmerdergisi.com

hevesleri kırılmasın diye uzun bir süre söylemedim. Kaymakam, Tabur Komutanı ve Savcıya durumu anlattım, onlar da üzüldü. Yeniden başvuracaktım. Israrlı olacaktım, mutlaka bir çözüm bulacaktım. İlçe erkani bana tam destek sözü vermişti. Devlete karşı devletin kaymakamı, komutanı, savcısı benimleydi. Efkırlı bir gecede daktilonun başına geçtim. Mardin Valiliği'ne hitaben acıklı, dokunaklı, duyguları okşayıcı, zehir zemberek bir dilekçe yazdım. "...Dernekler yasasına göre dosya iade edilemezdi, varsa bir eksiklik bize bildirir ve 30 gün içinde tamamlardık. Biz başvuru ile resmen kurulmuştu..." Kurucularımızın hiçbirinin yasal bir engeli yoktu, sadece ben SODEP İlçe Başkanı'ydım.

Bir gün ofisteyken telefon çaldı, Mardin Emniyet Müdür Muavini Müjdat Bey spor kulübü için görüşmek istiyordu. Israrla Mardin'e çağırıyordu. Dilekçem etkisini göstermişti. Bozkır sıcaklarının kavurduğu bir gün Mardin'e gittik. Emniyette olağanüstü bir durum var, zirhliler, uzun namlular, havan topları, cipler, askerler... Koşuşturmaya içinde herkes. Sorunca öğreniyoruz; PKK Mardin Kalesi'ndeki radarı roket atmış. Biz de eşek şansını var ya! Müjdat Bey bir saat gecikmeli olarak bizi kabul etti. Onca gerginliğe rağmen güler yüzle karşıladı bizi. İzmir'de görev yaparken, sosyal-kültürel aktivitelerle ilgileniyormuş. Spor kulübü için yardımcı olacağını söyledi ve yeniden başvurmamızı istedi.

Gençler durumu öğrenince çok üzüldü. O sıralar İdil'deki diğer Süryaniler de göç etmeye başlamıştı. Takım kaptanımız Süryani Sabri Almanya'ya giderek, Frankfurt'un "Bab Vidal" futbol takımına kaptan oldu. Şerif restoran işletiyordu, gençlerin bir kısmı dağa çıktı, bir kısmı da batıya göç etti. Olaylar hızla tırmanıyor, can güvenliği azalıyor. Hayallerimizi askıya alarak, mevcut olanaklarla yetinmeye başladık. Kırmızı-beyaz formamız, şampiyonluk kupalarımız, çok güzel bir futbol sahanız ve umutlarımız vardı. Artık illegal spor yapıyorduk.

[Yılmaz Odabaşı]

Memleket Editörleri

Kişi, henüz on sekiz ila yirmi yaşlarındayken, bazı korkuların kendisine dayatılmış korku/luklardan ibaret olduğundan veya kendi korkularının, bazen korkanlar tarafından bir anlamda kendisine transfer edilebildiğinden pek haberdar olamayabiliyor...

Bu yüzden ben de on dokuz yaşımın Diyarbakır-Bağlar ikametgahlı korkularını, bana sunanlara ait değil de, sanki henüz hayatla, ilişkilerle sınanmamış yaralı bilincimin belirlediği doğrularına ait sanıyor ve korkuyordum.

Generallerden, polislerden, "devlet baba"dan, evdeki babadan, editörlerden bile korkuyordum. Çünkü insan ne biliyorsa, neye inanıyorsa "o" vardır.

Diyarbakır, 1980 yılına kadar ortalama yüz bin nüfuslu bir kentti. Ben de o varoşlarda haddimi bilmeden bir "şair aday" olmaya kalkınca, aşiret törelerini terk edip, bu kez de bazı kurumlara, süreli yayınlara, editörlere biat etmek, -belki bir alışkanlıktan- kendime bu kez de onlara mürit olmak dışında bir seçenek sunamamıştım; üstelik olup bitene eleştirel bakabilecek bir algı ve seçiciliğe sahip olabildiğim de söylenmezdi o yıllar.

Eylül 1980'de girdiğim Diyarbakır Askeri Cezaevi'nden Ekim 1981'de tahliye edildikten bir ay sonra, Kasım ayında ilk şiirlerim o dönemin Yeni Olgu, Oluşum ve Edebiyat 81 dergilerinde yayınlanmıştı. Bu üç dergiye gönderdiğim ilk şiirlerimin bir sonraki ay kenar bucak, arka sayfalarında da olsa yayınlanması beni sevinçten çıldırtmaya ve bir şair olmaya taammüden azmettirmeye yetmişti. Tabii o yıllar, şairler camiasının bir üyesi olmayı pek matah bir şey de sanıyordum.

Ancak, ilk şiirlerimi yayınlayan o dergilerin ikisini gereği kadar "debrimci-damıkrat" olmadıklarını düşünerek kahroluyordum. Bu yüzden aday şairliğimin bütün eforunu, sık sık toplumculuktan, ABD Emperyalizminden söz eden Yeni Olgu dergisine yöneltmeyi uygun bulup, o dergiye mektuplar, şiirler göndermeye başlamıştım. O derginin yayın yönetmine çok inanıyor, inanmaktan öte tapınıyordum. O nasıl bir çüretti ki, o sıkı yönetim yılları kimse ağzını açmazken, açmış olanlar ise gözleri bağlanıp Kurdoğlu Kışlası'nda çarmlılara götürülürken, özetle ortaklık toz duman ile kan re-

vanken, o çıkmış devrimci şiirin görevlerinden ve burjuvazinin toplumcu şiiri-mize dair ne tür entrikalar, kalleslikler filan tasarladığından söz edebiliyordum(!)

Bu yüzden o aylar geceli gündüzlü o yiğit, devrimci editörü düşünüyör, düşünmekle de kalmayıp, onu rüyalarımında binlerce kitap arasında uzun, ak sakalıyla bana nasihat eden bilge olarak görüyordum. Yanında müritleri ile bazen bir Konfüçyüs, bazen bir Budist rahip kılığında rüyalarımına girip bana ha bire çıkıyordu: "Şiirini, burjuvazinin çıkarlarına alet etmesine izin verme! Halkının acılarını unutup, devrimci şiirin onuruna gölge düşürme!"

Ben ise o rüyalarından sonra korkudan titreyerek kan ter içinde uyanıp mırıldanıyordum: "Asla, asla izin vermem, burjuvazi devrimci şiiri kirletemeyecek, sen merak etme üstadım!" Fakat adama laf anlatmak zor, birkaç gün geçmeden yeniden rüyalarımına girip bana yine hep aynı uyanılarda bulunuyor ve bir uyanıyorum ki, rüyasında peygamber gören bir mümin gibi mest olmuşum...

Biliyorum, artık bu adamı görmem farz; gidip onun elini öpeceğim, feyiz alacağım. Bana devrimci bir şair olup olamayacağımı o mutlaka söyleyecektir, diye düşünüyorum. Eğer ben, burjuvazinin toplumcu şiirimize yönelik kallesliklerine alet olmak istemiyorsam, gidip onu bulmalıydım; üstelik anam da o günler bir daha "terörist"lik yapıp hapsedilmeye girmeyeyim diye aşiretten damızlık, bıyıklı, sakallı birtakım kuvvetli, şişman kızlar bakıp duruyordu bana. Benim devrimci şiire bir katkı olmayacaksa, hayatın ne anlamı olabilirdi ki zaten. Evlenir otururdum bozuk sicilimle.

O yıllar Nazım Hikmet'i, Ahmed Arif'i ve Özdemir Asaf'ı biliyorum. Biraz da Necatigil, Orhan Veli, bir de Mayakovski, Brecht filan okumuşum sadece. Bir de işte okul kitaplarındakiler. Hapsedilmeye ise aylarca coplarla, kalaslarla dövüle dövüle onlarca marş ezberlemiş bir de. Yetmemiş, on kıta İstiklal Marşı'ndan bütün hitabetlere... Nutuk'tan girmiş Çanakkale Boğazı'nın aynalı çarşısından çıkmış, her mısrası genç bedenlerimizde cop izleri bırakan o marşlarla aylar boyu bakıp Türk'ün bayrağına çarpınan Karadeniz'e kadar gitmişiz. Havalandırmada karda, yağmurda koşturularak ve coplanmaktan kabarıp moraran ellerime, dökü-

"Senden bi votka parası aldık diye bozulma sakın! Senin haberin yok ama, dergimizde şiirleri yayınlanan birçok şairden para alıyoruz biz. Yok öyle bedava şiir yayınlamak. Bütün yeni başlayanlar para ödüyorlar, hepsi ödüyor!" dediğinde dehşetle bakıyorum yüzüne

len tırnaklarına bakarak bir bardak sıcak çayı, bir de anamı öyle çok özleyerek o marşları yüzlerce kez okumaktan beynim dumura uğramış. Yeter diyorum, Karadeniz nereye bakarak çarpınırsa çarpınsın, ben artık yeni sözler duymak, yeni şeyler yazmak ve yeni şarkılar söylemek istiyorum. Bunu ölesiye istiyorum...

Bu da gidip üstadımı bulmak ve ondan feyiz almaktan geçiyor tabii(!) Evet, onu bulacağım, elini öpüp devrimci sanatın gerekleri ve burjuvazinin şiirimizi kirleten birtakım kalleslikleri konusunda feyiz alacağım. Artık günü gelmişti bunun. 1981 yılının Aralık ayının son günleri, kıt kanaat bütçemle Yeni Olgu Dergisi'nin yayın yönetmeni K.Ş.'a ulaşmak için Diyarbakır otogarından Ankara'ya yola koyuluyorum. Uzun yıllardan beri ilk kez büyük bir kente gidiyorum. Derginin adresi ezberimde, kalbim ise nasıl çarpıyor...

Ankara'ya indiğimde, Kızılay'da mütevazı bir otele yerleştikten sonra, araya sora —aradan geçen yirmi dört yıla rağmen belleğimden silinmeyen— "Ragıp Tüzün Cad. No:10 Yenimahalle" adresindeki dergi bürosunu ararken, "Konfüçyüs de bu yürekli devrimcinin yanında kim oluyormuş ki", diyorum.

Bizim Kürt solcuları daha Leninizm'i, Kolhoz solhozları, üç dünya teorisini konuşurken, bu adam devrimci şiirin teorisini, tarihini hatmetmiş. "Ben bu adamın elini öpmez miyim!" diyerek, o caddedeki on numaralı işyerini buluyorum. Fakat bir sorun var, yanlış adrese gelmiş olmalıyım; bir evin banyosu kadar bir oda ve içeride külhanbey görünümlü bir adam. Raflarda ise birkaç dosya, birkaç kitap sadece. Adamın yanında benim yaşlarımda biri dikilmiş yüzüme bir taş kayıtsızlığı ile bakıyor.

"Bu caddede başka bir on numaralı işyeri var mı?" diye sorduğumda, masadaki kıvrıkcık saçlı, gömlek düğmeleri açık, kara kuru ve asık yüzlü adam, boş gözlerle bakıp "yok" diyor. "Ben Yeni Olgu Dergisi'ni arıyordum. Saygıdeğer K.Ş. üstat ile görüşecektim de" dedim.

Elindeki tespihi açık gömlek düğmelerinin arasından görünen göğüs kollarının hizasında şakırdatan o külhan, o meyhenetsiz yüzlü, otuz yaşlarındaki adam, bana birden, "O benim, ne vardı?" diye sormasın mı?! O an afallayarak kapıda öylece kalıyorum...

"Ben, şey, Diyarbakır'dan geliyorum. Derginizde iki şiirim yayınlanmıştı da. Hani sizi görmek için işte gelmiştim ben!" desem de, adam umursamaz bir ifadeyle yüzüme bakıp, "Otur bakalım!" diyor sadece. Alkol ve nikotin kokan basık, dar odada bir sigara yakıp yüzüme dik dik bakarak bana birden sadece şunu söylüyor:

"At bakiym şu masaya bi beşlik?"

"Neden? Dergiye abone olmuştum ben!"

"Abonelik ayrı bişey. Ta Diyarbakır'dan gelmişsin, e artık senden bi büyük votka içmemiz lazım. At şuraya bi beşlik, at, at!"

Utana sıkıla masaya bir beşlik atıyorum. Der-
ginin yıllık aboneliği 450 lira. Benden neredey-
se o miktar parala alınca, bir taşralı mahcubiyet-
le bir şey de söyleyemiyorum. Yanındaki delikan-
lı muhafız gibi dikiliyor daha, o hiç konuşmuyor.
Kısa süren sessizlikten sonra söze giriyor:

**“Senden bi votka parası aldık diye bozulma sakın! Senin haberin yok ama, dergimizde şiir-
leri yayınlanan birçok şairden para alıyoruz biz. Yok öyle bedava şiir yayınlamak. Bütün
yeni başlayanlar para ödüyorlar, hepsi ödü-
yor!”** dediğinde dehşetle bakıyorum yüzüne.

“Neden?” diye soruyorum: **“Neden şiirimiz
yayınlansın diye para ödemeliyiz?”**

**“Sizi ben çıkarıyorum ortaya. Bu ülkede şi-
ir okuyanlar, sizi bu dergiden tanıyacaklar. Edebiyat tarihine geçerseniz, ilk olarak bu der-
gide yazdığımız yıllarca konuşulacak!”** diyor.

**“Ama benim Oluşum’da, Edebiyat 81
Dergisi’nde de şiirlerim yayınlandı, onlar
hiç para...”** dememle sözü ağzıma tıkip yanıtı-
nı ilüştiriyor:

**“Geç onları, onlar küçük burjuva dergiler.
O dergilerle sizin bir geleceğiniz olmaz. Bak,
şair Hasan Hüseyin bile bizde yazıyor, sen bi
düşün.”** diyor.

“Ben düşünüyem, tekrar uğrarım...” diye-
rek kalktığımda elimi bile sıkıyor ve yanındaki
delikanlı aynı soğuk, sevgisiz ifadeyle **“tamam”**
anlamında başını sallıyor sadece. Yüzü gözü saç-
tan, sakaldan tam seçilemiyor. Öyle sevgisiz ba-
kıyor ki, o an birden çok üşüdüğümü hissederek
kendimi dışarı atıyorum.

Soğuk bir Ankara akşamı. Hava kararmak üze-
re. Yol boyu yürürken dizlerimin titrediğini fark
ediyorum; boğazımda hıçkırıklar düğümliyor.

İnsanlardan utanmasam, kendimi orada yağ-
mur sularının oluşturduğu birikintilere atıp zırl
zırl ağlayacağım. O an Ankara, birden çok sahte
bir kent gibi görünüyor bana; minibusler, insan-
lar, ışıklı panolar, hepsi... Hepsi koca birer yalan
sanki. **“Bu, bir kabus olmalı”** diye söylenerek yü-
rüyorum. Gün batıyor. Hemen gidip yer ayırttı-
ğım oteldeki yatağa bir külçe gibi yığıldığımda,
göz pınarlarımdan akan yaşlara bir süre hiç engel
olamıyorum...

**“Aylardır rüyalarında gördüğün adam,
senden bir votka parası alıp başından savdı,
elini bile sıkmadı senin, elini bile! Sen bunca
yolu bu adama bir votka parası vermek için
mi geldin, sırf bunun için mi?”** diye sorduğça
boğuluyorum... Yazının, insanın kişilik zafiyetle-
rini en çok kamufle edebildiği alanlardan biri ol-
duğunu o gün ilk kez anlıyorum...

Sonraki gün o büroya bir daha uğramadan
Diyarbakır’a dönüyorum. Şaşkınlığımın ve yaşa-
dığım o bozgunun etkisini günlerce atamıyorum
üzerimden. O dergiye daha önce gönderdiğim,
Mart 1982 tarihli sayısında yayınlanan üçüncü şi-
rimden sonra, bir daha bir tek dize bile gönder-
miyorum.

Çaymıyor, yazmayı sürdürüyorum. Beş yıl
sonra, geceli gündüzlü okuyup yazarak dört ki-
tap yayınlamış, ödüller almış, birçok dergide yaz-
maya başlamıştım. Artık şiirlerimi severek oku-
duklarını söyleyen insanlarla bile karşılaşıyor-
dum. Dördüncü şiir kitabım, o yıl, 1988’de Cem
Yayınevi’nden çıkmıştı. Cem Yayınevi, o yıllar
çok büyük bir yayıneviydi. O günler hapisten ye-
ni çıkan Nevzat Çelik, Tuğrul Keskin, Behçet
Aysan gibi şair arkadaşlarımla katılacağım bir
söyleşi için Ankara’ya gelmiştim.

Bir şair arkadaşına o editörü sormuştum bir
ara. Sakarya’da, gösterdiği tiyatro salonuna gir-

memi, onu orada bulacağımı söylemişti. Tiyatro-
da bir çocuk oyunu sahneleniyordu. Oyuncula-
rın tümü at, eşek, köpek, ayı gibi hayvan kos-
tümleri giymişlerdi. K.Ş.’i orada bir çocuğun
ebeveyni ya da oyunun yönetmeni olarak bulaca-
ğımı sanırken, çok geçmeden oyun bitti, perde
kapandı ve oyuncular çocuk izleyicilerin alkışları
eşliğinde eğilerek kostümlerini başlıklarını çıkara-
rınca, oturduğum koltuğa mıh gibi çakılıp kal-
dım. Bizim Editör, ayı kostümünün başlığını sol
eline alarak eğilmiş, sahnede muzip bir ifadeyle
gülümsüyordu(!)

O gün o kostümün ona çok yakıştığını dü-
şünmedim diyemem. Sonraki yıllarda kanserden
öldü. Bu yüzden adını yazmayı doğru bulma-
dım. Yazsaydım da, o dönem o dergide yazan
birkaç şair ve yazar dışında anımsayan da olmaz-
dı zaten.

Sonra bu ülkede yıllar yılı gördüm ki bilin-
cimdeki birçok muhteşem imge, birkaç parma-
ğımınla buruşturup atabileceğim kadar basit pa-
çavralardan ibaretmiş. Şimdi siz, benim o yıllar
gerçekten bu kadar saf biri olup olmadığını mı
soruyorsunuz? Hayır, bu kadar değildi; sanırım
ben biraz daha saf biri olmalıydım, yanlış hatırla-
mıyorsam eğer, öyleydim... Tabii diyebilirsiniz ki
o adama onca şey atfetmek zorunda mıydım? Bil-
mem... Demek o zaman zorundaydım; demek
bir yerlerden başlamak gerekiyormuş...

Şimdi yirmi dört yıl önceki o şair adayına, o
Bağlar delikanlısına dönüp baktığımda, onu
bugünde ki kendimden çok daha anlamlı bulu-
yorum; onu daha inançlı, daha uçarlı, daha yü-
rekli buluyorum; okurken acınası gibi belki bu
hüsrana, ama ona ben hiç mi hiç acımıyor, o saf-
lığımı da zavalıca bulmuyorum. Ona acırsam,
bendeki o geçmiş, geçmişimdeki ben bana çok
kıvrılır çünkü. Asıl acınası olan, hiçbir kurumu,
etik değeri gereği gibi biçimlenmemiş bu ülke-
de, hep dehşetle tanık olduğumuzdu. Acınası
olan onlardı, o geleneği daha sürdürenlerdi.
Onlar bizim o inançlı, masum saflıklarımızı
merhametsizce katlettiler. O gelenek bir oran-
da sürüyor, derken, onların beslemelerinin ara-
mızda dolaştıklarını iyi biliyorum. Yoksa ben
boşuna mı böyle münzevi, böyle yücesi oldu-
ğum bütün yazar örgütlerinden büsbütün isti-
fayım. Örneğin, 1981’de o editörün yanında,
ayakta bana bir taş kayıtsızlığıyla bakan o deli-
kanlı, şimdi Edebiyatçılar Derneği Genel Baş-
kanı’dır. Şimdi, **“Şair, Ayağa Kalk!”** adlı ki-
tabama kadar, bu konuda bayramlık ağzımı tam
olarak açmaya da niyetim yok.

Bir dönem biz de **“editör fobisi”** olarak ad-
landırabileceğim abartılı korkular yaşadık. Sonra
‘80’lerin ortalarında ben de, dönemimin birçok
şairi de, onların aslında birer **“korku”** odağı de-
ğil de, bazen edebiyat ortamındaki statükoyu
muhafaza etmek ya da kendilerine kestirme rant
olanakları oluşturmak için birtakım konumlara,
koltuklara kendilerini oturtmuş veya oturtulmuş
birer korku/luklar olduklarını anladık tabii.

Edebiyat dünyasında **“erk”** olduğunu bas bas
bağırın adamlar hep vardı. Bir anlamda **“yazgı be-
lirleyen”** o unsurların karşısında mürit olmaya ko-
şullanmış cemaat aklı ile değil, bir birey aklı ve du-
yarlılığı ile yaklaşmayı başaranların, kendi yolların-
da, tercihlerinde özgürce yürüyebilmeleri için en
bariz engeli aşmış sayılacaklarına çok inanıyorum.

Bir genç şair, editör fobisini, yani **“onay ma-
saları”** olmakla konumlanmış, seçici, onaylayıcı
statüleri bilinçaltında yenmekle bu uğraşa yönel-
meli bu yüzden. Kendi adıma bu hüsrana yaşa-
dıktan ben sonra öyle yapmıştım.

Pırasa

Parmaklarım akar on damla yağmur gibi
Ayaları gökyüzleri kadar mor
Issız ömrüm, tam işte böyle gecelerde
Seni düşünmesem olmuyor

Gönlüm hayta, puroyla rakı içiyor

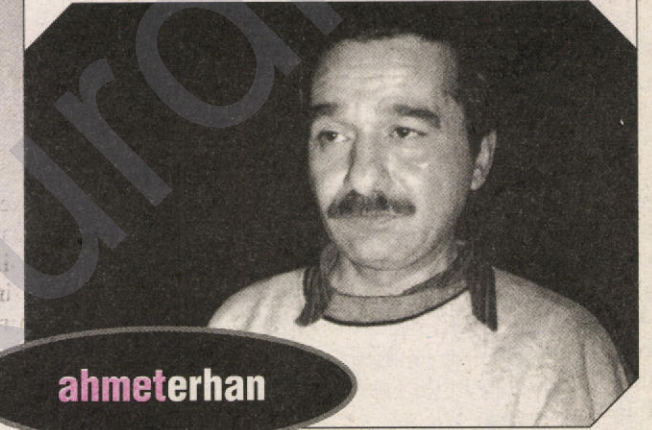
Ben böyle bir gecede mi sevmişim ki seni
Bütün uzuvlarım kor, yatak dangalak
Pazar da soğan da var, pırasa, elma
Ve bilcümle nebat, aklına ne gelirse

Yani şimdi bu bir aşk şiiri mi oluyor

Ben kendimi vururum, bunu iyi bilirsin
Yenimden düşmüş saklı bir silahla..

DENİZKURDU

Denizkurdu benim, naylon bir devletten bozma
Ege’de tatbikat var hala gelmiyor musun?

ahmeterhan

dağdar*

nasipleri yokmuş gibi hiçbir rüzgârdan
uyanıp baktılar dağdan kalma bir hevesle
kadifeler ve kalın yorganlar altında
çekildi gecenin salkımı lambalardan
iki kirpik değimi zaman kadar
bozkır yıldı atlar gibi kahrken yola koyuldular

ceylan derisine yazılmış kara oktular
sonunda, bizi de yürü, diyen dağlara vardılar
dargın sayfalar, kefenlenen sözler
kadar ihtimal, kadar dağdar
mühürlediler yazdan kalma dudaklarını
hepsi ölüm, hepsi aşk ve çocuktular

hatıramdı hepsi, rüzgâr dindi, dönmedi hiçbiri

*Yıl içinde yayımlanacak olan **“Kin Divanı”** adlı dosyadan

kemalvarol

Duruş

Sustum... Susun...

Bütün yemlerinizi karıncalara dağıttım
Develerin hörgüçlerinde nehirler taşıdım
Elmalar atların ağızında...
Kuyruğunu sallayan korkaklar
Kafeslerinde hâlâ tutsaklar
Anahtarları yok onların

Sustum... Susun...

Acıyı kanla yıkayanların çürüdü etleri
Aşkı kalbinde tutanların açıldı yolları
Göğün yumuşak karnında, başlarını gezdirenler
unutmasınlar sürtünüyor ayakları bastıkları yerde
Hadi bağırırsın aranızdan biri
Yalnız bırakın şu karanlığı
Siyah elbiseleri çürüsün
Vursun ışık en sonuncusunun yüzüne

Sustum... Susun...

Vazgeçmedim ağlamak ve gözlere nehir gibi
akmaktan
Ki korkulara gizlenmiş şehvet
Sevişmeler oluk oluk meni
Homurdanmayın aşk bitmedi
daha içilecek çok üzüm var...
Derisini ters çevirmiş yüzler
Ben burdayım işte
Yanında oturduğum bir gölün kıyısında
öfkemi, içimden çıkartıp yakama
iliştirdiğim yerde

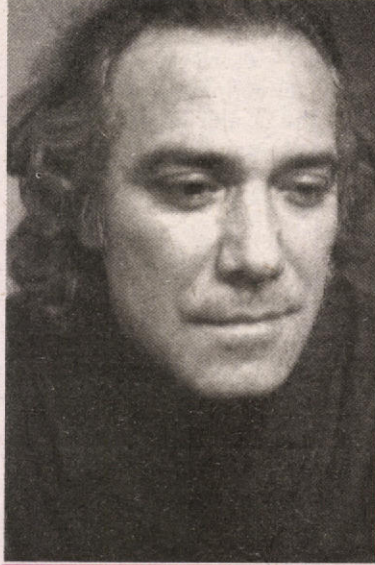
Sustum... Susun...

Karnımı doyuramayan sözler ettim
Vatandaşlıktan yoksuldaşlığa uzanan bu yeryüzü
Kırıldı orakların sapı
Karnı yarıldı yerin, çoğaldı boşluklar
Kanla sulanmış buğday tarlaları
ekmek kırmızı...
Bilirim elbet çok ileridir ilim
Lakin aşka düşmüştür aş
Biz de biliriz elbet iyi bir sevişmenin
Beyazlaştırdığını ruhu, doyurduğunu suyu...

Susun...

Ve ben; hâlâ buradan bağıriyorum
altını değiştirin artık şu dünyanın...

şair'in hali

kotusair@yahoo.com

SEVİLMEK duygusu kıyısını unutan bir dere gibi akıp durur. Ne rengi vardır ne de bulduğu deniz. Sadece akar. İçinde yaşayan ne varsa onlar zaten orada olmalı. Şair dalar bir gölet gibi kendine hangi otobüs, hangi şehir? Hiç sevilmemek ve sevilmemek öyleki ezmeden bir karıncayı. Şairin hali üst üste birikmiş, mutsuz insan yığılı. Ve şair sarhoş olur yoksuldaşların kendilerini unuttukları küçük danslarda. Sevişmeyi bile satın aldılar. Ben gördüm, şairdim hırsızlar bindirdiler kendi hayatlarına. Ve hüznün şark sofrasında darmadağın oldular. Hangi sarhoşluk bıçakladı yalnızlığı-mı? Oysa gece ve gündüz mütemadiyen vardı. Şehrin ışıkları, aldatmalar, aşklar, fiyakalı kasıntılar, örselenmiş yüzlerin bıyıkaltı tanrıları. Şair durdu! Çünkü yorulmuştu hesap ve kitaptan. Hadi hepiniz aspirin için, ağrımasın günahlarımız. Şair bir ırmak gibi aktı boğmak için öfkesini kalbinde. Hadi kandırın beni! Cebimde ekme kırıntıları... Yüzü pörsümüş mutluluk resimleri... Şair tünedi yalnızlığın gölgesine. İnsanlık dayanışması, bir lokma gülümseme, çay ve sigara... Nefesimiz kokmasın diye yediğimiz simitlerin arasından sıyrıldı cümlelerimiz. Özgür olalım, barış olsun, nasılsa suyla doyarız. Öyle dedi şair, oldu bir deli soytarı. Hepinize iyi geceler. Hepinize iyi günler. Hepinize sevgiler. İyi sevişmeler... Şairin hali; ki anlaşıldı yaralı bir rüzgardı suskun kuşun kanadında.

AH ne güzel bir gün! Güneşli bir pazar gününde erken kalkmakla ne kadar da iyi ettim. Ortalık da amma tenha. Pazar ya! Herkes geç kalkar. Onlar için üzülüyorum, böyle bir gün kaçınılır mı hiç? Metroya binip Taksim'e gideyim bari. Metro mu! Hay Allah! Metro benim için hep tehlikeli olmuştur. Şu tedirginliğimi bir atsam. Yok canım, ne tedirginliği. Şu panik atak illeti metroda nasıl da birden bire ortaya çıkıyor. Ne olacak canım, hiçbir şey olmaz. Böyle bir günde panik atak mı olunmuş. İşte geldim. Bir bilet lütfen! "Bilet değil kardeşim, jeton jeton..." Hay Allah bu adam da amma sinirli! Merdivenleri inip, metroya binip gideyim. Hiç bir şey olmaz, panik atak da neymiş? Koskoca adam panik ataktan mı korkacak! Merdivenden biraz hızlı inersem, koridoru koşarak geçsem... Ortalıkta da kimsecikler yok. Bu kadar da tenha olmaz ki!

Hiç erken kalkan olmamış mı? Bu ne biçim iş! Ya panik atak olursam, hayır olmam. Olursam, yok olmam, ya şimdi olursam... İşte koridordayım, bir şey olmadı. Geri mi döneceğim acaba? Yok döneceğim. İleriye gitsem. Yok gidemem. Burada da böyle durulmaz ki! Ne yapsam acaba? Yanımda su da yok. Zanax'ım da bitti. Geriye dönebilsem, ileriye gidebilsem. Metro, kahretsin. Hayır, hayır metroya kesinlikle binemem. İşte kaldım. Kalbim duruyor. Başım da dönmeye başladı. Ellerim de titriyor. Beyin kanaması olursam, burnumdan oluk oluk kan akarsa. Pazar günü de böyle erkenden kalkılır mı? Ortalıkta hiç kime yok. Hah, işte biri geliyor. Hem de bir genç kız. Bana yardım et

desem, ona sarkıntılık yaptığımı düşünür mü? İşte yaklaşıyor. Söylemek zorundayım. "Yardıma muhtaç biriyim, ölmek üzereyim, kalbim durdu duracak" desem, benden korkar mı? Keşke metroya binmeseydim. İşte tam zamanı. Yanımdan geçiyor. Geçip gitmesine izin veremem. Suyum nerede?

- Bakar mısınız! Bana yardım eder misiniz?
- Nasıl yani?
- Bilmiyorum garip bir şey oldu işte. Her şey birden bire oldu. Kıpırdamıyorum, düşmek üzereyim.

- Size nasıl yardım edebiliriz? Buraya ambulans çağırırsam, olmaz. En iyisi siz metroya binin, oradan da hastaneye gidin.

- Ben de onu yapmaya çalışıyorum ama yerimden kıpırdamıyorum. Lütfen yanlış anlamayın, her an beyin kanaması geçirebilirim ya da kalbim durabilir. Beni bırakmayın, size ihtiyacım var.

- Nasıl yani?
- Elimden tutsanız, yani elinize ihtiyacım var. Eliniz bana iyi gelecek. İnanın bana.

- Elimi tutturmam ben. Sizi tanımıyorum.

- Ben de sizi tanımıyorum, ölmek üzere olan birinin elini tutunuz lütfen.

- Tamam, hadi tuttum.
- Çok iyisiniz
- Şimdi ne olacak?
- Bu şekilde metroya kadar gidelim.

- Peki neyin var sizin?
- Her şeyim var, kalbim durmak üzere, nefesim daralıyor, beynim uyuştur. Beni bırakmayın lütfen. Konuşun, bazen de susun.

- Siz ne iş yapıyorsunuz?
- Bilmiyorum, şiiir falan yazıyorum.

- Şairsiniz yani...
- Yok canım, şair değilim, Kötü Şairim.

- Bu nasıl bir hastalık?
- Lütfen bırakmayın beni, metroda yanımda olun.

- Tamam merak etmeyin. Adınız ne sizin?
- Adım uzun, şu anda söyleyemem.

- Siz sahiden hastasınız. Az kaldı, Taksim'e yaklaşıyoruz. Oradan hemen bir hastaneye gidersiniz.

- Siz sihirli bir kızsınız. Beni kendime getirdiniz.

- Elimi alabilir miyim?
- Lütfen biraz daha kalsın.

- Ha unuttum söylemeyi, ben de şiiir yazıyorum. İşte geldik.
- Elimi bırakmayın.

- Siz de abarttınız ama bu el işini.

- Ben abartmıyorum. Panik atağım abartıyor.

- Bu panik atak olayı beni sıkıttı artık.

- Sizi sıkıyor, beni her gün ölümle tehdit ediyor.

- Benim ayrılmam lazım, elimi bırak mısınız?

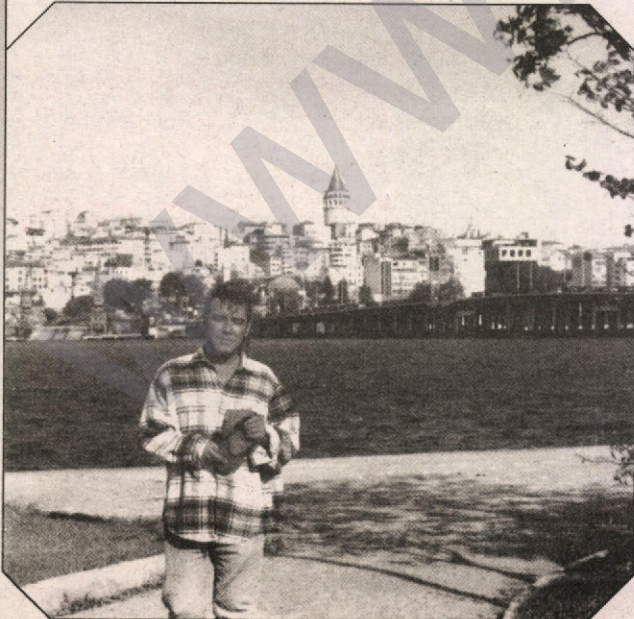
- Az kaldı, şu merdivenleri çıkınca söz bırakacağım elinizi. İşte çıktık. Bıraktım. Ama durun, çantamda bir kitap var onu size hediye etmek isterim.

- Neden?
- Beni ölmekten kurtardınız, yardım ettiniz bana.

- Bir daha bana denk gelmeyin lütfen.

- Tamam, söz veriyorum gelmeyeceğim. Ama siz bana denk gelin.

Ah ne güzel bir pazar. Bugünü uykuda geçirenlere çok yazık, onlar için üzülmemek elde değil...

HESENÊ İSİP

irfan sarı

1 933 yılında dünyaya gözlerini yaşadığı ve büyüdüğü Marinüs köyünde açtı. O hep orada yaşadı. Bir tek askere gidince köyünden ayrıldı. Askerden döndüğü zaman ise olgun ve asil bir delikanlıydı artık. Rençberlik onun babadan kalma mesleği idi. Bir meziyeti de vardı, içindeki gizlilikleri, iç dünyasının dinamiklerini dışa sunmak için türkü çığırıldı. Yani dengbêj idi. Çelebelek kayalar Kani Rusark'ta çok zaman elini kulağına götürür, sesinin özgür tonlarını koyverirdi Marinüs'ün üstüne, Kato dağına çarpan bu ses aks eder dalga dalga yayılırdı tepelerin, vadilerin arasından, bir kartalın asaleti ile engine süzülürdü.

O HASAN ÇINAR'DI

Civardaki köylüler onu Hesenê İsip olarak bilirdi. Sıcaklar basınca köyden daha yükseklerdeki Belkiza yaylasına göçerlerdi. Bu yorucu ve engebeli yolculuğunda Hesenê İsip olmazsa çekilmezdi yolun kahını. Türküleri birbiri ardına çığırıldı. Koyunların meleşmeleri onun hoyrat sesini bastırmazdı. O ses ki dağların korkunç görünümünü, uçurum kıyılarını dost kılardı. Yavru dağ ceylanı gibi taştan taşa sekesi gelirdi insanın. Kaçakçılara ise bu ses camiden yükselen ezan sesi kadar mübarek ve cesaret verici gelirdi. Asteng şelalesinin yanına gelip ses verince, suyun şınlıtları Hesenê İsip'in sesine çarpıp kulaklarda unutulması zor bir senfoni yaratırdı.

YAŞLANDIKÇA SESİ EFSANELEŞTİ

Artık gittiği her mekanda bir avaz çığırıldı. Bir zaman sonra çocuk çocuğa kanıştı. Kara kaşlı, kara saçlı, buğday benizli bu delikanlı yaşını başını almış bir ihtiyar delikanlıydı artık. Doğal dağ bitkileri, meyveler, sebzeler, temiz hava, berrak sular, pancar onun yaşlanmasını engelliyordu adeta. Asla bu cennet diyardan vazgeçmek istemezdi. Birakın vazgeçmeyi, uğruna ölmeyi bile göze alırdı. Dört Mevsim, elli iki hafta, üç yüz atmış beş gün havasını soluduğu Navçela yaylasından Şule dağından, Çelacang tepesinden, Guldexun'den asla ve asla vazgeçemezdi.

Bir gün devran döndü, bir ceviz ağacı gibi toprağa kök salan bu yaşlı delikanlı, doğup yaşadığı bu gül diyardan, onunla aynı kaderi paylaşan milyonlarca insan gibi bilinmeyen bir geleceğe doğru koparıldı. Sürgün başladı. O, Van'ın Xaçok mahallesine yerleşti. Bir, beş, on gün derken kaç mevsim üzerinden fırtınalı, dermansız, katıksız bir karabasan gibi geçti. Uzun ve soğuk kış gecelerinde Marinüs'un güzelim anıları hep ısıttı onu. Zaman zaman bir kartal olup düşünde köyün semalarından aşağıda boynu bükük duran Ters Lale'ye, Kanirusarg'a bakıp bakıp durdu. Dostları daha bir alımlı, daha bir nazenin ama mazlum ama masunane duruyorlardı. İnip bir türlü sanlamıyordu doya doya, koklayamıyordu köyünü.

BÖYLECE KAÇ YIL GEÇTİ

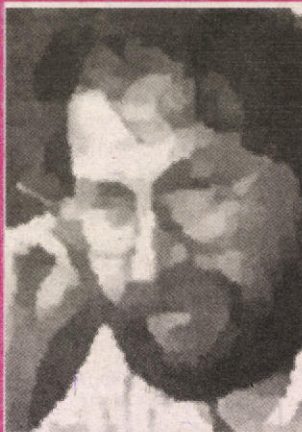
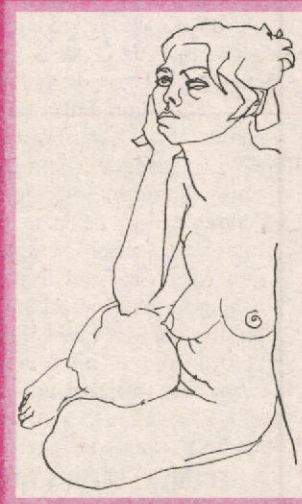
Hesenê İsip bir özlüm yığını, bir yanardağ misali her an patlamaya hazır çığ gibiydi. Hasretlik, çaresizlik karşısında güç oluyordu. Güç umut, umut ise yol oluyordu önünde. Yüreğindeki yangın alevlendikçe "bu bahar" diyordu. İşte bu bahar yüreğindeki yangını söndürmek üzere yol aldı Hakkari'ye. Önündeki engeller bu sefer akrabaları oluyordu. İki kez denedi, fakat başarısız oldu. Aylardan Mayıs'tı, o gece yatağında bir plan kurdu. Sabaha kadar uyuyamadı. Bir o yana, bir bu yana

Hesenê İsip bir özlüm yığını, bir yanardağ misali her an patlamaya hazır çığ gibiydi. Hasretlik, çaresizlik karşısında güç oluyordu. Güç umut, umut ise yol oluyordu önünde.

dönüp durdu. Heyecanı şafağın ilk ışıklarıyla arttı. Kalktı sürgündeki evinin etrafını dolandı. Sanki vedaşuyordu çocukla. Habersiz düştü yollara. Otobüs yolculuğu süresince kimseyle konuşmadı. "Şimdi", "Birazdan" derken Hakkari'ye vardı. Gizli sevdasına doğru firari yolculuğu amansızca devam ediyordu. Katığı da aldı. "Xwedayê mezin (yüce rabbim) kavuştur beni" dedi ve yürümeye başladı. Uzunca bir zamandır insansız kalan bu diyarın dağ yolundan geçerken, yabani hayvanların varlığından haberdardı. Onszu geçen bütün zamanlarda bu hayvanlar mekan belirlemişti Marinüs'ü. Onun için vefa borcu vardı onlara, bir karıncayı bile incitmeden yoluna devam ederken. Bimro mevkiine gelmişti. Bosindi dağı tam karşısında heybetli duruyordu. Kela Mavis, Hesenê İsip'i görünce gülümsedi. Yıkık harabeler de görünüyordu artık. Bulunduğu yerden yaşlı gözlerle bir süzdü çevreyi. Elini uzatsa tutabilirdi sanki. Karnı da acıkmıştı. Durduğu yerin az ötesindeki kayanın gölgesine oturdu. Katığı açtı, bir iki lokma yedi ama heyecandan yeme dürtüsü fonksiyonunu yitirmişti. Kalbi olağan dışı atıyordu. Bir mutluluk dolanıyordu başında, onca hasret, onca özlüm bitmişti. Havayı doyaya çiğerlerine çekti. Burnuna baharın kokusu geldikçe kalbi bir serçe gibi pır pır ediyordu. Güneş tepesinde şahitti.

Sırtını dayadığı kayaya başını da dayadı. Gözlerini yumdu, uzunca yol yaşlı bedenini çok yormuştu. Yumduğu gözlerini ebediyen açmamak üzere kapatmıştı. Yurduna oturduğu yerden ebediyen veda etti. Kimseler yoktu. Rüzgar bedenini sarmalıyor, bir türlü uykusundan uyandıramıyordu. Yaprakların hışırtısı da çaresiz kalıyordu. Kalbi onca heyecana yenik düşmüştü. Artık gün de batmak üzereydi. Alacakaranlık kendini iyiden iyiye hissettirmişti. Az önce olup bitene anlam veremeyen hayvanlar, ihtiyarı uzaktan uzağa seyrediyorlardı. Fakat bu yaşlı insan oturduğu yerde hiç kıpırdamadan öylece oturuyordu. Aylar homurdanmaya başladı, kurtlar ulumaya... Tüm hayvanlar toplandılar ihtiyarın başında. O gece düşmanlıklar unutuldu. Onlar, ihtiyara karşı saf tuttular. Aralarına gelen ve sessizce oturan bu yabancıya sabaha dek sahip çıktılar. Gündüz kavuşuncaya dek. Bir sonraki gece yine aynı şeyi yaptılar. Üçüncü günün ardından köye giden eş, dost, yaşlı, adamın cansız fakat diri gibi duran bedeniyile karşılaştı.

alinesin

alinesin@esmerdergisi.com

Bir söylentiye göre Picasso, "Ben aramam, bulurum" demiş. Coşkulu bir anıma gelmiştir. Yoksa öyle düşündüğünü hiç sanmıyorum. Aramadan bulmak Tanrı'ya özgüdür. Picasso bir dahi elbette ama Tanrı değil. Zaten ne kadar çok aradığı da sır değil, biliniyor. Tüm birikimi, yeteneği ve imgelem gücüne karşın Gertrude Stein'in Portresi, Avignon Kadınları ve Guernica'nın her biri için en az bir yıl uğraşmış olduğunu biliyoruz. Belki de Picasso, "Ben çok düşünerek zaman harcamam, doğrudan şövalemin başına geçip çalışırım, çalışırken ararım" demek istemiştir, ki bu çok daha Picassovari bir düşüncedir. Öyle ya da böyle sürekli aramak gerekiyor.

Gözümün Nuru

Sevdam

sevdaalkan

alkansevda@yahoo.com

Adım Mehmet Kemal Işık'tır.
Mehmet de, Kemal de Arapça'dır.
Kürtçe bir isim istedim;
yazılarımda Tori'yi kullandım.

KÖY evlerinin arasında yalınayak dolaşarak büyüdü. Parasızlık yüzünden kendisini bir dolmuş uzaklığındaki Köy Enstitüsü'ne göndermeyen babasına baş kaldırdığında 12'sindeydi. İlk şiirini yazıp, komünist ilan edildiğinde bıyıkları yeni yeni terlemişti. Köyüne öğretmen olarak geri döndüğünde ise 17'sinde edebiyat meraklısı, idealleri olan bir delikanlıydı. Sonra o delikanlı, köyünü geride bıraktı ve bugün 74 yaşındaki Tori'yi yarattı.

Türkiye'de yaşayan eski kuşak Kürt aydınlarından Mehmet Kemal Işık, bilinen adıyla Tori, göremeyen gözlerine ve yorgun düşen bedenine rağmen, kızı Nadire'nin yardımıyla yazıyla olan bağı inatla sürdürüyor. "Azrail'le seksen yaşına kadar kültür anlaşması yaptım" diyor gülererek. Nedeni de ne biliyor musunuz? Yaşlıların bir gün bütün bildikleriyle ölüyor olması...

YALINAYAK BÜYÜDÜM

Adım Mehmet Kemal Işık... Mehmet de Kemal de Kürtçe değil. İkisi de Arapça. Kendime Kürtçe bir isim takmak istedim. Yazı yazmaya başladığım günden beri adım Tori. 1931 yılında Midyat'ta doğdum. Annem Diyarbakırlı, babam Midyatlı. Çocukluğum yoksulluk içinde geçti. Yalınayak dolaştım, yağsız mercimek çorbası ve bulgur pilavıyla büyüdüm. İlkokulu zar zor bitirdikten sonra Dicle Köy Enstitüsü'ne sınavla öğrenci aldıklarını duydum. Bana yön verebilecek hiç kimse yoktu çevremde. Sınava girmek için enstitüye gittim. Sıraya girdim, uzun bir kuyruk vardı. En arkalardayken biri gelip 'nerelisin' diye sordu. 'Midyatlı'yım' deyince, Midyat'ın kaza olduğunu ve yalnızca köyden öğrenci aldıklarını söyledi. 'Beni de köyden sayın ve alın' dedim. Kolumdan tuttu ve içeriye götürdü. Kuruldan birine, 'şunu bir yoklayın' dedi. Sonra beni kabul ettiler. Sınavla alınan öğrenci sayısı 95'ti ama sadece 25'i mezun olabildi. Hepsi bölgenin çocuklarıydı. Çoğunluğu sol görüşlüydü. Yol parası bulamadığım için okurken ailemin yanına hiç gidemedim. Beş yıl böyle geçti. Babam küçük bir memurdu. Maaşı yetmiyordu. Ayakkabı alacak durumda değildik. Dört kardeşlik, üç kız kardeşim, bir de ben. Onlar okumadı. Bir tek ben okudum, babama karşı çıkararak yaptım bunu. Çünkü beni okutacak durumda değildi. 12 yaşında kendi kararımı enstitüye gittim.

KİTAPLARIMI TEK TEK YAKTILAR

Enstitüde birkaç yıl sonra müdür değişikliği oldu. Edebiyat sevgisini burada edindim. Öğretmenim Agah Bey, beni 'kütüphane koluna' yazdırdı. Bütün klasikleri orada okudum. Eski müdürümüz okuldan ayrı-

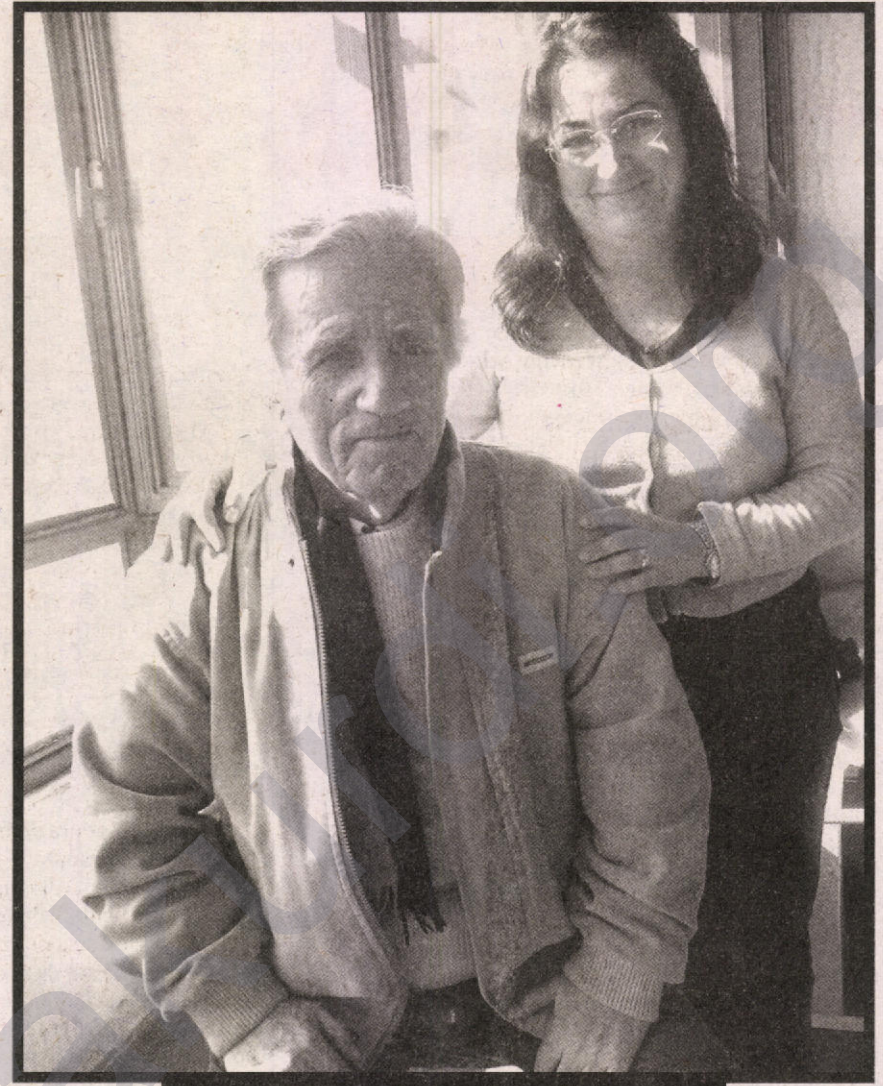
lırken bütün kitaplarını bana bıraktı. Ondan sonra gelen müdür ise bütün o kitapları bana tek tek yaktırdı. Bir ara yatakhaneyi yokluyor ve bir bakıyor ki yastığımın altı kitap dolu. 'Bunlar kimin' diye soruyor. Daha sonra beni çağırdılar. Kömür sobasını açtı ve kitapları bana tek tek yaktırdı. Hem kitapları sobaya atıyor hem de ağlıyordum. Ona, kitapların kendisinden önceki müdürün emanetleri olduğunu söyledim. Kitap alacak durumda olmadığını anlatmaya çalıştım. Arkadaşlarımın çöpe attığı tıraş bıçağıyla tıraş olacak kadar yoksul olduğumu bile anlattım. Dinlemedi, bütün kitapları yaktırdı. O dönem, 'Cemre' adında bir şiir kitabım yayınlandı. O kitaptan dolayı komünistlikle suçlandım. Oysa yazdıklarım sadece toplumsal içerikli şiirlerdi.

DİSİPLİN KURULUNDAN DÖNDÜM

Okulda her öğrenci bir hafta nöbetçi olurdu. Kitabım çıktıktan bir süre sonra nöbet sırası bana geldi. Nöbette inekleri kaşığıyorum. O sırada yanıma tarih öğretmenim geldi. "Bırak ulan elindeki" dedi. Bıraktım. 'Niye komünist oldun?' diye sordu. Köyden geldiğimi, komünist olmamın imkansız olduğunu söyledim. Babam sabah erkenden kalkar, namazını kılar ve işe gider. Eğer komünistsem beni siz yetiştirdiniz' dedim. Meğerse o gün disiplin kurulu toplanıp beni atma kararı alınmış. Bir öğretmenim bu duruma izin vermedi ve atılmadım. Beni koruyan öğretmenim, açık vermemem için derslerime iyi hazırlanmam gerektiğini söyledi. Söylediğini yaptım ve beni okuldan atma fırsatı bulmadılar.

EDEBİYAT UĞRUNA YOLLARDA

17'sinde Dicle Köy Enstitüsü'nden mezun olup, öğretmenlik yapmak üzere Midyat'a döndüm. Uzun yıllar orada öğretmenlik yaptım. Bu arada Kürtçe öyküler yazmaya başladım. Ancak bunları yayınlama imkanı bulamıyordum. Edebiyata olan sevgim beni Adapazarı'na gitmeye zorladı. Çünkü Midyat'ta kendimi geliştiremiyordum. Mezun olanlar köylerine geri dönüyordu, uzak kente giden birkaç kişiden biri de ben oldum. Kürt olduğumu biliyorlardı ama bana karşı bir antipatileri yoktu. Yakınlıktan faydalanarak sık sık İstanbul'a gitmeye başladım. İstanbul'da kaybolurum diye önce Adapazarı'nı seçmiştim. İçinde olmadan ilişki kurabileceğim bir yer olsun istemiştim. Bu arada Adana'da yayımlanan Güney adlı dergiye hikayeler yazmaya başladım. Kürtçe'de ilk kısa öyküyü ben yazdım. Kitaplarımı da o dönem yazdım ama gönderdiğim hiçbir yer basmayı kabul etmedi. Kitaplarının yayınlanmaması üzerine alt yapı çalış-

Mehmet Kemal Işık, kızı Nadire'nin yardımlarıyla yazı dünyasıyla bağı koparmadan halkına birşeyler bırakma sevdasında.

malarına ağırlık verdim. O dönem başladığım birikimlerimin sonucunda iki ayrı metotla yazılmış Kürtçe alfabem var. Kürtçe okuma yazmayı Celadet ve Kâmuran Bedirhan'dan öğrendim. Tabii onların da bazı eksiklikleri vardı. Kürtçe'yi iyi yazan ve okuyanlardan birisiyim. O dönem Kürtçe kaynaklara ulaşmak çok zordu. Kendi çabalarımla ve yurt dışındaki oğlumun gönderdiği kaynaklardan çalıştım.

KOLAY ÇEKİLİR BİRİ DEĞİLİM

Eşim Adapazarlı. Öğretmenlik yaparken tanıştık. Kolay çekilen biri değilimdir. Hele de yazmaya başladığımda huysuzlaşıyorum. Hani doğum sancısı olur ya; yazınca hiç kimse bana dokunamaz. Çocuklarım konuşmaktan korkar. İki kızım, bir oğlum var; Nadire ve Nergiz. Oğlum yurt dışında ofset ustası yapıyor. Parti çalışmalarına katılmak için Adapazarı'ndan Midyat'a döndüm. İki kızım da Midyat'ta doğdu. Kürt aydını çevreme destek olmak istedim. Sonra 'Rızgari' kuruldu. Şu an tarafsızım. Hiçbir yerle ilişkim yok.

İSTANBUL, MİDYAT, BELÇİKA...

Çalışmalarımı sürdürmek için 1960 yılında İstanbul'a geldim. Şişli'de öğretmenlik yapmaya başladım. Zaten oradan da emekli oldum. Emekli olunca çalışmalarına ağırlık verdim. Adam topladıkları dönemde, yani 1980'de Midyat'taydım. Bir öğretmen grubuyla halkı aydınlatmaya çalışıyordum. Ancak köylülerle diyalog kurmam bazılarını ürküttü. Biri bana 'yolun ortasından yürüme'

dedi. 'Neden?' diye sordum, cevap vermedi. İki gün sonra bir arkadaşımın eve giderken, iki askeri jip beni ezmeğe çalıştı. Bir duvar vardı oradan atlayıp kurtulabildik. Ertesi gün aynı kişi, yetti mi?' diye sordu. O dönem Midyat Belediye Başkanlığı yapıyordum. 'Defol git' diyorlardı açıkça. Ben de defolup gittim. Çocuklarımı, eşimi alıp Belçika'ya kaçtım. Oğlum evi geçindirmek için çalışmaya başladı. 10 yıl mülteci yaşadık, ama buna rağmen çalışmalarına ara vermedim.

AŞK TÜKENİR AMA YA SEVDA...

Çocuklarım kahvehane bilmezler. Sabah kalkar çocuklarımı alır kütüphanelere giderdim. Çocuklarım üçer dil bilir. Onlar bana çeviri yaparlar. Nergiz evlendi, kurtardı paçayı. Şimdi Nadire kaldı elimde. Bayağı yorumyorum onu. Gözlerimi kaybedinceye kadar sadece kaynak getiriyor ve çeviri yapıyorlardı. Gözlerim tükendi, 5 yıldır kızımın çalışıyorum. Yormuşum gözlerimi... Birkaç sene daha görebilirmişim ama çok yormuşum. Çocuklarımı seslerinden tanıyabiliyorum. Gözüm tükendi ama çalışma aşkım tükenmedi. Ben halkıma, kültürüme aşkın da ötesinde sevdalıyım. Aşk geçicidir, karşılığını bir yerden temin edebilirsin ama sevdamın kaynağı tükenmez. Tek bir kaynağı vardır. O da halktır, kültürdür... Sevda her şeyin ötesindedir bence. Nergiz kızımın 5 kitabı var. Birçok kitabımı o çevirdi. Oğlumun da var. Benimle çalışınca yazıya, kitaba ilgileri arttı. Çok zengin bir arşivim var. Bir sürü çevrilmiş ve çevrilecek kaynağı var.

KIZIM KASETE OKUR, BEN DİNLERİM

Nadire iştin geliyor, yemeğini yiyor, akşam sekiz gibi bilgisayarın başına oturuyor. Kaynak isimleri veririm, toplar getirir ve istediğim konuyu ses kayıt cihazına okur. Kasetten dinleye dinleye özümsemeye çalışırım. Sonra da yazmaya başlarım. Kızım yazdıklarını bilgisayara geçirir ve yayınlamaya hazır hale getirir.

SEKSENİME KADAR AZRAİL'LE ANLAŞMA YAPTIM

Geçen sene doktora gittim, iç guatr var dediler. Prostatum da vardı ama aldılar. Tam 22 kilo verdim, gidiyorum galiba diye düşündüm. Yavrularına 'beni memleketime götürürün' dedim ama şimdi iyiyim, seksenime kadar Azra'il'le anlaşma yaptım.

AYDINLAR HALKI UNUTMASIN

Halkın Kürt aydınlarından haberi yok. Onlara yokluğun, ezilmişliğin nedenlerini anlatıp, çözüm yolu öğretmelisin. Ben bunları vermedikten sonra, halktan ne isteyebilirim ki? Yeni dönem Kürt gençlerine asimile olmamalarını öneririm. Bu mücadele içinde olan tüm gençler benim çocuğumdur. Kendi kültürlerini unutmayacak çalışmalar yapsınlar. Aç, susuz kalmayı, ezilme-yi göze umursamayıp çalışmalarına devam etsinler. Yoksa kendilerini yitirirler. Bol bol okusunlar, kültürel ve edebi çalışmaları okuyup, ellerinden geldiğince kurumsallaşsınlar. Bu kurumlar içinde kendi varlıklarını ispatlamaya çalışsınlar. Başka türlü kurtuluşumuz yok. Kendi kültürüm ve edebiyatım için çalışmazsam, kültürüm yaşlılar ile birlikte yok olacak. Ben 74 yaşındayım. Birikimlerim benimle birkaç yıl sonra yok olup gidecek. O yüzden gençler kültürlerine sahip çıksınlar.

EMEKLİ MAAŞIMLA GEÇİNİYORUM

Çalışmalarım karnımı doyurmama yetmiyor. Emekli maaşım ile geçiniyorum. Tek derdim arkamda bir şeyler bırakmak. Şu ana kadar 26 çalışmam var. Bunun 18'i kitaplaştı. Gerisi duruyor. Yayımlanan kitaplarımdan 12'si tarih ve kültür çalışması, 2'si hikaye kitabı, biri roman ve biri de 16 bin 500 kelimelik bir sözlüğüm var. Son dönem aşiretlerle ilgili bir çalışma yapıyorum.

TANRILAR HEM İYİDİR HEM DE KÖTÜ

Tarih çalışmalarında büyük eksiklik var. Kürt tarihi parça parça veriliyordu. Hani körün fili anlattığı gibi. Yabancı yazarlar duyumalara dayalı yazmışlar. Oysa bir tarihçi, kaynak vererek çalışmalıdır. Tarihçiler hep resmi tarihçilerdir. Bizi yok saydılar. Dilini unutmuş halk dediler, şu dediler, bu dediler. Kürt tarihinde bir boşluk vardı. Çünkü prehistoryası yoktu. Bugünkü Kürt tarihi, Kürt kültürünün tarihidir. Bir halkın kültürü yoksa tarihi de yoktur. Yaratılmış bir kültürü olacak ki tarihi de olsun. Tarih içinde yok olmuş bir sürü kültür var, ama bakıyorum Kürtler capcanlı duruyor. Beni tarih çalışmasına iten buydu. Dini inançlarımızdan başladım. Me-

Azrail'le seksen yaşına kadar kültür anlaşması yaptığını gülerek anlatıyor. Sebebi de ne biliyor musunuz? Yaşlıların bir gün bütün bildikleriyle ölmesi...

sela, bizim bir tanrıçamız var; Savuşka. Diğer kültürlerde tanrılar ya iyidir ya kötü. Bizim tanrılarımız, tanrıçalarımız ikisini birden taşır bünyelerinde. "Vayu" ölüm ve yaşam tanrıçasıdır. "Savuşka" ise aşk ve savaş tanrıçasıdır.

Masallarımıza, efsanelerimize bakıyorum. Mardin ile Diyarbakır arasında "Sultan Şehmuz" adında bir evliyamız var. Evliyanın kardeşinin evine sade kadınlar gider geceleri. Çünkü şeyh kadınlarla kadın, erkeklerle erkektir. Siyabend ü Xecê'ye bakıyorum. Siyabend, kervanları soyar halka dağıtır ama birinde güzel at gördümü de elinden alır. Xecê'yi yedi bela kardeşinin elinden zorla almıştır. Bu Dualist düşünce masallarımızda, kültürümüzde hâlâ var.

ÇALIŞMALARA ORTAK OLMALI

Bugün demokrasiden söz ediyoruz ama hâlâ feodal dönemde yaşıyoruz. Feodal düzeyde yaşayan bir halka, demokrasi düzenini kolay getiremezsin. Hâlâ aşiret düzeyinde yaşıyor, ağamızın, şeyhimizin başına yeminler ediyoruz. Hala kadınlarımız, kızlarımız, esaret altında. Önce bu yapıyı kırmalı, sonra demokrasiden söz etmeliyiz.

Ben hiçbir tarafta değilim, sadece kendi halkımın yanındayım. Kürt aydınının en büyük çıkmazı bağımsızlık sorunudur. Aydın halkına çözüm önermiyorsa aydın değildir. Entelektüellerimiz yok, entellerimiz var. Geçen sene bu dönemlerde olacak bir toplantıda Kürt dili küçümsendi. Kürt ve Türk aydınlarının katıldığı bir toplantıydı. Celilê Cêlil'e hoş geldin toplantısıydı. Neden Türk alfabetiyle Kürtçe yazılmadığını söylüyorlardı. Kürtçe'nin hiçbir zaman Türkçe ile yazılmayacağını, bunun asimilasyona götüreceğini ve Kürtçe'nin özünü yitireceğini söyledim. Çünkü bizim 8 seslimiz var ve bunların dördü uzun. İki tane 'e' miz var. Biri kısa sesli, biri uzun sesli. Bunu Türkçe yazamazsınız.

Bunu Sen İstedin

Yaşadığındır senin
Avucuna damlayan o tuzlu yaş...
Onarılmaz hatalara,
Ve bağışlanmaz günahlara
Taşdığındır senin, o sersem baş...

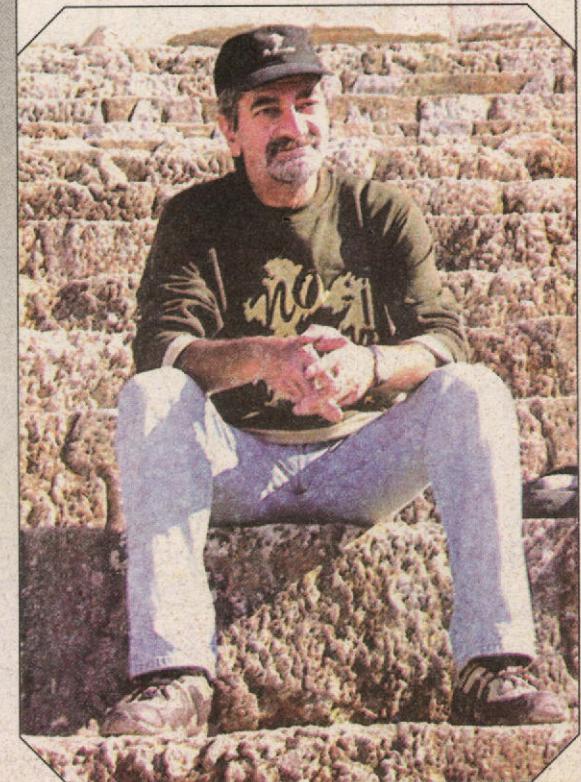
Şimdi bir iklimdir pişmanlık
Sapsarı, kupkuru, bet-beniz;
Döker yaprağını yavaş yavaş...
Bıraktığındır senin
Bir sevdayı ardında
Öyle kırık dökük, öyle savruk, salaş...

Haydi oynaş
Bir bedenden ötekine
Ara tenimi, ten yorgunu çarşaflarda...
İstersen ayyaş
Bir küfür gibi devril sokağına...
İstersen aş
Bir namlu gibi çevril şakağına...

Çünkü çiçeğe küskün bu dal
Kırdığındır senin, orta yerinden
Ve işte budur vebal...
Ve dalı kırık, darmadağınık bu aşk
Özetindir senin,
İster git, ister kal...

İşte sana taş
Suretindir senin, içinde taşıyarak...
Ve içinden taşarak
Gözpınarlarına saldıran o nafile yaş
Hak ettiğiindir senin...
Ne öfkelere savrul, ne de şaş
Bunu sen istedin arkadaş...

yusufhayaloğlu

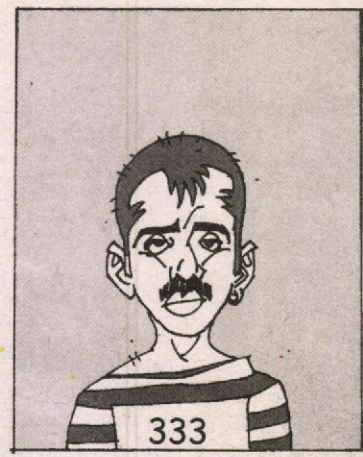

BİZANS ELLERİ VE KÜRTLER...

BUGÜN DOĞACAK BİR KÜRT TARAFINDAN ÖLDÜRÜLECEKSİNİZ KRALIM!

KÜRT MÜ? ENTERESAN! PEKİ SİHİRLİ KÜRENE NE OLDU BÜYÜCÜ?..

DOĞUM GÜNÜ YA YAVRUCAĞIN, O YÜZDEN ŞEY ETTİM!

AYNI KÜRT MUCİT ARKADAŞININ BULDUĞU TEKERİ YAKARAK ÜZERİNDEN ATLAMIŞTIR!

[ferzende kaya]
fkaya@esmerdergisi.com

TÜRKİYE'DE Kürtlüğü itirazsız kabul görmüş tek kişi!" diyordu bir arkadaşım onun için. "Tanrı tamamına erdiren" sözleri döküldü ağzından gayri ihtiyari. Tam tamına böyle Ciwan Haco, ne fazla ne eksik. "Türk kökenli Kürt" ya da başka bir şey değil, sadece ama sadece Kürt... Tipiyle, gülüşüyle, refleksleriyle, duruşuyla, konuşmasıyla...

Yüreğinin en derininden gelen huzur verici sesi dinleyen herkesi peşine takıyor. Ama en az sesi kadar dikkat çeken bir şey daha var, o da duruşu... Türkiye'de doğup büyümediği için, bu topraklardaki Kürtlerin yaşadığı travmaları da yaşamamıştı. Ezik de-

ğildi, kısık sesle konuşmuyordu, şivesi yoktu... İşte bu doğallık duruşunu belirliyor; duruşu, bütün yüreklerde yankılanan sesiyle buluşunca, bir dünya stan olma yolunda adım adım ilerliyordu.

Yıllar önce kopya kasetlerde ulaştı çığılı hepimize! Kim olduğunu bilmediğimiz bir efsaneye dönüşmesi çok uzun sürmedi. Sonra "Ciwan Türkiye'ye gelecek" haberleri yapmaya başladık. Şahsım adıma diyebilirim ki, böyle on, on beş haberde benim imzam var. Ha geldi, ha gelecek, bu kış, bu yaz derken, bir gün pat diye çıkıp geldi. Sonra bir daha geldi, bir daha, bir daha...

Derken adı Türkiyeli sanatçılar arasında anılmaya başlandı. Dünyanın bir çok yerinden sonra doğal bir akış içinde tüm Türkiye'ye de, hem kimliğini, hem de müziğini kabul ettirmişti. Peki güzel şarkılar söyleyen, yüzünde gülüşü eksik olmayan Ciwan Haco gerçekte kimdi? İşte bu sorunun cevabını bulmak için aldık Ciwan Haco'yu da yanımıza, eskilere gittik, hem de çok eskilere:

SÜRGÜN AŞİRETİN TORUNLARI

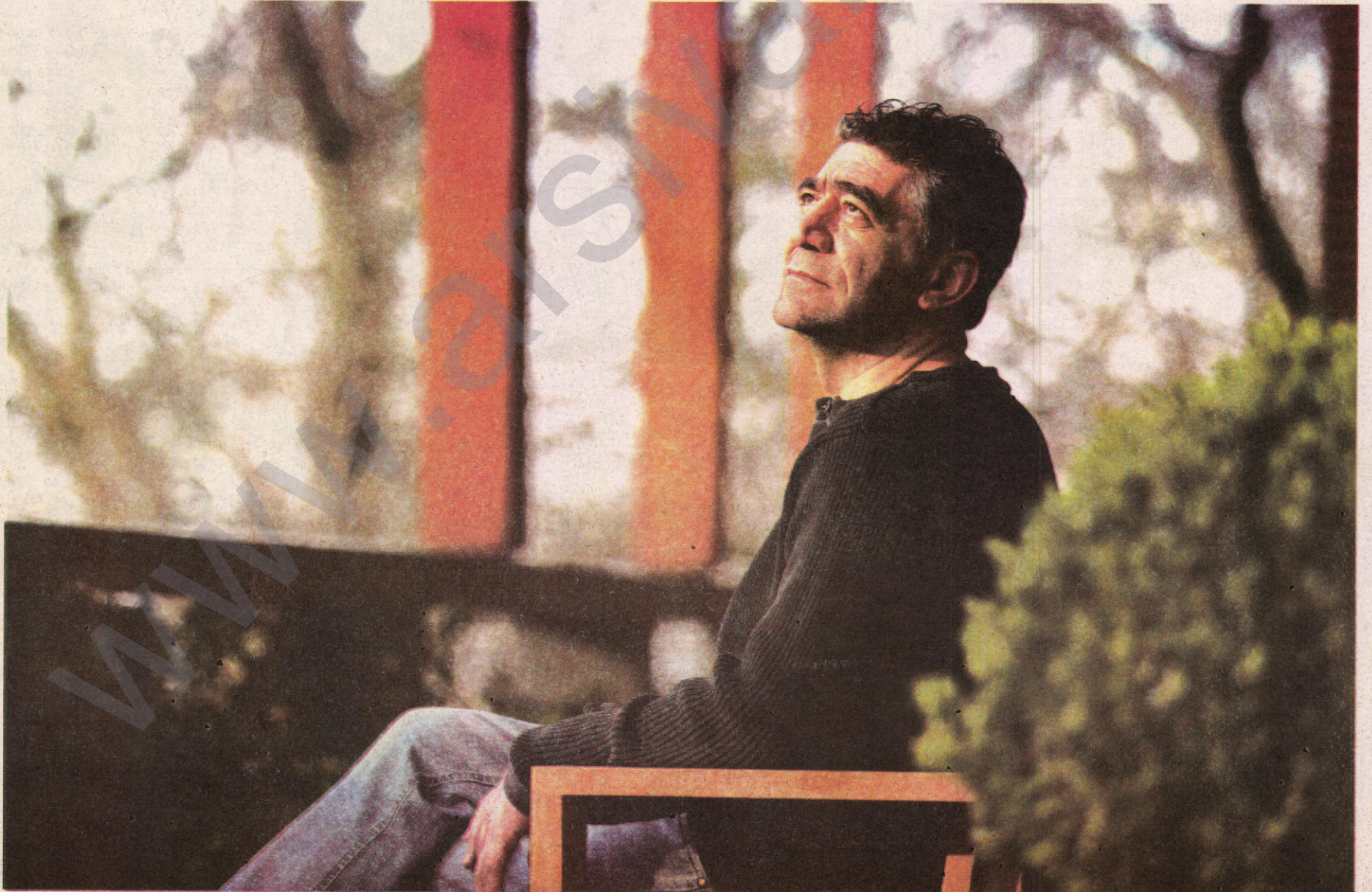
"Bizler Haco Ağa'nın torunlarıyız. Ama Haco Ağa'yı hatırlamıyorum. Ben doğduğumda o vefat etmişti. Babamın dediğine göre diasporaya uğramış. Haco aşireti ile Türk hükümeti arasında savaş çıkmış. Şeyh Sait isyanı zamanında sürgüne zorlanmışlar, Suriye'ye göç etmişler. Dağlarda 6 ay boyunca savaşmışlar. Sonunda mecbur kalıp Suriye'ye göçmek zorunda kalmışlar. Ka-

HER BİJİ CIWAN

mişlo'da da kalamamışlar. Oradan da Beyrut'a geçmişler. Birkaç sene Beyrut'ta yaşadık sonra Şam'a göçmüşler. O zamanlar Fransızlar varmış orda. Köye dönmelerine izni vermemişler. Benim doğduğum Têrbaspi (Beyaz Türbe) köyü o zamanlar yokmuş. Beyaz bir tepenin başında bir türbe varmış. İşte oraya Têrbaspi köyü inşa edilmiş. Hacıların dışında bir çok aşiret daha göçe zorlanmış. Haco'nun çocukları ülkelere, Midyat'a, köylerine dönme hasretiyle yaşamışlar. Af çıkmamış ve gelememişler. İşte doğduğum köy bu şekilde oluştu."

CIWAN DOĞUYOR

Sürtli bir anne, Midyatlı bir bananın üçüncü çocuğu olarak, sürgün bir aşiretin yerleşim birimine dönüştürdüğü beyaz bir tepede doğmuş Ciwan Haco, 17 Temmuz 1957'de: "Doğduğum köy Kamışlo'ya 2 km uzaklıktaydı. Bizler aslen Midyat'ın Mizîxê köyündeyiz. Annem Sürtli, yani aslen Botan yöresinden. Kürt ve sünni Müslüman'ız. Annemin adı Saadet, babamın adı İbrahim. İsmimi babam koymuş. O zamanlar Ciwan ismi yoktu. Annem bu ismi beğenmemiş ve "Bu ne biçim isim. Yarın öbür gün yaşlanacak, tüm arkadaşları onunla dalga geçecek, ona Piro (yaşlı) diye seslenecekler" demiş. Babam halen bana "Sana güzel bir isim koymuşum" der. Ben de "Teşekkürler baba" diyorum. Biz sekizi kız, üçü erkek 11 kardeşiz. Kardeşlerimin üçüncüsüyüm. Mele Naif ve Nurettin'den sonra ben

geliyorum. Kız kardeşlerim Behiye, Gulhat, Dilberê, Ecemê, Esmehan, Xifşê, Zinë ve Pervin. Hepimiz İsveç'e göç ettik. Daha sonradan bir kardeşim Almanya'ya, ikisi de Suriye'ye yerleşti. Babamla annem İsveç'te yaşıyor. Babam 83 yaşında olmasına rağmen çok sigara içiyor. Viski bile içiyor. Têrbaspi köyünde ailemizden kimse kalmadı. Ailemizin topraklarını ikinci terk edişti oluyor."

AİLEDEN MÜZİSYEN

Bu sefer sürgün değiller, ama yaşam şartları onları dünyanın bir çok yerine savurmuş. Ailenin yeni neslinin Suriye'de, hele Têrbaspi köyünde kalmaya hiç niyeti yoktur. Ciwan yurtdışına çıkmaya karar verdiğinde, bir abisi ve bir çok akrabası yurtdışındadır. Ama öncesine dönmek istiyoruz. Nasıl bir ortamda büyüdüğüne?

"Müzikle haşır neşir bir ailem vardı. Babam, amcam, amca çocuklarım ve kardeşlerim saz çalardı. Evde sürekli saz çalınır, müzik yapılırdı. Müzikle buluşmam biraz da Yezidilerle bir arada yaşamamızdan kaynaklanıyordu. Midyat ve çevresinde, Suriye'de birçok Yezidi vardı. Saz Yezidi toplumu içinde özel bir yere sahiptir. Bizim müzikle ya da sazla tanışmamızda onlar etkili olmuşlardır. Sazı merak edip elime alınca müzisyenlik de başlamış oldu. İlk sazımı da Beyrut'a gidip iki üç ay hamallık yaparak biriktirdiğim parayla almıştım.

Yezidi misafirlerimiz geldiğinde kardeşlerimle saz çalar, içki içerdik. Bu oraya ait bir kültürdü. Köylüler her gece ayrı bir evde toplanırlardı. Daha çok folklorik parçalar söylenirdi. Halk sanatçıları Miradko'dan, Kadı Şero'dan şarkılar ve uzun havalar söylenirdi. O zamanlar şarkılarını yalnızca aile ortamında söylerdim. Bana söyle dediklerinde hemen sazımı elime alıp şarkı söylemeye başlardım. O yıllarda Diyarbakır radyosu dinlediğimizi hatırlıyorum. 'Dostum Dostum', 'Eman Eman Vê Êşê Derxe Ji Dil (Aman Bu Acıyı Çıkar Yüreğimden) ilk söylediğim parçalardı. Kız kardeşim Dilber bana söz yazıyor, ben de söylüyordum. Dengbej Miradko'nun kamlarını söylemeyi çok severdim. Diyarbakır radyosundan aslı Kürtçe olan şarkıları dinlemek çok hoşuma gidiyordu. Kardeşim Dilber'den bu şarkıların sözlerini bana uyarlamasını istiyordum. "Diyarbakır Mala Min e", "Gul Gula Min", "Zinë", "Lawê min" ve daha birçok parça yazdı benim için."

SİNİFTA KALA KALA OKUDUM

Biz Ciwan'ın çocukluğunu dinlediğimiz, kendi çocukluğumuzu hatırlıyorduk, okuyucuların da aynı duygulara kapılacağı kuşkusuz. İşte bir çoklarına çok tanıdık gelecek bir anekdot daha. Başrolde Kürtçe'den başka dil bilmeyen bir çocuk var, konusu da başrol oyuncusunun başka bir dildeki okula kayıt yaptırması... **Buyurun, dinleyin:**

"Güzel bir çocukluk dönemi yaşadım. Nehir kenarlarındaydık. İyi hatırlıyorum, durmadan nehirlerde yüzerdik. Top oynardık. Ama okulu hiç sevmezdim. Okul dili Arapça'ydı. Çünkü Kürtçe yasaktı. Okula başladığımda Arapça bilmiyordum. Aile içinde sadece Kürtçe konuşurduk. Okula başladıktan sonra Arapça öğrenmeye başladık. Kürtçe orada halen yasak. Köyümüz tıpkı Midyat yöresindeki gibidir. Süryani'si, Yezidi'si, Müslüman'ı, Ermeni'si bir aradadır. Etnik ve dini olarak zengin bir köyde yaşıyorduk.

6 yaşında gittim okula. 9'uncu sınıfta kaldım. Bırakmak istiyordum. Annem ve babam okumam gerektiğini söylüyorlardı. Aldım kitapları elime ve okudum. 10'uncu sı-

CİWAN'IN TEVAZUSU

Ciwan kostüme bir müzisyen, bir sahne adamı olmayı da sevmiyor. Türkiyeli Kürt arabeskçilerin Versace estetiğinden de uzak duruyor, Kürt diaspora şarkıcılarının gerilla stilizasyonundan da

TUHAF ya da hoş bir tesadüf, Ciwan belki de şu dakika, şu saatte hala benim şehrimde, İstanbul'dayken, henüz İskandinav'ya dönmemişken, ben onun atalarının Suriye'ye göç ettiği iki şehirdeyim. Daha doğrusu birinde kaldım, bu Mardin, babasının memleketi, diğerinden geçtim, bu da Siirt, annesinin memleketi. Şimdi Batman'dayım bu yazıyı yazarken ama geçen cuma İstanbul'da onunla buluştüğümüzda bu iki memleketinden, Mardin ve Siirt'ten gözleri dalarak söz etmişti bana. Siirt'te annesinin akrabalarıyla yemek yemiş, annesi bunu duyduğunda çok mutlu olmuş.

Şimdi Ciwan Haco'dan böyle söz edince, gazetecilik üzerinden başlamış bir tanışıklığın artık eni konu bir dostluğa dönüştüğü anlaşılıyor. Evet, biz Ciwan'la artık arkadaş olduk diyebilirim ki az sayıda gazetecilik üzeri ilişkinin dostluğa dönüşmesine izin vermişimdir. Kendimi tutmuşumdur.

Ciwan'ı dost olmadan epey önce tanıdım aslında. Yıllar önce bir albümünü aldım ve dinlemeye başladım. Müziğine vuruldum. Sesindeki cilveye, oyunbazlığa da. Ama en çok da Kürtçesi etkiledi beni. Bilmediğim ama tanışık olduğum, kulak dolgunluğum olan bu dilin bu kadar güzel tınladığını galiba ilk kez onun şarkılarından öğrendim. Günün birinde Kürtçe çalışma kararı almamda Ciwan'ın şarkılarının etkisi olmuş, çok etkisi.

Hayatın hiçbir alanında analiz yapmadan edemediğim için, bir süre sonra Ciwan

Haco müziğinin gelişim sürecinde, deneysel tarzında bir Kürt modernizminin, Kürt modernleşmesinin nüvelerini, daha sonra da olgunlaşma belirtilerini saptadığımı deklare ettim yazılarımda.

Ciwan Haco, her ne kadar konjektürel nedenlerle epey bir süredir siyasi bir sembol olarak kabul edilse de, aslında popüler Kürtçe müziğin salt müzik de olabileceğini, toplumsal değil bireysel dünyaları da anlatabileceğini gösteriyordu. Hem de yedi düvele. Çünkü sadece Kürt toplumunda değil, Batı etnik müzik çevrelerinde de tanınıyordu.

Ama diğer taraftan Kürt ama Türkçe söyleyen popüler birçok şarkıcının düştüğü arabesk ticaret tuzağına da düşmemiştir.

Yani Kürt bireyini geleneksel müzik ve anlatılarla Batı'nın çeşitli müzik tarzları ve söylemleriyle harmanlayarak ortaya koyan, özgün bir sosyolojik ve kültürel bir figürdü Ciwan. Artık, benim için.

Mutlaka bu iddialı tezlerime karşı çıkanlar olacaktır ama onların da şarkısını söylemeye başladığı anda Ciwan'dan kulaklarını alamadıklarını sanıyorum.

Ciwan'ın belki de kariyerinin başında topraklarından uzakta olması nedeniyle dezavantaj olabilecek birçok etken sonradan avantajına dönüşmüştür.

Bir kere müziğine Batı ülkelerinde nüfuz eden, eklemlenen öğeler, bu füzyon onun Türkiye konserlerine başladığından bu yana hızla ülkenin Batısı'nda ve Kürt kültürüyle henüz ismi konulmuş bir ilişki kurmamış çevrelerde de hızla tanınmasına ve sevilmesine neden oluyor. Ciwan Haco, böylelikle pasaportunu taşımadığı bir ülkedeki kardeşleşme, barışma sürecine sadece şarkı yazarak ve söyleyerek, başkaca hiçbirşey yapmayarak da büyük katkı sağlıyor.

Ciwan'ı artık iyiden iyiye Türkiye'nin popüler kültür ortamının bir figürü, önemli bir figürü sayıyorsak onun kendi yol haritasını kendince takip ederken sahip olduğu bir başka avantajı da, müziğin, popüler müziğin ille de hemen, büyük paraya çevrilmesi gerektiğini öğrenmiş olmasındır.

Avrupa kentlerinde bir Kürt müzisyeni,

bir etnik müzik yazarı olarak büyük paralar kazanamazdı. Yapıtlarının büyük tirajlara ulaştığı Türkiye'de ise onun buralardan uzak olmasından faydalanarak onu sömürecek yeteri kadar şirket bulunuyordu.

O zaman Ciwan sevgiyle, dinleyicilerinin, hayranlarının sevgisiyle yetinmeyi öğrendi. Öğrenmiş.

Bunu o cuma öğleden sonra o kadar güzel anlattı ki bana.

Bence, Ciwan'ın bunu bu şekilde anlatmadığı hayranları da ona sevgilerinin yettiğini bir şekilde hissediyor olmalı.

Onun aslında onların sevgisinden başka pek de bir şey istemediğini.

Ciwan Haco'nun hayranları ile ilişkisindeki samimiyet de buradan kaynaklanıyor olmalı işte.

Belki ilk başta çok sıradan bir olguymuş gibi gelecek bir noktaya daha dikkat çekmek isterim bu yazıda: Ciwan kostüme bir müzisyen, bir sahne adamı olmayı da sevmiyor.

Türkiyeli Kürt arabeskçilerin Versace estetiğinden de uzak duruyor, Kürt diaspora şarkıcılarının gerilla stilizasyonundan da.

Bir tişört, bir blucin yetiyor ona.

Batılı rockçılar, protestler gibi.

Böyle mütevazı bir sahne estetiği kurunca, sergileyince, sadece müziği, sadece şarkıları oluyor sahnede.

Tevazünün orta yerinde boy veren samimi, derin ve iyi müzik.

Ne göbek attıran, ne slogan.

Sadece dans ettiren, sadece iyi hissettiren.

Ciwan Haco müziği yani.

[ahmettulgar]

nfi zorla bitirdim. Matematiği sevmiyordum. Sonra edebiyat bölümüne geçtim. Coğrafya, Sosyoloji, Arapça, Felsefe gibi dersler vardı. Bu dersleri daha çok seviyordum. Yavaş yavaş okumayı sevmeye başladım. Liseyi bu şekilde bitirdim. Suriye’de liseyi bitirince doğrudan üniversiteye girebiliyordun. Üniversite sorunu başladı bu kez.”

ÜNİVERSİTE VE AŞK

Üniversite sorunu dediğimiz şu: Babası bir an önce iş sahibi olmasını istiyor. Revaçtaki meslek ise avukatlık. Ciwan’ın ise iş kurup, bir “aile babası” olmaya hiç niyeti yok. Baba olmak istiyor, hatta her hafta ayrı bir kıza aşık oluyor ama “aile babası” rolüne hiçte uygun olmadığını düşünüyor. Neyse ki onun gibi düşünen başkaları da çıkıyor:

“Babam avukat olmamı istiyordu. Benim gönlüm ise Avrupa’ya gitmekten yanaydı. O zamanlar bir kıza aşık olmuştum, aslında her gün aşık oluyordum. 14-15 yaşlarındayken köyde her hafta bir kıza aşık oluyordum. Babam beni evlendirip Suriye’de kalmamı istiyordu. Ben de bir şart koştum. Aşık olduğum kıza bana almaları şartıyla Suriye’de kalabileceğimi söyledim. Ailem de gitti istedi, tamam oldu derken, kızın ailesinin vermediği haberi geldi. Benim kızlarını terk edeceğimden korkmuşlardı. Onlara göre iyi bir koca olamayacaktım. Bu sırada babam Şam’daki Hukuk Medresesi’nde okumam için bana bir kitap almıştı. Kafasına koymuştu, beni evlendirecek ve ben Avrupa’ya gitmekten vazgeçecektim. Mecburen kaydımı yaptırıldı. Ama sonunda ben baskın çıktım ve ne evlilik oldu ne de hukuk okuyup avukat oldum. Avrupa’ya gitmek ve bir müzik okulunda eğitimime devam etmek istiyordum. Avrupa’daki yaşam bana çok enteresan geliyordu. O dönem hippiler vardı ve ben onlarla ilgileniyordum.”

BİR YANDA CEGERXWİN BİR YANDA HIPPLER

“Ciwan kızımızı terk eder” korkusuyla, onu damatlığa kabul etmeyen aile pek de haksız çıkmaz. Düşünün ki 1970’lerin Suriye’si ve hippilere ilgi duyan bir Kürt genci. Üstelik yapabildiği tek şey saz çalıp şarkı söylemek... O ana dek, sadece evde, dost sohbetlerinde ve düğünlerde söylemiş, ilk konserini verdikten sonra aşık olduğu kıza istetseydi, belki de kaderi farklı olacaktı. Çünkü daha ilk konserinde kendisindeki cevherin farkına varmış: “1976’da ilk defa Suriye’de Kürtçe şarkı söyleme izni aldığımızda, Seve Metini ile birlikte sahne aldık. Seve Metini Mardin yöresinden bir Kürt’tür. Besla Şam diye Romahlılar tarafından yapılan çok güzel tarihi bir yerde ilk konserimi verdim. Çok güzel bir konserdi. Birkaç yüz kişi gelir diye düşünüyorduk ama konserin verildiği yere gittiğimizde 25 bin kişi hazırda bekliyordu. İnanılmaz bir heyecana kapıldım. Nasıl şarkı söylerim diye düşünüyordum. Hayır da diyemiyordum. Hatırlıyorum, Seve de ben de Kürt elbiseleri giyinmiştik. Sahneye beraber çıktık. Halk çok sevindi. Çok sıcak bir şekilde alkışlandık. Bir ben bir o söyledik. Ben ilk olarak “Emine Emine” parçasını söyledim. Çok etkilenmiştim, hayatımın önemli anlarından biriydi. O kalabalık çok dikkatimi çekmiş ve hoşuma gitmişti. Üzerimde önemli bir etkisi oldu ki müzikal yaşamımın başlamasına neden oldu.”

Gençliğinin en heyecanlı yıllarındaydı. Bir taraftan yerel kıyafetler içinde konserler veriyor, diğer taraftan Batı’dan dünyaya yayılan hippie akımını takip ediyor... Rock müzik dinliyor, halk müziği okuyor. Peki siyaseten nerde duruyordu?

YUHALANAN GENÇ ROCKÇI

1980 kaçtı, net olarak hatırlamıyorum. Eski eşim Melike Demirağ ile birlikte, Almanya’da bir çeşit “gönüllü sürgünlük”teydik. 12 Eylül rejimi hakkında söylediklerimiz nedeniyle TC yurttaşlığından atılmanın 12 yıl sürecek onurunu taşımaya yeni yeni alışiyorduk.

Derken bir haber geldi: “Yılmaz Güney kaçmış!” Nasıl sevindik, tahmin edebilirsiniz.

Bir süre sonra da onun Paris’e ulaştığı, haberi geldi. Paris- Köln arası 500 km. Otobanda lafı mı olur? Atladık, gittik basın toplantısına.

Yüzünü pek az görebildik doğrusu, ama onun dünyaya yollayacağı mesajların vaktini çalmak da istemedik.

Bir süre sonra Paris Kürt Enstitüsü kurucusu sevgili Prof. Kendal Nezan’dan bir çağrı geldi. Enstitünün tanıtımı için büyük bir şölen düzenleniyordu ve Melike’nin de katkısı isteniyordu. Tabii seve seve gittik gene. Yılmaz, hastalığın ve kemoterapinin etkisiyle kısa sürede çok yaşlanmış görünüyordu. Kısa ve özlü bir konuşma yaptı, herkesi bu enstitüye destek vermeye çağırdı.

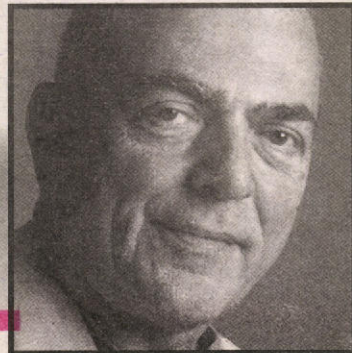
Ama şimdi anlatacağım şey bunların hiçbirisi değil.

Bu gecede bir çok etkinliğin yanı sıra müzik grupları da sahne aldı. Yer alan müzik toplulukları arasında biri, ötekilerden çok farklıydı. Galiba Norveç’te yerleşik bir genç şarkıcı ve küçük topluluğu Kürtçe “Rock” müziği yapıyordu. Üstelik çok da güzel yapıyordu ama dinleyicilerin bir yuhalanmadıkları kalmıştı. Etraftaki herkes, onlardan çok da Kendal’i suçluyordu, “Kürt kültürünü yozlaştıran” bir rock gurubunun böyle bir gecede ne işi vardı?

Çok üzüldük bu geleneksel tepkiye ve Melikeyle sahne arkasına gittik, ağlamaklı hale gelen bu genç insanları teselli ettik adeta. Oysa onların teselli değil, tebrik edilmesi gerekiyordu, çünkü yaptıkları işi çok iyi yapmaya özen gösteriyor ve yapıyorlardı da...

“Siz aldırmanın bu tutucu tepkilere. Kültürünüzün her alanda temsil edilmeye ihtiyacı var. Şu anda sizi anlamasalar bile, ne olur yılmayın. Birgün sizinle gurur duyacaklardır, emin olun” gibi diyaloglar yaşandı aramızda.

Bilmem etkili olmuş mudur, hatta şimdi hatırlıyor mudur, onu da bilemiyorum. Ama ben bu gencin adını hiç unutmadım: Ciwan Xeco.

[şanar yurdatapan]

“O dönemler Marks ve Engels’in kitaplarını okurdum. Cegerxwin gibi Kürt şair ve sanatçılarından çok etkilendim. Cegerxwin bizim eve gelirdi. Mihemed Şexo'nun parçalarını severek dinlerdim. Erivan Radyosu'nu, Miradko'yu dinlerdim. Bir tarafta Cegerxwin'ler Mihemed Şexo'lar diğer taraftan hippiler, rock müzik ilgimi çekti. Yani acayip bir durum... Marksist- Leninist biri değildim ancak bu ideolojilerin etkisini üzerimde hissediyordum. Dönemsel bir etkilenmeydi herhalde. Yani herkes gibi sosyalist olmuştum.”

VER ELİNİ AVRUPA...

Dönemsel bir etkilenmeyle sosyalizmi seçmişti... Etrafındaki bir çok şeyden etkilenerek yaşıyordu. En çok etkisinde kaldığı şey de, Avrupa'daki akrabalarının durumuydu... Gelen haberler, oralarda işlerin yolunda gittiği yönündeydi. Ciwan artık kesin kararlıydı, Avrupa'da gidecekti: “1979 yılında Avrupa'nın yolunu tuttum. Aileme beni göndermezlerse kendi olanaklarımla gideceğimi söyledim. Ciddi olduğumu gördüler ve beni gönderdiler. O zamanın parasıyla 4 bin Suriye lirası verdiler. İyi bir paraydı. Beyrut'ta üç ay hamallık yaparak kazandığım parayla aldığım sazımı ve bavulumu yanıma alarak Almanya'ya gidecektim. O zamana kadar sadece bir kez Beyrut'a gitmiş biri olarak Berlin uçağında çok mutluydum. Bir daha Suriye'ye dönmeyi düşünmüyordum. Yanımda amcamın oğlu da vardı. Bir gece yarısı Berlin'e ulaştık ve başka bir amca oğlumun evine gittik. Suriye'den beraber gittiğimiz amcamın oğluyla aynı odada yatıyorduk. Sabaha doğrudan onu uyandırdım. Perdeyi kaldırıp “İşte Berlin” dedim, “Kalk, havasını çek içine...”

Berlin'deki ilk günleri iyi geçmişti, akrabalarıyla şehri keşfediyor, keyif yapıyordu. Bir süre sonra bir de araba almıştı. Ama Ciwan bu, her yerden her şeyden sıkılır bir gün: “Berlin'e geldikten üç hafta sonra 500 marka eski bir BMW aldım. Beyaz rengindeydi ve çok eskiydi. Arabamın olması acayip ilginç bir duyguydu. Çok heyecanlanmıştım, ama hevesim çabuk geçti. “Tamam her şey bitti, yırttım” diye düşündüğüm bir sırada annemi çok özlediğimi fark ettim. Acayip bir şeydi. İnsanları, yemeği her şeyi özlemiştim. Her şeyden önce insanları özliyordum. Sonra doğup büyüdüğüm yerleri özliyordum. Annemin yaptığı yemekleri özliyordum. Kutilk'i (içli köfte), epraxı (yaprak dolması), keyle'yi (kavrulmuş et), bulgur pilavını ve mercimek çorbasını özlemiştim. Annemi aradım ve eve döneceğimi söyledim. Şaşırmışlardı ve sevinmişlerdi. Ama bugün yarın giderim derken, bu süre 25 yılı buldu! Almanya'da yedi yıl yaşadıkta sonra Alman vatandaşlığına geçtim. Askerliğimi de yapmamıştım. Bu yüzden Suriye'ye gidemiyordum. Yabancı ülke vatandaşlarının bir aylığına Suriye'ye gelebileceği yönünde kanun çıkınca 15 yıl aradan sonra köyüme geri gittim. Gördüklerim beni çok şaşırtmıştı. Köyümü tanıyamadım. Araplar gelmiş ve değiştirmişti. Çok üzülmuştüm.”

SINAVI KAZANAMADI

Gittiği Avrupa'dan “bugün yarın dönem” beklentisiyle geçen 25 yıl onu meşhur bir sanatçı yapmıştı. Ancak bu müzik kariyerinin bir başlangıç noktası olmalıydı... Acaba neresi? İşte Ciwan'ın cevabı: “Almanya'nın Essen şehrinde kalıyordum. Orada meşhur bir okul vardı, Folkwang Şuli isminde. Müziğin her dalını okumak mümkündü. Tercümanlık yapması için amcamın oğlu Azad'ı da yanıma alarak bölüm başkanı Profesör İrhaus ile görüşmeye gittim. “Hayırdır” dedi, “Okumak istiyorum” dedim.

Çok sık aşık olurdu ama onun aşkları gerçek, samimi aşklardı. Yani aşık olduğu birisi için gerçekten acı çeker ve severdi. Aşık olduğu her kadın için otup şarkılar yapardı

➔ **ÇİWAN'I** seksenli yılların başından beri tanıyorum. İlk olarak “Min Navê Xwe Kula”(İsmimi Kazıdım) parçasını dinlemiştim. Onunla bir üniversite barında tanışmıştık. Tanıştıktan sonra frekanslarımız çok uyuydu. Ciwan o zaman Almanya'nın Bochum kentinde oturuyordu. Alman arkadaşlarıyla kurdukları bir grup vardı. Çok rahat, çok dost canlısı bir insandı Ciwan. Ben Kürtçe bilmiyordum, o da Türkçe bilmiyordu. Bizim ortak dilimiz Almanca oldu. Beni ilk etkileyen onun saz çalışı olmuştum. Kendisine has bir müziği vardı. Sonra onunla karşılıklı dostluğumuz oluştu. Ben Berlin'de oturuyordum, o Bochum'da. Bazen ben gidiyordum onun yanına bazen o geliyordu. Bazen de ortada buluşuyorduk.

Almanya'da seksenli yıllarda belirli bir dinleyici kitlesi vardı zaten Ciwan'ın. Özellikle üniversite kesimi içerisinde hatırı sayılır bir seveni vardı. O zamanlar Ciwan müziğinde Blues ağırlığı vardı. Belki de bu onların hoşuna gidiyordu. Başlarda bu müziği Kürtler pek kabul edemedi. Ciwan bunun sıkıntılarını çok yaşadı.

Yaşadığı ikinci bir sıkıntı da kasetlerinin korsan olarak Türkiye'ye gelip dağılmasıydı. O dönemlerde kasetler Avrupa'da yapıldığı için Türkiye'de satılan albümlerin tamamı korsandı. Biz Ciwan'ın Türkiye'de bir efsane olduğunu, kasetlerinin el altından yüzbinlerce çoğaltılıp satıldığını falan duyu-yorduk ama benden ona yansıyan pek bir şey yoktu.

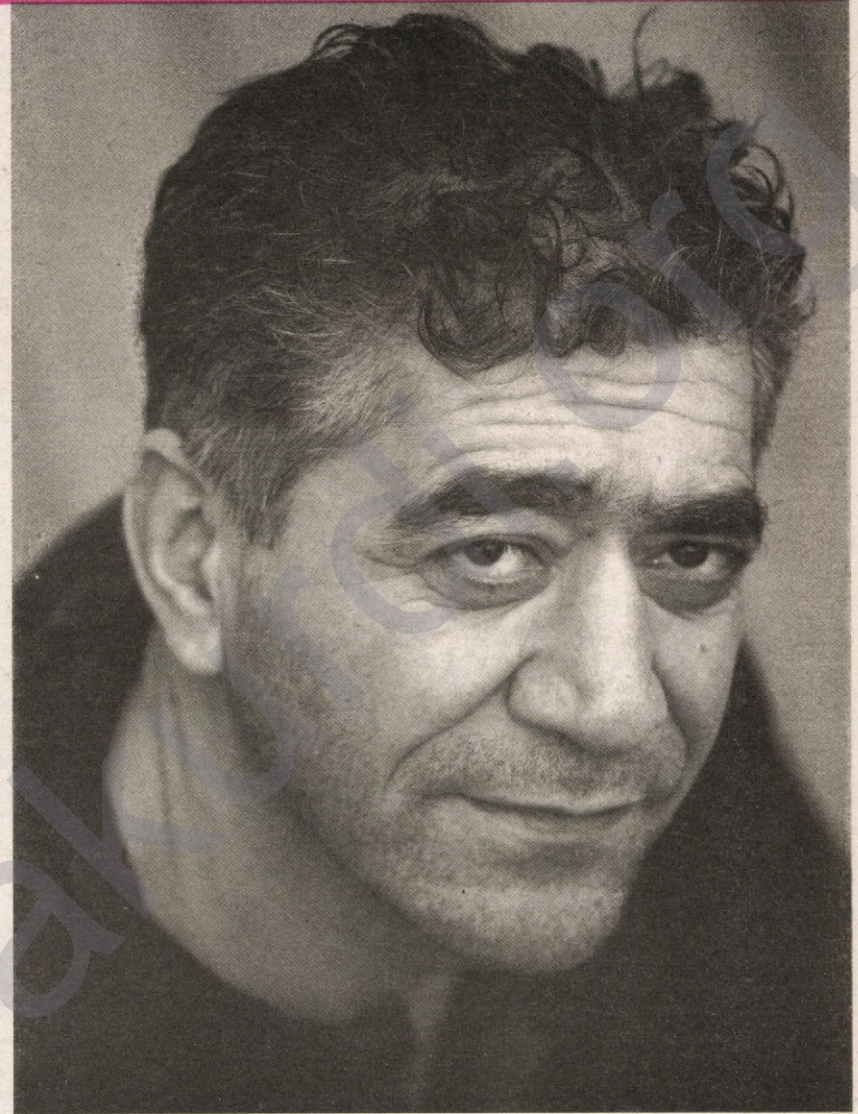
Ciwan şimdiye kadar yaptığı hiç bir kasetten ciddi paralar kazanmadı. Kasetlerden ziyade konserlerden kazandı. Bu rakamlar da Türkiyeli müzisyenlerle kıyaslanamayacak denli az rakamlardır. Ancak şu oldu Ciwan Haco'nu müziği kabul gördü. Artık ilk dönemlerindeki gibi müziğini kabul ettirmek gibi bir kaygısı yok hiç değilse.

Eskiden tek odalı bir pansiyon da kalıyordu. Tek göz odasında misafiri hiç eksik

[ayhan evci]

WESTERN FİMLERİ İZLEYEN BİR ROMANTİK

olmazdı. Gelen gidenin haddi hesabı yoktu. Evde otururken kapı sürekli çalardı. Tek odada bir düzine insan otururdu. Derler ya ipini koparan gelirdi, aynen öyle. Ciwan da bundan çok hoşlanıyordu zaten. Bir çeşit komünal yaşam vardı Ciwan'ın evinde. Bizim Ciwan'la aramızdaki sürekli diyaloglardan biri de “Ne olacak bizim halimizdi?”

Çok sık aşık olurdu ama onun aşkları gerçek, samimi aşklardı. Yani aşık olduğu birisi için gerçekten acı çeker ve severdi. Aşık olduğu her kadın için otup şarkılar yapardı. Mesela bir Alman sevgilisi vardı o dönemlerde, gerçekten çok seviyordu. Onunla evlenmek istediğini söylüyordu.

Ciwan halkının yaşadığı coğrafyadaki sorunlara, toplumsal olaylara duyarlı bir sanatçı. Aşırı derecede duygusal aynı zamanda. Çok iyi bir parça yaptığı zaman müthiş mutluluk duyar. Hemen beni çağırıp “Bak ben bir parça yaptım” der heyecanla bana dinletirdi. Bir albüm yapılırken altı parçası tamamen hazır ama geri kalanları çalışırken tamamlar.

Evlenince herkes çok şaşırır ama ben şaşırmadım. Çünkü onun tarzında yaşayan birisinin mutlaka evlilik sürecine gireceğini biliyordum. Şu anda çok mutlu, rahat. Bu da müziğine yansdı. Çalışma ortamında artık daha sakin, daha disiplinli. Ancak müzi-

ği yine progresif, protest, radikal. İçindeki fırtına, enerji, heyecan hâlâ devam ediyor.

Ciwan her an herşeyi yapabilir. Bazen bir anda karar verir, bazen de uzun uzun düşünme payı ister. Western filmleri izler ve sever. Kızılderililerin tarafını tutar hep.

Konusurken sanki akşamdan kalma, uyuşuktur. Ama sahneye çıkıp şarkı söylemeye başladığı zaman birden canlanır. Gerçekten insanı çok şaşırtır.

Seksenli yıllarda yine bizimkiler bir gece düzenliyordu. Ciwan beni aradı, “Konsere gidiyoruz” dedi. Konserde Hard Rock yapacağını söylediğinde şaka yaptığını sandım. Konser günü geldi çatı. Salon hınca hınç dolu. Başörtülü, kadınlar, çocuklu aileler, yani tipik Anadolu aileleri vardı. Ciwan sahneye çıkıp o zamana kadar yaptığı en sert müziği yaptı. Gerçekten de ben o döneme dek bu kadar sert bir müzik yaptığını hatırlamıyorum. Ancak seyirciler konser bitene kadar yerlerinden hiç kalkmadılar ve bütün konseri izlediler. Bayağı bir şaşırmış ve eğlenmişlik.

Ciwan, otuz yıla yaklaşan müzik hayatında heyecanını hiç kaybetmedi. Bu, şu anlama geliyor, daha bir sürü albüm yapacak, şarkı besteleyecek ve uzun yıllar dinleyicisi ile buluşacak.

Sahneye çıktığımda salon boşalır. Bir tek gençler kalırdı. Uzun saçımı görüp, sesimi duyanlar "Yahu bu adam delirmiş" diyorlardı. Ben de ısrarla devam ediyordum...

"Ne okumak istiyorsun?" dedi, "Ses!" dedim. "O yanındaki nedir?" diye sordu sazımı kastederek. "Saz" dedim. Bana "Biraz çal" dedi. Ben de çaldım. Miradko'nun "Canê canê canê lê canê" sini ve "Hate ber derî"yi söyledim. Bana "Okumana gerek yok, bu şekilde devam et" dedi. Şaşırılmışım, önce tepki verdim, sonra anladım tavırını, otantik sesimi kaybetmemi istemiyordu.

Ama okumakta ısrar ettim. Profesör bana birkaç şarkı verdi. Brahms'ın ve Shuman'ın birer parçasının ismini yazdı. Kaset ve teyp aldım. Bayan bir öğretmen buldum kendime. Bochum'da 4 ay boyunca ders aldım. Klavye çalıyor ve bana iki şarkının tekniğini öğretiyordu. Kadın bir gün bana telefon açtı ve artık sınava girmeye hazır olduğumu söyledi. Profesörün yanına gidip, iki şarkıyı okudum. Çok iyi bulduğunu söyledi. Bir-iki hafta sonra sınava girdim ama kazanamadım. Sınavdan sonra bana "Kusura bakma Ciwan. İyi okudun ama diğerleri senden daha iyiydi" dedi. Bana 6 ay süre verdi. O altı ay zarfında dil eğitimi aldım. İde Üniversitesi'nde müzik bilimleri bölümüne girdim. Teorik eğitim alıyordum. Prof. İrhaus'u da sazi da unuttum. Bu arada farklı işler yapmaya başladım. Bir hafta çalışıp 400-500 mark kazanıyor ve bırakıyordum. Öğrencilerin yaptığı türden işlerdi..."

HİPPİLER, BİRA VE KIZLAR

İstedığı bölüme olmasa da üniversiteye girmişti. Artık nispeten daha özgür bir hayat yaşayabilecekti. Üniversite hayatı ona iyi gelmişti. Bir taraftan istediği marjinal özgürlük, öbür taraftan tekrar içine girmeye başladığı sol yapılar...

"Ve çok istediğim üniversite hayatı başladı. Birkaç sene böyle takıldım. Okulun yanı sıra konserler de veriyordum. Türk solunun güçlendiği zamanlardı. Birçok grubun gecesi oluyordu. Almanlar, Latin Amerikalılar, Türk, Kürt, Fars, Arap ve Filistinlilerin geceleri oluyordu. Bir Kürt sanatçı olarak çıkıyordum sahneye. Kürtler çok azdı. Genelde öğrenciydiler. Bochum Üniversitesi'nde 20 kadar Kürt vardı. Ailelerin gelmesiyle birlikte 1985'lerden itibaren sayıları artmaya başladı. Almanya'ya gelmeden önce merak ettiğim hippilerin arasına da girmiştim. Gitar, uzun saç, bira, dans ve kızlar... Kızlarla aram çok iyiydi. Gerçekten çok güzel bir dönemdi. O zamanlar hiçbir şey düşünmüyorduk. Sorumluluk yoktu. Üç müzisyenimle o dönem tanıştım. Brahms, Teo ve Leo. Beraber konserlere çıkmaya başladık. Berivanê gibi folklorik parçalar söylüyordum."

KASETLERİMİ ELDEN SATIYORDUM

Evinde amatör olarak doldurduğu kasetler, Suriye başta olmak üzere bir çok yere ulaşmıştı bile. Elinde sazıyla yaptığı bir çok beste dillerdeydi.

Hayalinde hep kaset yapmak vardı. Oldu, olmadı derken, ilk kaseti Peşmerge'yi 1979 yılında Almanya'da çıkarmayı başardı:

"Almanya'nın Bochum kentinde çıkardım. Bir günde okudum tüm parçaları. Sabah girdim, akşam kayıtları verdiler, "Al kasetin hazır" dediler. Kendiliğinden dağıtıldı. "Min Navê Xwe Kula Li Ser Bircêr Diyarbekir"i okuduktan sonra "Kaseti basalım" dediler. İkinci kasetim "Min Navê Xwe Kula Li Ser Bircêr Diyarbekir" 1981'de çıktı. Bu şiiri amcamın oğlu Goran getirmiş ve bestelememi istemişti. O zamana kadar Rojen Barnas'ın şiirlerinden haberdar değildim. Şiirin sözleri çok hoşuma gitti. Aldım sazı elime ve bu parçayı söylemeye başladım. Bozuk bir stüdyoda, üç günde bitirdik kaseti. 1500 mark verdik stüdyoya. Amcamın oğlundan borç para aldım. Bochum Üniversitesi'nin matbaası yardım amacıyla resimlerimi ücret almadan çoğalttı. Yaklaşık 200 adet basıldı. Gecelere gittiğimde masa açıyor ve kendi kasetlerimi satıyordum. 200 kasetin hepsini sattım. İyi para kazanmışım. Bu bana çok güzel bir enerji verdi. Her iki kasetimden de 1000 adet daha bastım.

İlk iki kasetin motivasyonu "Gul Gula Sor" kasetini yaptım. İyi bir stüdyoda, daha hazırlıklı bir şekilde çıkardım bu kez. Profesyonellikte ziyade biraz daha iyiydi. "Min navê xwe kula li ser bircêr Diyarbekir" ve "Gula Sor"dan sonra ismim epey duyulmuştu Kürt çevrelerinde. Daha sonra 'Leyla' kasetini yaptım, yıl 1986'tıydı. Durum gittikçe farklılaşıyordu. Yönümü tamamen müziğe çevirdim, işimin müzik olmasını istiyordum. O zamanlar her şeyi dinliyordum. Her gün diskoteklerde ve barlardaydım. Pop ve Avrupa müziklerini dinliyordum. Rolling Stones, Joe Cooker, Tina Turner, Michael Jackson, Mack Dona dinliyordum."

VE ŞIVAN'LA TANIŞMA

Namı Avrupa'da yavaş yavaş yürümeye başlamıştı. Türkiye'den, Suriye'den, İran'dan kasacası Ortadoğu'nun bir çok yerinden insanlar buluşmuştu Avrupa şehirlerinde. Bu insanların, çoğu zaman dayanışmak amacıyla yaptığı programlarda sahne almaya başlamıştı. Bir gün bir baktı ki, Şivan ile aynı sahneyi paylaşacak: "Çıktığım gecelerden 100 mark alıyordum. Benzin paramı da veriyorlardı. Şivan'ın çıktığı gecelerde ben de çıkıyordum. Onu ilk kez 1979'da Bochum'da gördüm. Selamlaştık. O zamanlar Şivan sesini çok duyurmuştu. Onu dinliyordum. Beraber sahne aldık, sonrasında bir çok defa aynı sahneyi paylaştık."

BEN SAHNEYE ÇIKINCA HERKES GİDİYORDU

Şivan'la aynı sahneyi paylaşmıştı ama işin doğrusu aynı ilgiyi yakalayamamıştı. Kürtler henüz Avrupa'da çok yenildiler ve toplumsal sorunlarından dolayı, etnik, yerel motifli müzikleri tercih ediyorlardı. Ciwan'da farkında bu durumun:

"Müziğe başladığımda Avrupa'daki birçok Kürt yaptığı müziğe karşı çıkıyordu. Kürt müziğini bozduğumu söylüyorlardı. Birçok kez Alman sanatçılarla birlikte Kürt gecelerine çıktım. Sahneye çıktığımda salon boşalır. Bir tek gençler kalırdı. Uzun saçımı görüp, sesimi duyanlar "Yahu bu adam delirmiş" diyorlardı. Ben de ısrarla devam ediyordum. Kalanlarda gerçek bir anlam olduğunu düşünüyor ve şarkılarını söylemeye devam ediyordum. Bana enerji veriyorlardı. Yanıma gelip "Çok iyi çalışıyorsun" diyorlardı. Onlar modern Kürtlerdi. Almanlar bile şaşırıyordu salonun terk edilmesine. Onların da canı sıkılıyordu bu duruma. Kürtlerin bu müziğe yabancı olduklarını söylüyordum."

BORÇLA ALBÜM YAPTIM

Bu durum moralini hiç bozmuyordu, yaptığı işten emindi, bir karşılığı olmasa bile kendisi memnundu. Bu arada elden ele çoğaltılarak dolaşsa bile kaset yapmaya devam ediyordu. İşte bu yıllarda çıkardığı bir kaset, şöhretini ikiye katladı: Generalekê Tirsonêk isminde bir kaset yapmıştı.

"Girtiyên Azadiyê kaseti (Generalekê Tirsonêk) 1989'da çıktı. "Generalekê Tirsonêk"i, amcamın oğlu Goran yazmıştı. Ülkeden savaş haberleri

Gündüzün Başlangıcı

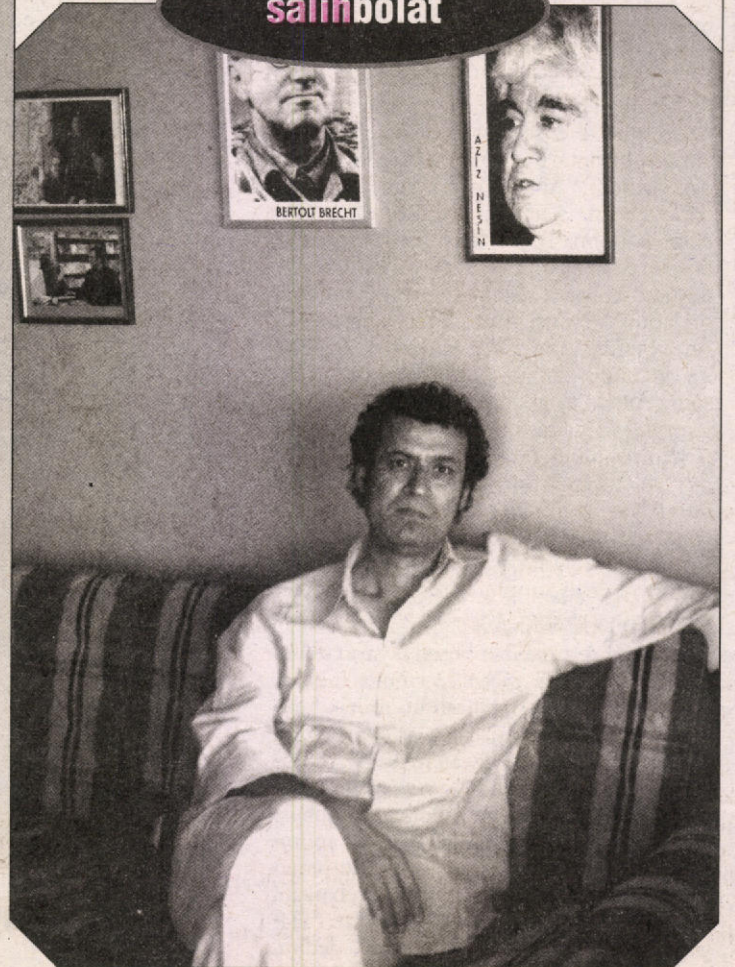
nisan'ın sesi dolaşiyor hatmiler arasında
terkedilmiş sevgili çaresizliğiyle çırpınıyor yapraklar
güneş polen yüklü bir arı , yakmıyor
dere ayağa kalkmış geliyor peşimizden
bir baskın halinde düşüyor bulutların gölgesi
yağmur yağacak.

yoksa bu ilkyaz için gecikmiş bir tören
kışı erkenden yatağına götüren korku
ellerimizi aydınlatan şafağın sonu mu?

çarpıp duruyor pencere kanatları, dağ kulübesinin
ihtiyar rüzgarın önünde saygıyla eğiliyor ağaçlar
yokluğun tozuyla kaplanıyor çan çiçekleri
gece düşlerimizin karşılığını istiyor bizden
ürkmüş bir at koşuyor denize doğru, soluk soluğa
yağmur yağacak.

yoksa bu ayrılırken söylenmiş sözün çıkardığı yangın
eşikte uyuyan şimşeğin bastırılmış öfkesi
varlığını biçimlendiren gündüzün başlangıcı mı?

salihbolat

alıyorduk. Birçok insan hapisteydi. Sözler hapishanelerdeki zulüm ve işkence üzerineydi. Almanya'da birçok çevre Türkiye'deki cezaevlerini protesto ediyordu. Biz de bu yüzden böyle bir şarkı yapmayı gerekli gördük. Ne yaptığımızı iyi biliyordum. Yine amcamın oğlundan aldığım borç parayla, kötü bir stüdyoda yaptım kaseti. Bu kaset Türkiye'de epey ses getirdi. O zamanlar Türkiye'ye gelmem yasaktı. 1990'da Türkiye'de kısmi özgürlükler dönemi başladı ve ilk bandrollü kasetim "Sî û Sê Gule"yi (33 Kurşun) yaptık. Ahmed Arif'in "33 Kurşun" şiiri geçmişti elime, çok hoşuma gitmişti. Hemen besteledim. Prodüksiyon Ayhan Evcî kasetimi İstanbul'da çoğaltmayı teklif etti. "Sî û Sê Gule" çoğaltıldı. Avrupa'da aynı kasetler Kürt ve Türklerin dükkanlarında satılıyordu. Türkiye'deki yayıncı firma bana 20 bin mark vereceğine dair bana söz vermişti. Ama vermediler. Albümlerden hiç para kazanamadım."

Kasetlerinden ve çıktığı sol gecelerden para kazanamayınca, caz kulüplerinde sahne almaya başlamıştı. Artık bir arayış içinde olduğunu hissediyordu. Bunun ilk belirtisi olarak, yavaş yavaş hippî yaşamını bırakmak olmuştı: "O klüplerde herkes çıkamazdı. Benim birçok geceye gittiğimi görüyorlardı. Tanınıyordum. Hippî yaşamım da sona ermişti. Tüm Avrupa'da çıkmaya başlamıştım. Kürtçe söylüyordum. Tecrübe olsun diye Almanca, İngilizce demo kaset yapıyordum. Ama kasetlerim hep Kürtçe'ydi. Klüplerde müziğimi seviyorlardı. Sesimle, sazımla, bas gitar, perküsyon ve saksafonla karma bir müzik sunuyordum onlara."

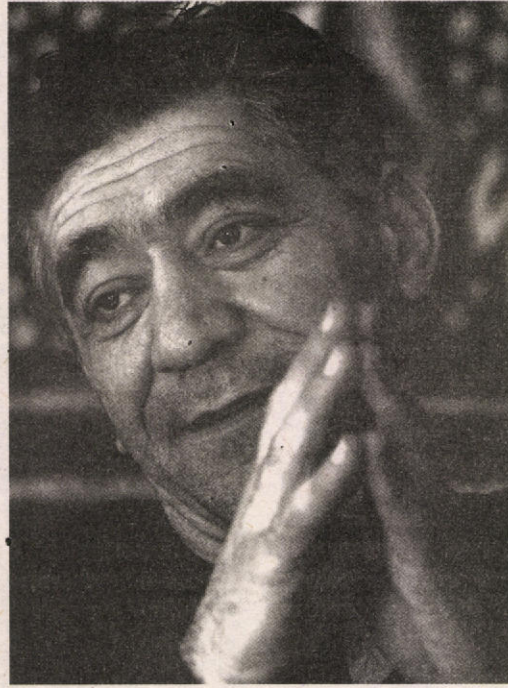
RENATE'DEN AYRILMAK BENİ ÇOK ÜZDÜ

Buraya kadar her şey güzel de, köyünde her hafta başka bir kıza aşık olan Civan Avrupa'da sessiz mi kalmıştı? Geçmişini göz önünde bulunduracaklarsak, sessiz kalmış, diyebiliriz: "Bir Alman kız arkadaşım vardı. Renate adında. Öğrenciydi. Onunla 8 yıl süren bir ilişkimiz oldu. Bazen kavga eder, ayrılırdık. Onun odasıyla benim odam ayrıydı. Onu seviyordum ama sonunda ayrıldık. Her gece başka bir yerde ve başkasıyla olan yaşamın iyi olmadığını düşünüyordum. Kismet olmadı. Benim üzerimde bayağı etkisi oldu, beni çok üzdü. Almanlarla da aram pek iyi değildi. Hayatımda acayip bir boşluk oluşmuştu. Bochum'u terk etmek istedim. Bazen Kaliforniya'ya San Diego şehrine gideyim diyordum. Çok güzel bir şehirdir. Oraya konser vermeye giderdim. Bazen de İtalya'nın Venedik şehrine gideyim diyordum. Oraya da çok gittim. Daha sonra 1991'de Norveç'te Stevanger'e gittim. Orayı çok sevdim. Deniz ve dağlar beni büyümüşü. Daha sonra kardeşim de yanıma geldi. Ancak 1998'de bir ev alabildim. Orada borçlanarak ev alabiliyorsun, ben de öyle yaptım. Evin değerinin yirmide birini yani 20 bin dolar kadar vererek evimi aldım. Stevanger'de eski bir evdi. Yavaş yavaş tadilatını yaptım. Pencerelerini, banyosunu yeniledim, çatısını yaptım ve ilk kez evliliği düşünmeye başladım."

GÖRÜR GÖRMEZ EVLENME TEKLİF ETTİM

Evet, bize de inandırıcı gelmedi ama Civan evini alıp, tadilat yaptıktan sonra gerçekten evliliği düşünmüş. Hatta uzun bir zaman dilimini bunun arayışıyla geçirmiş. Bir gün aradığı kıza bulmuş ve bulduğu gün de evlenme teklif etmiş:

"Eşim Jiona ile ilk kez Oslo'da amcamın oğlu Ahmet'in evinde tanıştım. Ahmet'in eşinin kız kardeşiydi. İsveç'ten Oslo'ya gelmişti. Düzensiz yaşam, bar ve içki beni perişan etmişti. Evlilik fikri doğmuştu bende. Biraz baktık. Onu tanımak istedim, çıkmaya başladık. Birkaç gün çıktıktan sonra kendisine evlenme teklif ettim. Avrupalı birinin bunu duyduğunda şaşıracağını biliyordum. Hatta şaka yaptığımı zannetti. Birbirimizi tanımadığımızı söyledi. "Hemen tanyabiliriz" dedim. O da beni sevmişti. 12 yaşından beri müziğimi dinliyormuş. Amcamın oğlu onlara giderken, benim kasetlerimi de götürürmüş. Birkaç ay içerisinde arkadaş olduk. "Bak ev de almışım, gel Stevanger'e gidelim" dedim. Evlenmeye taraftar değildi. Evime da-

vet ettim. Gelip evimi görmesini, beğendiği takdirde yanımda kalmasını söyledim. Gelip evi gördü, beğendi ve oturmayı kabul etti. Babam ve annem evlenmem için hazırdı ama gelinlerinin Kürt olmasını çok istiyorlardı. Kararıma saygı duydular ve Norveç usullerine göre nikahı kıydık. Tanışmamızdan üç yıl, kızımız Lorin doğduktan bir yıl sonra evlenebilmiştik. İzlandalı olan karımdan şimdi iki kızım var. Onun da benden önceki evliliğinden bir oğlu var. Şimdi kızım Lorin 5 yaşında, Roza 3 yaşında. Onun oğlu Orlin ise 11 yaşında. Lorin Kürtçe'yi iyi konuşuyor. İsveççe ve İskandinavca'yı da çok iyi konuşuyor. Roza da her üç dili öğreniyor ama Lorin kadar iyi konuşmuyor. Eşimle Norveççe konuşuyoruz. Lorin için bir çok isim düşünmüştük ama o hem Kürtçe hem de Avrupa'ya yakın bir isim olduğu için Lorin'i seçti. Roza'nın ismini de aynı aynı düşüncelerle koyduk. Lorin "Sibe sibe ve Diyarbakır Mala Mine" parçalarını çok iyi söylüyor. Roza da bağınıyor. Norveç'ten sonra 2003'te İsveç'e gittik. Tüm ailem, kardeşlerim, annem, babam orada. Ben de yanlarına gittim."

DIYARBAKIR EN İYİ PERFORMANSIMDI

Türkiye geçtiğimiz yıllarda gelmişti. Ama bunun öncesinde Türkiye'den daha doğuya gidebilmiş. Hem de 1993 yılında...

"1993 yılında Kuzey Irak'a gittim!.. Çok güzeldi. Ama savaş vardı. Ben savaşı sevmeyen bir insanım. Kanımca savaş seven insan yoktur. Umarım en yakın zamanda tekrar giderim oraya."

Ya Türkiye konserleri, son olarak Newroz'da Diyarbakır'daydı: "Türkiye'ye ilk kez Batman Festivali'ne katılmak için geldim. Memleketimiz çok güzel. Batman'ın ilk olmasından dolayı hayatımda özel bir yeri var. Uzaklardan beni dinlemeye gelen insanlar ve o büyük kalabalık çok güzeldi. Diyarbakır'daki Newroz ise çok büyüktü. Çok sıcaktı. Ben kaç senedir Diyarbakır'ı düşünüyordum... Mikrofonlar bozulacak, elektrikler kesilecek, şarkı söyleyemez olurum, hastalanırım içimde kalacak gibi korkularım vardı. Ama her şey çok güzel oldu. Bundan daha güzel bir şey yok benim için. Diyarbakır'daki performansım hayatımdaki en önemli şeydi diyebilirim. Newroz'dan sonra Diyarbakır'ı dolaştım, surlara çıktım, çok güzeldi. Tek başıma yürüdüm surlarda. Tarih geldi aklıma, zulüm geldi. Binlerce yıllık kültür ve dilin yasaklanmasını düşündüm. Bu halkın, Diyarbakırlıların ne günahı vardı diye geçirdim aklımdan. Diyarbakır surlarının ne günahı vardı? Konserin sıcaklığı, gençlerin gösterdikleri sevgi hepsi bende gidip geliyordu. Yaşadıklarımın bir beste çıkmasını diye umut ediyordum. Bir şarkı yapsaydım adı, "We Êz Xelas Nekirim, We Ez Ne Qelandim" (Beni bitiremediniz, Soyumu Kurutamadınız) olurdu."

geceyarısı yazıları (anısız zamanlar) VIII

"geri getiremem o mavi düşü her şey şiirindir
sevişirim senle eğer istersen"

bir ırmağın düşsün sen her şey şiirindir
sevişmeler yorgunu upuzun,
isteksizliğin elleri her şey şiirindir
işte yüzüm bu kırmızı melankolik uçurum

her şey şiirindir sonsuzluk ölü kadın portreleri
hüzünlü tedirginlik seni beklerken ki saatler,
acıklı bir şarkı gibi uzar çarşıların akşam kalabalığı

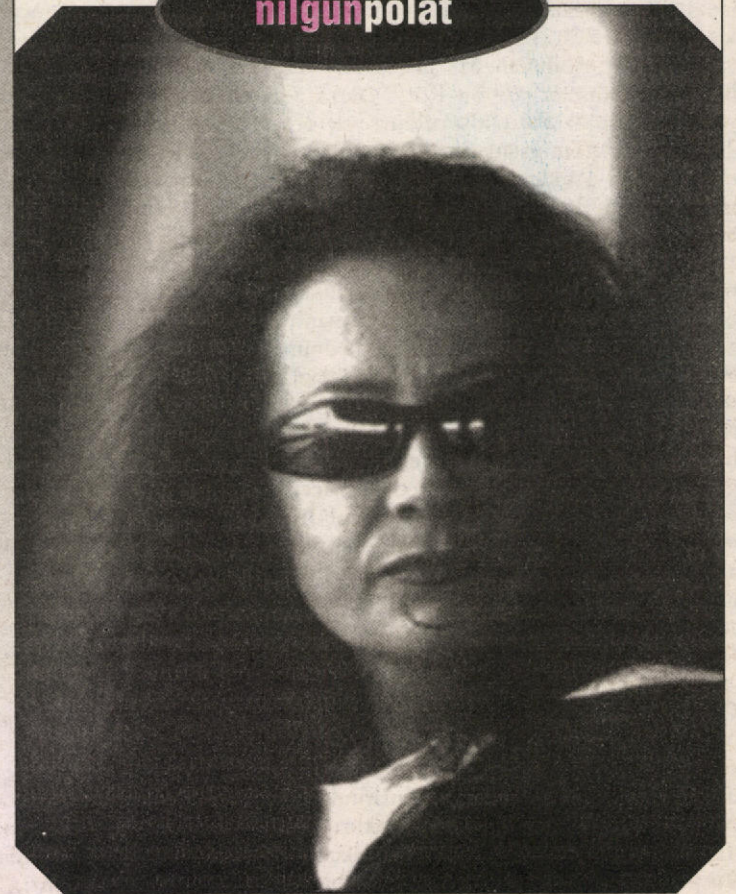
eflatun gece kızları şizofren asker reçeteleri
metropol yalnızlığı cadde sim ve parafin kokusu,
babamın gözleri geri alınmaz çekilmiş bıçak uğultusu

büyük kırgınlık karaladığım adresler hiç kimseyi
sevmeyişim
her şey şiirindir berbat rüyalar gecenin beşinde sana gelişim
bana bu korku, pulsuz mektuplar, bu defter, her şey...

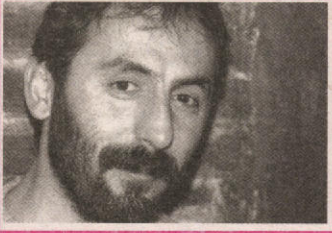
uzun sakallı şairi yüzyılımızın, yüzyıllık yalnızlığı hey
benim için gülümse trenlere dair bir şiir yaz
erken giden çocuklar, ölmüş kediler her şey şiirindir
unutulmuş posta kutuları bunaltıcı yokluk...

işte yüzüm yılginlık ve uzun yürüyüşler sevgilisi
her şey şiirindir gel ateşe bakalım böyleleri daha iyi

nilgünpolat

Dr. Abdullah Cevdet Bey

[mehmetalizm]

mailto:esmerdergisi.com

Arapkirli Dr. Abdullah Cevdet, fırtınalı hayatı boyunca, düşüncelerinden ve katıldığı siyasi aktivitelerden dolayı neredeyse dünyanın yarısını sürgün olarak dolaşmak zorunda kalmıştı...

DR. Abdullah Cevdet, 20. yüzyıl aydınları arasında üzerinde en fazla tartışılan isimlerin başında geliyor hiç şüphesiz. Bir yandan Mevlana'nın Mesnevi-si'nden beyitlerini, Ömer Hayam'ın Rubayî'lerini çevirirken bir yandan da Shakespeare'i, Gustav Le Bon'un, Max Weber'in eserlerini Türkçe'ye kazandırmıştı.

Daha sonraları İttihad ve Terakki Cemiyeti adını alacak olan İttihad-ı Osmanî Cemiyeti'nin kurucusu ve yöneticisi olan Dr. Abdullah Cevdet, 9 Eylül 1869'da Arapkir'de doğdu. Babası Diyarbakır 1.Tabur Katibi Hacı Ömer Efendi'dir. İlk öğrenimini Arapkir ve Hozat'ta yaptıktan sonra Mamüretü'l-Aziz (Elazığ) Askeri Rüşdiyesini bitirdi. Kuleli Askeri Tıbbiye İdadisinden de mezun olduktan sonra İstanbul'a giderek Mekteb-i Tıbbiyeye girdi. 1894'te mezun olduktan sonra bir süre Haydarpaşa Hastahanesinde görev yaptı. Geçici olarak Diyarbakır'a görevli gönderilen Dr. Cevdet, orada da siyasi faaliyetlerine devam etti ve İttihad-ı Osmanî Cemiyetine Ziya Gökalp gibi pek çok kimseyi üye kaydetti. İstanbul'a döndükten sonra siyasi faaliyetlere devam ettiği ve devlete karşı olan faaliyetleri sebebiyle arkadaşlarıyla birlikte tutuklandı. 1896'da Bakanlar Kurulu kararıyla Trablusgarb'a sürüldü. Burada da çalışmalarına devam eden Dr. Abdullah, Mizan ve Meşveret adlı dergilere imzasız ve "Bir Kürt" takma adıyla yazılar gönderdi. Fizan'a sürüldüyse de oradan Tunus'a kaçtı. Tunus'tan da Paris'e geçen Dr. burada Jön Türklere katıldı. 1897'de Cenevre'ye giderek İttihad ve Terakki Cemiyetinin merkez komitesinde yer aldı. Burada Tunah Hilmi ve Mehmet Reşit'in orada kurdukları Osmanlı İtilaf Fırkasına katıldı. İshak Sukuhi ile birlikte derneğin yayın organı olan Osmanlı Gazetesini çıkardı. Cenevre'de iken "Fünun ve Felsefe" (1897), "Kahriyat" gibi şiir kitaplarını yayınladı. Çeşitli gazete ve dergilerde takma adıyla yazılar yazdı. 1899'da Viyana Sefareti tabipliğine tayin edildi. 1903'te tekrar Cenevre'ye giderek bir matbaa kurdu ve İctihad Mecmuası'nı çıkarmaya başladı. 1904'te Osmanlı İttihad ve İnkılap Cemiyetinin kurucuları arasında yer aldı. 20 Ekim 1904'te İsviçre'den sınır dışı edilince, İctihad Dergisi ve kütüphanesini Mısır'a taşıyarak çalışmalarına orada devam etti. Şura-yı Osmanî Cemiyetinin idaresinde görev aldı.

Dr. Abdullah Cevdet, İttihad ve Terakki Cemiyeti'nin yeni yönetimiyle arasının bozuk olmasından dolayı İkinci Meşrutiyetin ilanından ve İkinci Abdülhamid'in tahttan indirilmesinden çok sonra, 1910 senesi sonlarında İstanbul'a dönebildi. Aynı sene içinde kurulan Osmanlı Demokrat Fırkasının ikinci başkanı oldu. Bu fırka, Hürriyet ve İtilaf Fırkasıyla birleşince

de, siyasi faaliyetlerini Kürt Teali Cemiyetine girerek devam ettirdi.

Abdullah Cevdet Bey İttihad ve Terakki yönetimiyle arası bozuk olduğu için, 1911 yılında İstanbul İctihad Evi'ni kurarak, Kürt Teali Cemiyeti'nin faaliyetlerini burada sürdürmesini sağladı. Abdullah Cevdet 1913 yılında Hevi tarafından çıkarılan Roji Kurd dergisinin Türkçe bölümünü hazırlayan komisyon arasında yer aldı. Dönemin hükümeti tarafından Türkçe ve Kürtçe yayınlanan dergi kapatılınca bu kez Hetawa Kurd ve Pejdeki dergi ve gazetelerini çıkardı..

Abdullah Cevdet uzun süre Kürt sorununun imparatorluk sınırları içerisinde, diğer Türk aydınları ile birlikte çözümlenebileceğini savunmuştur. Bu düşüncesinden dolayı Türkiye Cumhuriyeti'nin "modernleşme" hareketine yazı ve konuşmalarıyla katkıda bulunmuştur.

Dr. Cevdet, Kürt Teali Cemiyeti üyesidir ve İstanbul'da kurulmuş bulunan diğer Kürt Cemiyetlerinin sıcak ilgi ve desteğine sahiptir. Kendisi de Kürt örgütlerine maddi ve manevi desteğini sürdürmüştür.

Abdullah Cevdet imparatorluk bünyesindeki ulus ve etnik toplulukların kültürlerini geliştirebilmeleri düşüncesinde olmakla birlikte genel olarak bu dönemde Osmanlı Birliğinin savunucusu olmuştur. Dr. Cevdet'i diğer Jön Türklere ayıran belirgin iki özelliği vardır; bunlardan birincisi Osmanlı Birliği'ni sağlayacak gücü yine hanedan yerine birleşen unsurların ortak çıkarlarında görmesidir.

İkinci olarak Abdullah Cevdet; düşündüğü birlik anlayışında tüm ulusların gerçek bir eşitlik içerisinde olacağını, bu birlik içerisindeki ulus ve etnik grupların öz kültürlerini geliştirmelerini, bağlı buldukları ulus veya etnik grubun çıkarlarını da düşünmelerini istiyordu.

Dr. Abdullah Cevdet, özellikle Balkan Savaşları sırasında Kürtlerin lisanlarını, kültürlerini, tarihlerini, geliştirme ve ulusal ulusal kişiliklerini yükseltmek için doğal olarak ayağa kalkmalarının gereği üzerinde oldukça berrak ifadeler kullanarak durmuştur. Kürtlerin içinde buldukları ulusal-toplumsal gerilik düzeyinin onları "tabî", boyunduruk altında tutan bir karakter oluşturduğunu ve buna karşı ileri bir kültür düzeyine ulaşmayı savunması dönemin Kürtleri arasında en olgun sayılabilecek fikir beyanı olarak görülebilir. Roji Kurd'da çıkan ve Kürtlerin tarih bilinci geliştirmelerini konu edinen yazısı bu bakımdan önemli bir içeriğe sahiptir.

Dr. Abdullah Cevdet Roji Kurd Dergisi'nde Kürtlerin Arap Alfabeti yerine Latin Alfabeti kullanması gerektiğini söyleyen ilk aydın olma özelliğini de taşır.

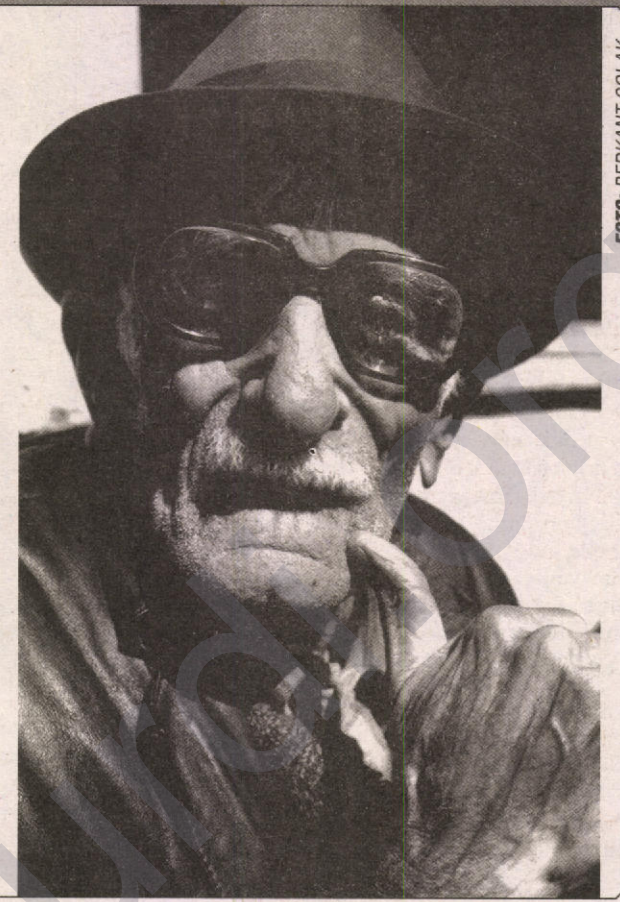

FOTO: BERKANT ÇOLAK

Bir Adı Gurbet Bir Adı Kars Dersi

*Tarih benim küçük kardeşimdir
Ece Ayhan*

Allahuekber dağlarına baka baka büyüdüm, tarih benim oğlumdur
Allah ve kün/h üç şeyde büyür insan, baka dura dura baka
bir rivayete göre otuz üç kardeşmişiz, ben küçüklerden üçüncüyüm
altı kardeş körpeymişiz o sıra

(körpeliği en iyi dağlar ve eşkıyalar bilir
ne annemin ne iki sütannemin sütü yetmezmiş de bize
babam otuz üç kurşun keklük avına çıkarmış erkenden
babamın gittiği dağlar ağlamayı icat etmiş dağlar
belinde sıra sıra keklükler, elinde süt ibriği

(baba bu akşam çokmeden dönermiş
Allahuekber dağlarına baka baka büyüdüm, tarih benim oğlumdur

Allahuekber dağlarına baka baka büyüdüm, tarih benim kızımdır
Allah ve n/ısyân üç şeyin lütfudur insan; görürsün beni iyi baksan!
rivayet ne kelime, kocaman bir aşiretim şimdi içimden ağlasam
çocukluğumda Aladağ'dan duyduğum ilk salâ

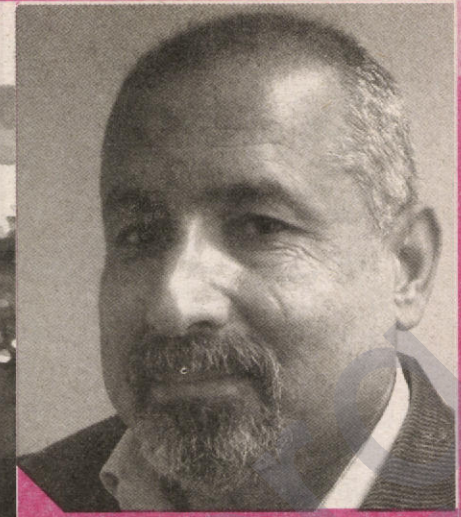
(ilk ablam gibi aklımda
ah, asıl hatırlamaktan ölmüş insan, bari nisyandan ölmesem!
dört kitap Kars dersi nerde kimim var bir yere toplasam
insan nesnesi ki, yüzündeki hayvana dokununca ağlarmış
bak, bu gözler uzaklara gitmenin pusu bu arada

(biri gel biri kalcan gözlük camlarımın
Allahuekber dağlarına baka baka büyüdüm, tarih benim kızımdır

Biri ekber biri Allah iki hayat iki dağın yarığiyam
hem babayam hem oğulam kendime, budur beni naçar kılan
ağbi yarısı abla yası doğuştan kalbime yaslanmışam ya
bir yanım zemheri kar gurbeti çağıldama
bir yanım Sarıkamış Türkçesi daussıla!

hüseyinalemdar

Moskova'dan Kalanlar...

[**enversezgin**]
sezginerdem@superonline.com

1979 yılının Mart ayında Yöre Parti Komitesi tarafından Diyarbakır'a çağrıldım. "Yoldaş pasaportunu hazırla yurt dışına eğitime gidiyorsun" dediler, "Marksizm-Leninizm eğitimi-ne." 1978 yılında Küba'da düzenlenen Dünya Öğrenci ve Gençlik Festivali'ne katılmak üzere İstanbul'a gelmişim ancak bazı problemler yüzünden Küba'ya gidememişim. O sırada pasaportumu da İstanbul'da bırakmışım.

Batman'a dönüp hemen gidiş hazırlıklarına başladım. Evdekilere "İstanbul'a çalışmaya gidiyorum" dedim. Benimle birlikte eğitim gidecek olan Erganili bir arkadaşımın birliğinde İstanbul'a doğru yol aldık. Üstümde ince bir pantolon, iyice yıpranmış bir ceket ve ayakkabıda da bir hayli eskimiş bir ayakkabı vardı. İkinci günün akşamına doğru İstanbul'a vardık. Taksim civarında oturan Batmanlı bir arkadaşımın evine gittim.

İkinci gün sabah erkenden pasaportumu almak üzere Dr. Cüneyt'in çalıştığı hastahaneye gittim. Ondan "pasaportun kayıp" yanıtını aldım. Durumu partiye bildirdim. Batman'a döneceğimi düşünürken benden iki adet vesikalık fotoğraf istediler. Anlaşılan sahte pasaportla seyahat edecektim.

Birkaç gün sonra Şişli'de bir parti yetkilisiyle görüştüm. Bu parti yetkilisi sonradan Türkiye Komünist Partisi(TKP) Genel Sekreteri olan Haydar Kutlu'dan(Nabi Yağcı) başkası değildi. Yanında ise daha önceden tanıdığım bir başka parti üyesi vardı. Parti yetkilisinin elinde benim için düzenlenen bir adet pasaport ve bir adet de nüfus cüzdanı vardı. Pasaport ve nüfus cüzdanını alıp üzerindeki bilgileri ezberlemeye başladım. Öyle ya sahte pasaportla sınırdan geçeceğime göre bu bilgileri ezberlemem gerekiyordu. Bir de eski elbiselerimden kurtulmalıydım. Şişli'de bir mağazaya girip üstümü yeniledim.

WOSWOS'LA SINIRA DOĞRU

Wolksvagen marka bir araçla Bulgaristan sınırına doğru yol aldık. Yasadışı bir partinin, Türkiye Komünist Partisi'nin üyesi bu beş gencin içinde bir tek ben sahte pasaport taşıyordum. Aracın sürücüsü bizi Sofya'da bırakıp tekrar Türkiye'ye dönecekti. Sınra geldiğimizde hava iyice kararmıştı. Görevli polisler nereye gittiğimizi sorduklarında Batı Almanya'ya gideceğimizi söyledik. Görevliler bizi epey beklettikten ve aracımızı birkaç kez aradıktan sonra sınırdan geçişimize izin verdiler. Bulgar görevlilerinin kontrolünden de geçtikten sonra, Sofya'ya doğru yolumuza devam ettik. Sofya'ya geldiğimizde saat gece yarısını geçmişti. Aracımızı bir otoparka çekip burada sabahın olmasını bekledik.

Bir kafeteryada kahvaltı yaptıktan sonra vakit geçirmek için dolaşmaya başladık. Öğlen saatlerinde bizi karşılayacak olan parti yöneticisi ile görüşeceğimiz parka gittik. Biraz sonra orta boylu, kel ve şişman bir adam oturduğumuz yere doğru yürümeye başladı. Bu gelen beklediğimiz parti yöneticisi olmalıydı. Sonradan adının H. Erdal olduğunu öğrendiğim parti yöneticisi

ile birlikte yakınlardaki bir otele gittik. Bulgaristan Komünist Partisi'nin oteliymiş. Bizim için ayrılmış tek kişilik odalara çekilip yol yorgunluğunu üzerimizden atmaya çalıştık. Akşam saat yedi civarında otelin restorana indiğimizde geniş bir masa etrafında bizi karşılayan parti yöneticisinin yanında, birlikte seyahat ettiğimiz arkadaşların yanı sıra bizden önce ve ayrı ayrı gruplar halinde Sofya'ya gelen başka arkadaşlar da oturuyordu. Selam verip oturduğumda Bulgaristan Komünist Partisi Merkez Komitesi üyesi olan biri ile tanıştım. Yanında da bize tercümanlık yapan bir başka kişi daha vardı. İçimden "Bulgaristan Türklerinden" diye geçirdim. Yemeklerin yanında bir de nefis şarap ikram edildi. Herşey güzeldi. Gece geç saatlere kadar sohbet ettik. Daha sonra H. Erdal bizleri gruplar halinde toplayıp birer konuşma yaptı: "Dünya Komünist Hareketi'nin en iyi okuluna gideceksiniz. Bunu hak etmeye çalışın. Yarın sabah Moskova'ya uçacaksınız." Nihayet hangi ülkeye gideceğimi öğrenmişim.

HER MİLLETEN KOMÜNİST

Ertesi gün erkenden Sofya hava alanından Moskova'ya doğru uçmaya başladık. Bu kez hep birlikteydik. Orada bizi dört kişi karşıladı. Bunlardan ikisi tercüman, biri okul görevlisi, bir diğeri ise orta yaşlı kadın bir doktordu. Bizi bekleyen bir otobüsle Moskova dışında bir Daça'ya(dinlenme evi) götürüldük. Burada bir gece dinlendikten sonra aynı otobüsle eğitim göreceğimiz okula götürüldük. Okul, Moskova'nın merkezinde geniş bir cadenin hemen yanı başındaydı. Okulun ismi ise **Marksizm-Leninizm ve Toplumsal Bilimler Enstitüsü** idi. Okulun hemen girişindeki kafeteryaya girdiğimizde çok sayıda öğrenci ile karşılaştık. İçerisi cıvılcıydı. Her milletten insan vardı; Avrupalılar, Latin Amerikalılar, Hintliler, Araplar, Afrikalılar... Kadını, erkeği, siyahı, beyazı. İçerisi tam bir renk cümbüşüydü.

Bulgaristan'dayken, Parti Yönetimi yirmi kişilik grubun sorumluluğunu alması için bir parti komitesi oluşturmuştu. Parti komitesi bizden bir gün önce Moskova'ya gelmiş ve kalacağımız odalara kadar pek çok şeyi önceden tespit etmişti. İkışerli olarak düzenlenmiş odalarda Bingöllü Kürt bir arkadaşla kalacaktım. "İsabet olmuş" dedim içimden. Ne de olsa pek çok ortak yanımdı vardı. Yirmi kişilik grubun içinde dört Kürt arkadaş bulunuyordu. Bu Kürt arkadaşlardan biri olan Aziz, Bulgaristan'da bizi karşılayan parti yöneticisinden bir uyarı almıştı: "Yoldaş, okulda Kürt arkadaşlarla sık sık bir araya gelip, ayrı grupmuşsunuz gibi bir görüntü vermeyin." Aziz bunun ne gibi sakıncası olduğunu sorduğunda, "Okuldaki parti grubu içinde huzursuzluk yaratabilir" yanıtını almıştı. Bu konuşmayı öğrendiğimde hayretler içinde kalmıştım. Dört kişi koca grup içinde nasıl bir huzursuzluk yaratabilirdi? Ayrıca dört Kürdün yakın ilişkiler içinde olmasından daha doğal ne olabilir ki? Bir kere bunlar ortak bir kültürden geliyorlar. Dahası buraya gelmeden önce de şu ve

Aziz, Bulgaristan'da bizi karşılayan parti yöneticisinden bir uyarı alıyor: "Yoldaş, okulda Kürt arkadaşlarla sık sık bir araya gelip, ayrı grupmuşsunuz gibi bir görüntü vermeyin."

ya bu ölçüde bir arkadaşlık ilişkisi içindeydiler. Kaldı ki burada kaldığımız süre içinde Kürt olmayan arkadaşlar içinde pek çok dostlar edindik. Üstelik bu dostlukların bir kısmı bu gün dahi devam etmektedir. Anlaşılan sayın parti yöneticimizin anlatmak istediği şey başkaydı.

Okula gelişimizin ertesi günü kafeteryada toplandık. Daha sonra da okulun idari bölümüne gidip kayıtlarımızı yaptık. Kişisel harcamalarımız için bir miktar para verildi. Bu parayla kendimize üst baş aldık. Bir de defter, kalem... Ayrıca ayda 90 ruble burs alacaktık. Fena bir para sayılmazdı. Onar kişilik gruplar halinde ders görüyorduk. Ekonomi politik, teori ve taktik, felsefe, toplumsal psikoloji vs. Hocamız evvela Rusça konuyu anlatır, daha sonra da tercümanımız Türkçe'ye çevirirdi. Ardından yoğun tartışmalar yaşanırdı. Öteki ülkelerden gelen komünistler de aynı tarz eğitim görüyorlardı. Okulda iki binin üzerinde öğrenci vardı.

Gördüğümüz derslerden biri de Sovyetler Birliği Komünist Partisi Tarihi idi. Adından da anlaşılacağı gibi bu derste Rusya komünistlerinin mücadelesi ve Sovyetler Birliği'nin kuruluşu anlatılıyordu. Bir gün Sovyetler Birliği'nin de, ulusal sorunun çözümü de ele alındı. Ders sırasında Kürt meselesi de gündeme geldi. Ancak bu dersin hocasının Kürt meselesi ile ilgili hiç bir bilgisi yoktu.

KÜRT MESELESİNE AMBARGO

Bir gün bir ders arasında Aziz, Kürt meselesini ekonomi politik hocamıza açtı. Moskova Üniversitesi'nde profesör olan hocamız bu konuya yakın bir ilgi gösterdi. Bir dönem Cezayir Devlet Başkanı olan Bumedyen'in de danışmanlığını yapan hoca, Orta Doğu konusunda da geniş bir bilgiye sahipti. Hocamızın Kürt meselesine olan ilgisi Kürt arkadaşlarımızı bir hayli sevindirmişti. Fırsat buldukça bu hocamızı bir yerde yakalayıp onunla sohbet etme imkanı yaratıyorduk. Ancak bu sohbet çok da uzun sürmedi. Yine bir konuşma sırasında tercümanlarımızdan biri hocanın kulağına bir şeyler söyledi ve o günden sonra bir daha asla Kürt meselesinden söz etmedi.

Ancak yirmi kişilik grubumuzda her konuda olduğu gibi bu konuda da ateşli tartışmalar yapıldı. Yine bir tartışma sonrasında bir kaç arkadaş Sovyetler Birliği Komünist Partisi'nden bir ilginin, o olmazsa bir akademisyenin Kürt meselesi ile ilgili okulda bize bir konferans vermesi için talepte bulunmaya karar verdik (Öğrenim boyunca bazı SBKP yöneticileri ve Sovyet Akademisyenleri okula gelip değişik konularda konferanslar verirdi). Ancak talebimize olumlu veya olumsuz hiç bir yanıt verilmedi.

Türkiye'ye dönmeye kısa bir süre önce İsmail Bilen'in (O dönem TKP Genel Sekreteri) bizi ziyaret edeceği söylendi. Okulun giriş kapısının önünde onu beklemeye başladık. Birazdan kapının önüne siyah bir araba geldi ve Bilen bu araçtan inerek bize doğru gelip tek tek kucaklaştı. Birlikte daha önce tespit edilen genişçe bir odaya doğru yürüdük. Grubumuzun sekreteri usulen bir takdim yaptıktan sonra konuşma yapması için sözü İsmail Bilen'e bıraktı. Parti içi sorunlar, ülke meseleleri derken, soru yanıt bölümüne geçildi. Kürt arkadaşlardan biri söz alıp, partinin Kürt politikasının yetersizliğinden şikayet edip, bu konuda kendisinin ne düşündüğünü sordu. Bilen biraz da sert bir üslupla şöyle dedi: "Biz elimizden geleni yapıyoruz. TKP'nin sesi radyosunda da Kürtçe yayın yapmak istiyoruz. Bu işi yapabilecek insanlar varsa bize gönderin. Ancak öncekiler gibi dayanaksız olmasınlar." Sözüünü ettiği kişiler kısa bir süre önceye kadar radyoda Kürtçe yayın yapan, ancak yaşanan birtakım sorunlar ve tatsızlıklar sonrasında Batı Avrupa'ya geçen (TKP'nin sesi radyosu Doğu Almanya'dan yayın yapıyordu) iki Kürt arkadaşımızdı.

Dönüş günü gelip çatı. Yine bir sabah erkenden yola koyulduk. Bu kez durak yerimiz Sofya değil, Doğu Berlin oldu. Burada da tıpkı Sofya'da olduğu gibi bizi aynı parti yöneticisi karşıladı. Lüks bir otelde geceyi geçirdikten sonra ikinci günün akşamı havayolu ile Türkiye'ye uğurlandık.

1979 yılının Nisan ayında Moskova'ya indiğimde kafamda yanıtlarını aradığım pek çok soru vardı. Aynı yılın Ekim ayında İstanbul Atatürk Havalimanı'na indiğimde beraberimde başka sorular getirmiştim. Anlaşılan bu kez sorulara kendim yanıt vermeliydim.

General Şerif Paşa'nın Son Mektubu

"Farklı" kaynaklardan edindiğim bilgilere göre; Moskova, 3 parçadaki Kürtler (Türkiye, Irak, İran) arasında, Kürtlere ulusal ve kültürel bağımsızlıklarını sağlayacaklarına dair umutlar vererek yoğun Bolşevik propagandası yapmaktadır.

Türkiye'de Kürtler "Dağ Türkleri" olarak görülmekte ve okullarda Kürtçe eğitim yasaklanmakta. Irak'ta sadece kendi anadillerini konuşmaları bile yasaklanmakta. İran'da ise Kürtçe, Farsça'ya yakın olduğundan sert bir yasaklanmaya uğramazken ulusal özgürlükleri engellenmektedir.

Kürtler-Türkler ve Kürtler-Araplar arasında anlatılamayacak kadar büyük nefret var ve Kürtler-İranlılar arasında da hiçbir ortak noktada anlaşmadıkları çok açık. Bu ve benzeri uygun ortam nedeniyle Kürtler arasında çalışmak ve kendi saflarına çekmek Ruslar için çok kolay.

Bugün gibi hatırlarım, bir gün İngiliz General Noel Türk saraylarının aksine Kürtlerin arasında kendini evinde gibi hissettiğini söylemişti.

İngilizler iyi hatırlarlar ki, Mezopotamya'nın işgalinden hemen sonra, Bağdat'a mekanisyen şeflerin yerine atanan Kürt işçilerin işlerini ne kadar çabuk kavradıklarını. Çünkü, Kürtler tamamen Aryen ırkından geldiğinden, İngilizlerle arasında benzerlikler oldukça fazladır.

Petrol kaynakları Kürdistan'da olmakla birlikte Arap hükümeti sadece bundan yararlanmakta, ama Kürtlere bırakılan tek seçenek işçi olmaktır.

Kürtlerin nefreti bu 3 devlete karşı gün geçtikçe artmakta ve bu önemli bir anahtar olacaktır Ortadoğu'da ve Almanya'da olası çatışmada Kürtler Bolşevikler yanında saf tutacaklardır. Bilinir ki, bir iç düşman dış düşmandan çok daha etkin olur.

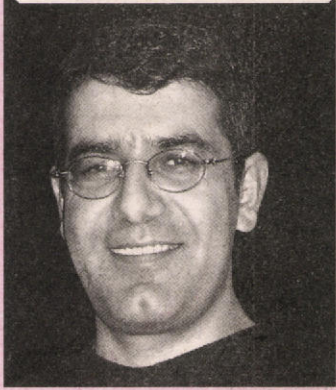
Öz olarak asker olan Kürtler, kadınları ve çocuklarıyla birlikte topyekün,ölüm-den en ufak bir korkuları olmadan, baba ve kocalarının yanında savaşmaya devam etmektedirler. Bu yüzden Bolşevik saflara katılmaları Batılı Güçler zararına olacaktır. Batılı güçler bir süre sonra görececek ki Kürtlerin bağımsızlığı, Rus ittifakı ile gerçekleştirilecektir. Daha önce birçok defalar Foreign Office'ne (Britanya Dışişleri) sunduğum memorandumlarda olduğu gibi, tekrar altını çiziyorum; Araplara değil Kürtlere güvenilmelidir. Çünkü, Britanya İmparatorluğu'nun yapmış olduğu tarihi hatadan dönmesi için henüz çok geç kalmış değildir.

General Şerif Paşa
General Şerif Paşa

Kürt Hareketi'nin ünlü simalarından biri olan General Şerif Paşa'nın, 85 yaşında ölümünden sadece 8 ay önce, Roma'da yattığı hastanede yoğun bakım altındayken yazdığı, Britanya Dışişlerine gönderdiği 3 Mayıs 1950 tarihli Mektubu...

My Name Is Cici... İmam Cici...

HİÇBİR zaman adımı söylerken bir James Bond etkisi yaratamayacağım. Bond filmlerinden çıkmış gibi giyinsem, altımda bir Austin Martini olsa, yakışıklı ve etkileyici biri olsam da her şey adımı söylediğim o anda bitecek. Ya da dünyaca ünlü bir yazar olduğumu düşünelim. Nobel edebiyat ödülü almam için sahneye çağırılıyor, hızlı adımlarla sahneye doğru ilerlerken atılan kahkahalar Nobel'i de beni de bitirecektir, buna eminim. Adı İmam ve soyadı Cici olan birinin ağırlığı da olmuyor haliyle. Adım bir nevi turnusol kağıdı aslında. Adıma gülenleri direk siliyorum hayatımdan... İsmim yüzünden başıma gelmeyen kalmadı, ama bir anımı hiç unutamıyorum. Bir gün başsağlığı dilemek için cenaze evini aradım. Kendimi tanıtmamla, telefonun karşısındaki şahıstan büyük bir fırça yemem bir oldu. Adam köpürmüş, bağıyor:
- Saatlerdir seni bekliyoruz, neredesin kardeşim sen?
- Efendim ben, ben diye kekelemeye devam ettikçe adam coşuyor, ben nasıl İmam'mışım falan.
Sonunda dayanamadım, bağırdım:
- Ben gerçek İmam değilim.
Bir an ahizenin karşı tarafında bir sessizlik oldu, ardından adam yine bağırdı:
- Dalga mı geçiyorsun sahte imam-san burayı niye anyorsun?

YA RÜKNETTİN OLSAYDI!

HER ne kadar zor söyleniyor olsa da ben adımdan memnunum. Hele adımın hikayesini düşününce buna şükrediyorum bile. Çünkü babamın aklında iki isim varmış. Birincisini benden önce doğan amcamın oğluna koymuş. Süküti de bana kalmış. Kendimi şanslı sayıyorum çünkü babamın aklında bulunan ve ben amcamın oğlundan sonra doğmuş olmakla sahibi olmaktan kurtulduğum isim nedir biliyor musunuz; Rüknett'in. Kesinlikle benimkinden daha kötü. Rüknett'in'i düşünürken kendi ismime sevgi ve şükran duyuyorum. İsmimin bir avantajı da soyadı kullanmak zorunda olmamam. Çünkü kimsede aynı isimden yok. Tek başına beni tanılamaya yetiyor. Çevremdeki insanlarla konuşmak istemediğim zamanlarda ise iyi bir mazaret olarak kullanılabilir. Anlamı "sessiz" olduğundan "ben sükütiyim" deyip çıkıyorum işin içinden ve hoşlanmadığım insanlarla konuşmak zorunda kalmıyorum. Asıl problem soyismimde, çünkü nüfustaki soyismim MEMEOĞLU. Ama ben bir harf değişikliğiyle onu da hallediyorum, Memioğlu diye geçiştiriyorum.

ROJİN, RUCİN, RUJLA, BURCİN...

Aslında ben yokum... Başkasının kimliği ile yaşıyorum. Birkez kimlik çıkartıp sonra da masraf olmasın diye uğraşmamışlar. Rojin ölmüş hastalıktan kimliği de bana kalmış. Hepimizin olduğu gibi benimkinden de yılbaşı gecesi doğum tarihi olarak yazılmış. Bütün bunlar yetmediği gibi bir de nüfus kaydında harflerle oynanıp, Türkçeleştirmeye çalışmışlar. Ablam Seve, Sifi olmuş, abim Cudi, Cindi. Kardeşim Dersim, Dersin olarak geçmiş kayıta, Ruken ise Riken diye yazılmış. Ben ise Rucin olmuşum. İlkokulda Rucın ya da Rujla diye çağrılan bir kızdım. Hep kod adı kullanarak yaşadım. En çok da yurttan çıktım acısını, yurt anonlarını tombeş bir abla yapıyordu ve telefonu gelenler, bütün yurttan yankılanan anonsla çağırılıyorlardı: Yalçın geldi, geldi telefon Yalçın... Sonra anons devam ediyordu: Dijin Ölçer, Dijin Ölçer... Bir haftalık dayakla sonuçlanan anımı ise hiç unutamıyorum. Bir gün arkadaşlarla yurda dönüyoruz. Polis durdurup kimlik sordu. Arkadaşlarımızın isimleri polislere normal geldiği için onlarla uğraşmadılar, benim kimliğim dikkat çekti ve bu hikaye karakolda bir hafta gözaltı ile bir ton dayakla bitti. Konservatuara girişim ise çok zordu. Bir türlü devlet tiyatrosuna alınmıyordum, bunun nedeni Rojin ismiydi. Tam on yıl bekledim, sonunda sınava R. Ülker olarak girdim ve kabul edildim. Velhasıl Orhan Veli'nin "Hiç kimseden çekmedi nasırından çektiği kadar" sözünü "Hiç kimseden çekmedi isminden çektiği kadar" diye çevirsem, belki yaşadıklarımı özetler...

REWHAT: KOD ADI HAKAN!

YARATICILIĞINI beni doğurmakla dizginleyemeyen annem, etiyile sütüyle can verdiği bu küçük esere bir de enteresan isim koymuştu: Rewhat, yoldan gelen anlamında. Zaman kötüydü, Kürt olmanın insanı suçlu yaptığı yıllardı ve ben henüz ilkokuldaydım, gerçi ailem de rahat durmuyordu. Babam kaçıyor, annem gözaltına alınıyor, kardeşim "ben Kürt olmak istemiyorum" diye ağlıyordu. Küçüktüm, hüznüldüm, kapımızın önünde duran beyaz sivil polis arabasına, eve gelen giden hakkında yalan haber düzüyordum. Zamanla mahalleli tarafından tehlikeli aile bellendik. Oyun arkadaşlarım beni aralarına almamaya başladılar. Ve ben başka mahallelerde kod ismimle yeni arkadaşlıklar kurdum, yeni ismim Hakan'dı. Oyun zamanı ortaya çıkan ve birden bire kaybolan Hakan'ı onlarda kabullenmediler ve tekrar yalnız kaldım. Belki de çocukluğumun en garip oyunu buydu. Yıllar sonra milliyetçiliğiyle bilinen bir çizer abim "Rewhat böyle seni her gördüğümde sana Kürtçe seslenmek bana koyuyor, beni ziyarete geldiğin zaman sana Türkçe bir isimle seslense nasıl olur?" dedi. "Mesela" dedim, "Mesela Hakan" dedi. Bana uyar!

FERZENDE, FERZİNDE, FERZANDA

"Ayyaş bir arkadaşım vardı, ondan esinlendim koydum ismini" derdi babam. Çok sonra öğrendim, Ağrı direnişinin sembollerinden bir gerilla komutanından esinlendiğini. Ortaokula başlayana kadar okul kayıtlarında Ferzende'ydim. Ortaokula kayıt için kim-

lik istenmişti, babam da nüfus memurluğuna gitmişti. Nüfus memuru, "Hayatta yazamam bu ismi" demişti. Bir tanıdık olan nüfus memuru, devlet ile babam arasında sıkışıp kalmıştı. Uzun bir çekişmeden sonra bir sabah kapıya, "Buldum, devlet ile seni barıştırmamın yolunu buldum" diyerek gelmişti. "Bir harf, bütün kavga bir harf yüzünden, lütfen kabul et, çözelim şu işi." Ba-

bam da razı olmuştu nihayet ve ismim resmi kayıtlara FERZİNDE olarak geçmişti. O bir harf, adımın bütün manasını götürmüş, hatta artık kadın ismi zanedilmeye başlanmıştı. Önce ismimi duyup kadın sanan, daha sonra beni görüp kadın olmadığını anlayanlar ise ismimi FERZENDE olarak telaffuz etmeye başlamışlardı. Bunun en büyük sıkıntısını, ilk kitabım olan Başım Belada yayımlandığında çekmiştim. Başım Belada Ahmet Kaya'nın hayatını anlatıyordu ve okurların büyük bir kısmı beni Ahmet Kaya'nın eşi zanetmeye başlamıştı. İmza günlerinde ve söyleşilerde, Ahmet Kaya'nın eşiyle tanışmaya gelenler büyük hayal kırıklığı yaşıyorlardı. Resmi görüşün nezdinde Ferzinde, yarı resmi görüşün nezdinde Ferzende, resmi olmayan görüşün nezdinde Ferzende'ydim.

Gece

ey sırdaşım gece
arsız karanlık
dinle tanışımsın

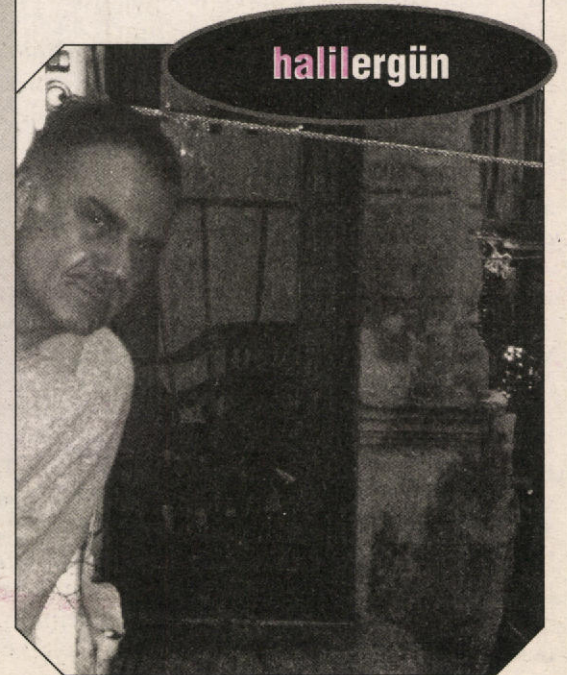
suskun ve ödünsüz
geçitsiz ordulardı kalbim
saymaz oldum
kim bilir kaç mevsim
kurudu ellerimde
kalkıp
hiçbir zorba soyguncu
sokağıma kılıç vurmadı
hiçbir keskin nişancı
paramparça etmedi krallığını
güneş
göçüp giderken arka yüzlere
yırtıcı kuşlar
akin etmedi ovalarıma
akşamın buyurgan sesi
kan akıtmadı
kan gülleri açmadı hiçbir bahçede

tanışımsın gece
elver bana şimdi
hoyrat bir göz kuşattı sularımı
başkaldırdı tayfalar
omzumda iki kırgın güvercin
dokunsam kalbim katliam yeri
ele verme beni bırakma yakamı
yaslan yıldızlara
kucakla bağrımı yoldaşım gece
apansız çıkıp geldi kuytuluklardan
savurgan bir aşk
giyinip kuşandı öptü yüzümü

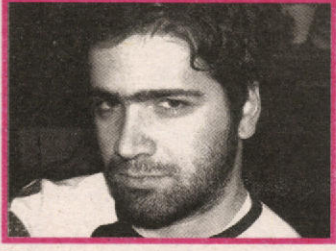
ey gece
gözü kara bir isyandır
artık sabahları

13 Ocak 2005 / Muğla

halilergün

DAĞLAR KRALI MALKOÇOĞLU

azadaktürk

azadakturk@yahoo.com

YER: Diyarbakır-Lice. Tarih: 1956. Bölgede yerel seçim telaşı yaşıyor. Devletin kırmızı çizgili ilçesi Lice, kaçakçılar için tam bir cennet o zamanlar. İlçede bir köy okulunda, sıradışı bir yaşam öyküsünün en önemli sahnesi yaşıyordu.

Seçim, seçmeninden adayına kadar herkesi germiştir. Seçimlerin gayri-resmi sonuçları muhtar adayı Malkoçoğlu'na ulaştığında bekleyiş içindeki bedeni titredi. O halefti. Kaybetme korkusu ve rakibinin kazanma olasılığı, gözlerindeki kırmızılığı koyulaştırmaktan öteye kuşkuya sürüklüyordu. Yaptığı hesaplamalar, çalışmalar, öngörüler yanılmıştı onu. Kendini toparlamalı, herşeye karşın güçlü durmalı ve kabullenmeliydi yenilgiyi. Alnındaki terleri sildi, ilk defa giydiği takım elbisesini çekiştirip, kınışan yerlerini kendince düzelttikten sonra rakibini tebrik etmek üzere okulun aynı kattaki ikinci salonuna yöneldi...

AMCASININ MİRASI!

Köyün muhtarlığına adaylığını koymasını için, ısrarını baskıya kadar vardırın amcasının oğlu Hamza, birbirine karışan aceleci adımlarıyla yürüyüp, başı önünde eğik, karşısında hazırolda durdu. Seçimi kazanacaklarını her defasında inançla haykıran Hamza'nın başını hafifçe kaldırıp, gözleriyle kendisini yokladığını görünce sorusunu cevaplaması için bekledi. Hamza kulağına eğilip, rakiplerinin seçime hile karıştırdığını kesin bir dille fısıldadı. Artık o andan itibaren gözlerindeki kırmızılık yerini ateş rengine, cehennem arzusuna bırakmıştı. Rakibini kutlama kararında ufak bir değişiklik yaptı. Birazdan o korkunç gerçeği herkes öğrenecekti...

Rakiplerinin bulunduğu salona aheste adımlarla yol aldı. İçeri girdiğinde, rakibinin dudaklarının bittiği yerdeki çukurda bekleyen patlamaya hazır kahkahaları; zafer çığlıklarını ve aşağılık küçümseleri gördükçe, alnındaki kırıksıklıklar bir tabancanın mermilerine bürünüyordu. Önce seçimi kazanan rakibini kutladı, sonra onun kas kas kasılan bedenini rahatlatmak için dört kurşunla havalandırdı. Ardından aynı aileden Siverekli iki kişiyi daha silahlarına

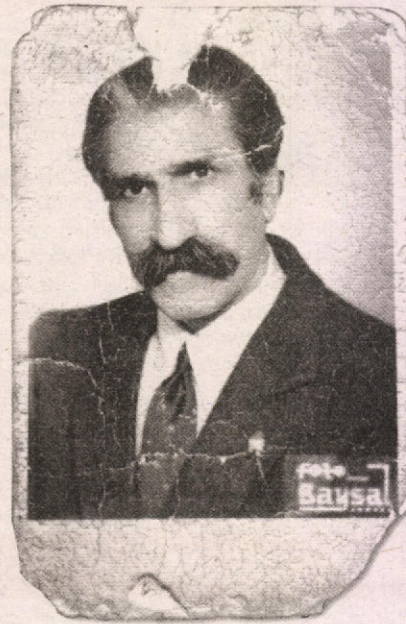
davranmalarına fırsat vermeden tek tek vurdu... Geride, koridordaki çocukların ayak izlerini kirleten, dört kişinin kanını bırakarak, doğup büyüdüğü toprağına veda etti...

Ama o dört kişiyi vuran bir şeyi hesaplayamamıştı! Kendi yakınlarından akıtılan kanı yerde görenlerin o kocaman kafalarından sivrilip büyüyen kelimeyi; intikamı. Yanlış da olsa, karar kan soğumadan alınmış ve amcası yerine Hamza Malkoçoğlu katil "seçilmişti."

Yaşanan ölümler Hamza Malkoçoğlu'nun, "Dağlar Kralı" olmasına sebep olayların sadece başlangıcı. Her ne kadar bu hikayeyi şimdi okuma fırsatı bulmuşsanız da, hiç istekli olmayan kahramanının izni alınmadan yazılması çok öncesine dayanıyor. Malkoçoğlu da herkes kadar kadere isyan ediyor. Zaten kaderden şikayetçi olmayanlar, kahramanı oldukları hikayeyi beğeniler değil midir?

CİBRAN AŞİRETİ'NİN ZOR KARARI

Hasımlarının akan kana karşın kan istemeleri, Malkoçoğlu ailesini Diyarbakır'dan zorunlu sürgüne mecbur etmiş. Karar alınmış ve aile fertleri kendilerine yeni bir memleket bulmak için yola koyulmuşlar. Böylece Cibran aşi-

Almancayı ana dili kadar iyi konuşan eski bir eşkıya O. Dağlarda; Fesihê Muşê, Eliko ve Koçero ile birlikte, bir macera filminin kahramanlarını oynuyorlardı...

retinin mensupları, kalplerinin üzerine diktikleri fotoğrafları, gözlerini yakan buğulu, özlem kokan tatlı anıları ve burun direklerini sızlatan topraklarının kokularıyla terk etmişler birer birer Lice'yi. Gitmeden, aşiret reisleri Seydo dedelerinin mezarının başında durup, sessizce dua etmişler. "Geri dönebilmek" tek dilekleri olmuş.

HAYAT KAVGASI, GEÇİM DERDİ

Cinayetler bütün bir ailenin, en çok da onun hayatını yerle bir etmişti. Hamza Malkoçoğlu için, kaçak olarak gezineceği mahkumluk günleri başlamıştı. Sivas'ta üç yıl sürecek askerliğini yaptıktan sonra yeniden ailesinin yanına dönerek ticaretle uğraşmaya başlamıştı. Hayat biraz da olsa yoluna girmişti. Devlet memuru olarak beş yıl görev yaptıktan sonra Zabıt Amirliği görevinden kendi isteğiyle emekli olmuştu.

Yaşadığı topraklarda kanı kan temizliyordu. Hayat yolunda gibi gözükse de, çeyiz sandığında dantelli işlemlerle saklanan intikam silahı, ağır uykusundan uyandırılmıştı. Hep tetikte yaşamıştı, o günü bekliyordu ve o beklediği gün gelmişti. Kan davalıları, peşine düşmüştü. O gün geldiğinde, gitmek

ile ölmek arasında karar vermesi gerekiyordu. O gitmiş ve sekiz yıl sürecek zorunlu eşkiyalık yaşantısına da böylece başlamıştı.

O ana dek, daha önce erzak taşıdığı eşkiyalarla yollarının bir gün kesileceğini aklından bile geçirmemişti. Kendi ailesini Diyarbakır'ın bir başka köyüne yerleştirip dağların koruyuculuğuna sığınmıştı. Toprağına olan bağlılığı, ölümüne bir sevdaya mecbur ediyordu onu.

O çiftçi Abdulkaki'nin oğluydu. İki kız iki erkek, dört kardeşiler. Köylerinde "Seyid"ler olarak anılıyorlardı, annesi Gulê Şeyh Said'in öz amcasının (Mehmet Felemez) kızıydı. Birçok yakını Şeyh Said başkaldırısına katılmış, çoğu çatışmalarda ölmüş, yakalananlar ise İstiklal Mahkemele-ri'nce idam edilmişti.

Hamza Malkoçoğlu artık dağlardaydı... İçinde büyüyen ve kapanmayan yarasının, suçsuzluğunun bir gün kanıtlanmasıyla iyileşeceğini bekliyordu. Amcasının işlediği cinayetler yüzünden kendisinin suçlanması, hiç düşünemediği bir yaşamın çarkına teslim etmişti onu.

DÖRT EŞ, DOKUZ ÇOCUK

Şimdi 81 yaşında olan Malkoçoğlu, gençliğinde kuvvetli, çevik, atılgan biri olarak hatırlıyor kendini. Belki de bu yüzden olmalı ki, on altı yaşına geldiğinde, aile büyükleri kendi aralarında oğullarının evlilik zamanının geldiğine karar verip, Kulplu, dindar bir ailenin kızını gelin olarak almışlar. Üç sene önce kaybettiği resmi nikahlı eşinden, altı erkek üç kız, dokuz çocuğu var. İlk eşinin üzerine üç kuma getirmiş. Muşlu genç ve güzel bir kız olan son eşini, babası vermek istemeyince, Muş'tan at sırtında kaçırmış.

Herkes kahraman olmak ister fakat kimse bedel ödemek istemez. Hamza Malkoçoğlu ise kendisine kesilen bedeli ödemekten kaçınmamış. Son eşi, yegane aşkı Besra'yı 30 yaşında toprağa verince, ci-garasını yaktığı kibritle küle çevirmiş ölümün tüm mazaretlerini. "Papatyalarım" dediği sevdiklerini birer birer ondan koparan Azrail bile, hayattan koparamamış onu, inadına dört elle sarılmış yaşama.

Çocuklarının arasında, en sevdiği oğlu, 19 yaşındaki Mim Halit'i, bölgede gazetecilik yaparken, faili meçhul bir cinayete kurban vermiş. Halit'ten bahsederken, sözcükler boğazında düğümleniyor, sesini yitiriyor ve anılar yaşları bırakıyor gözlerine. Işık azalıyor renk silinsede, elleri yoluna rehberlik etse de, gözleri kapalıyken, sevdiklerini etrafına toplayıp, kaderlerini kendisinin belirlediği güzel hikayeler tutuşturmak istermiş herbirinin avucuna.

KÜRT ROBIN HOOD!

Acının aşkın tilsimine büründüğü yerde, isyanın anavatanı, öfkenin yatağında şimdi. Kurbanı olduğu dağlarda. Şarkılarda dilin tüylerini titreten, filmlerde aklı büyüleyen ve romanlarda kayıpların peşini bırakmayan o arayış sona ermişti. Dağların çölünde zenginden alıp fakire veren "Robin Hood" rolünde bir eşkiyaydı artık. Eliko, Koçero ve Fesihê Muşê ise Malkoçoğlu'na yol arkadaşlığı yapıyordu. Kanın adaletinden kaçıp, dağlarda özlemini çektiği adaleti hayata geçirmeye çalışan Malkoçoğlu'nu, kötü kaderi burada da yalnız bırakmıyordu!..

Kader ona son bir oyun daha oynamıştı. Eliko'nun vurulması ve eşkiyanın dağdan inmesine yol açan olayın hikayesi şöyleydi:

Yol arkadaşı Eliko, can ciğer dört yoldaşından habersiz önceden planladığı eylemini gerçekleştirmeye karar verir birgün. Zengin bir ağayı öldürüp, bütün servetine el koyar, olaydan haberi olan Koçero ise, servetten bütün arkadaşların pay almaları gerektiğini savunur. Koçero için şöyle denir "Öyle keskin bir nişancıdır ki, fişegi bile vurur." Eliko buna yanaşma-

Malkoçoğlu, dağlarda zenginden alıp fakire veren bir eşkiyaymış...

yınca, Koçero arkadaşlarına ihanet ettiğini söyleyerek Eliko'yu vurur. Bir yıldız düşer gökyüzünden ve dengbêjler yas klamlarıyla aydınlatır geceyi.

AVRUPA VE YENİDEN AŞK ZAMANI

Eliko'nun ölümünün ardından 'kardeşlik' bozulur ve eşkiya bu filmin bitmesi gerektiğini düşünerek dağdan iner. Koçero ile Fesihê Muşê Suriye'ye, Malkoçoğlu ise Avrupa'ya keser biletini. Tarih 1965'tir. Malkoçoğlu Avrupa'da aşklarla dolu hızlı bir hayat sürer. Almanya'da kaldığı süre boyunca Almanca'yı bir Alman kadar iyi öğrenmiştir. 1970'de af çıkar. Koçero ile Fesihê Muşê dağlardaki hayatlarını bırakmazlar. Malkoçoğlu ise İstanbul'a dönmeye karar verir.

Eşkiya artık şehirdeydi. Dağlar kralı Hamza Malkoçoğlu geride bıraktığı kayıplar ve acılarla dolu seksen yıl için tek bir şey söylüyordu:

"Adaletin bu mu dünya!.."

Bastonunu eline alıp, kırık gülümsemesiyle birşeyler anlatmak istedi. Kasları kilitlenmişti. Utancından yüzü kızardı. Yüzümüzü bile seçmekte zorlanan gözleri doldu, üzüntüden kahrolduk. Hava almak için dışarı çıktığımızda, dolunayın düştüğü titreyen ellerine, acısını paylaşmak için sarılmak istediğimizde, duvar dibine çömelip son sözlerini söyledi:

"Allah yalanı sevmez. Ayıptır söylemesi zengindik. Çok zengindik, herşeyimiz vardı. Şimdi büyük kapı küçük olmuş, küçük kapı büyük olmuş. Şimdi hiçbir şeyim yok artık..."

Bir eşkiya hikayesiydi bu. Finali buna uygun olmalıydı. O da böyle düşünmüş olacak ki, bizi Qerapetê Xaço'nun bir kılamıyla uğurladı:

*Le le dayikê ab kurbanê
De tû rabe van dera mêzeke
Ezê serexwe bêşum
Çawexwe bedim ber kıl û ve cefayê
Hun xebereke bişinên
Lavêke Diyarbekiri bila beyn
Min Begre brawine be welatê Stanbulê
Kû ev welateke pir mezine
Kes ku nezane em lê kûne*

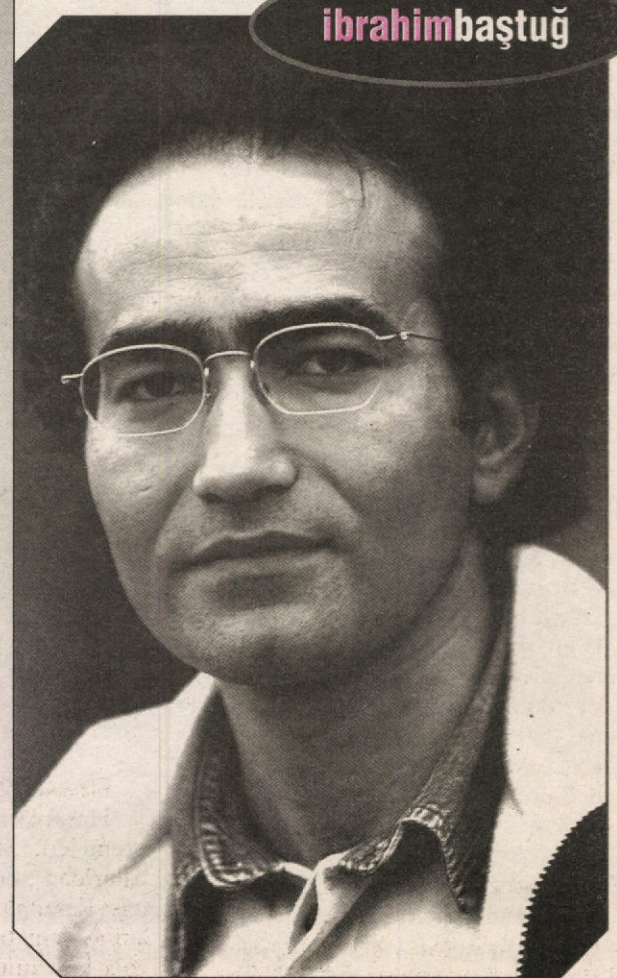
Değişim

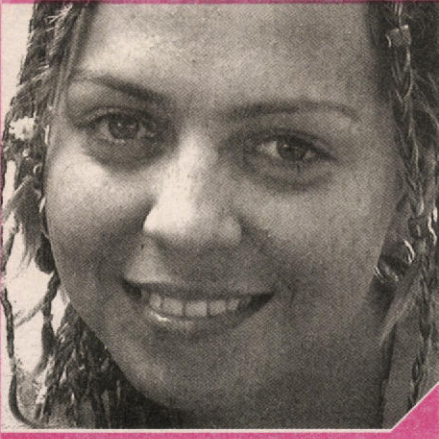
Birlikte mi
yürüdük yan yana mı
düşünmemiştim konuşurken hiç
dinleyip dinlemediğini. Değil mi ki sesin
hiç olmamış gibi şimdi
duymuyorum diye onu

Söz
artık yaralayıcı olan
güzel sevgi sözleri geçmişin
Sesi ve tınısı söyleyende kalmış eski söz
Cemaatsiz caminin hüznüyle çınlayan ezanı

Bir maske
daha edinmeli
Senin için bir yeni yüz
Doksan dokuz adın da arkasına
gizlenebileceği
-Yalın. Issız-
Ellerim bir başka
boyut/açıyı meşrulaştırmalı
tokalanırken ellerine
ey yalnızlık

ibrahimbaştug

Buralarda dost bildiğin, ISIRGAN OTU...

YOK abi yok... Ben bu İlham Perisi olayından çoktan soğudum, çoktan caydım ama, Esmir dergisinin tirajı sallanacak diye bir korku çörelendi içime. "Bir sürü eleman, ekmeğinden olacak" isimli yepyeni ve kutsal bir korku bu...

Gelin görün ki benim korktuğum şey onun başına gelmiş gibi, her gün bastırıyor genel yayın yönetmenimiz Ferzende Kaya: "Sakin vazgeçme!" diyor, "Bak, eğer derginin satışında bir oynama olmazsa, bir daha kendine pay biçme şansın da olmaz, büyük yazarlık hayali de kuramazsın... Sonra hayalsiz kalmaktan korkmuyor musun?"

Ha.. ha... haaa!

Geçin bakalım dalganızı... Nasıl olsa dergiler için AGB ölçümleri yok ya, herkes kendinden biliyor derginin rekor kırarak zirveye tırmanmasını...

Çıksınlar sokağa da görünsünler, en çok kimin rağbet gördüğünü...

Bir tek günüm yok, kimsenin soru sormadan yanımdan geçtiği...

"Nasılsınız Eytül hanım?" diyorlar.

"Bu ay kimi yazıyorsunuz?" diyorlar.

"İlham Perisi'ni buldunuz mu?" diyorlar. En çok da bunu diyorlar çünkü en çok bunu merak ediyorlar. Bunu demelerini elbette anlıyorum ama niye gülümse-diklerini bir türlü anlayamıyorum...

Geçen gün, emekli memur bir hanımefendi sokuldu yanıma. O da şimdilerde şiirle filan ilgileniyormuş, ilham perisi hakkında bir hayli bilgiye sahipmiş... Ben, İlham Perisi'nin ayak izini aramaktan dolayı apaçilere döndüğümü yazmıştım ya; o da ciddiye almış, bana akıl veriyor aklınca: "Kızım, ilham perisi yürümez ki ayak izleri olsun.. Adı, üstünde: İlham Perisi! Perilerin kanatları olur, kanatlar da uçmak içindir, değil mi yavrum?"

Vay be! Hani gökte ararsın da yerde bulursun ya, ben de seni çok aramışım be teyze...

Şükür kavuşturana!

Bir de teşekkür bekler gibi bakmaz mı yüzüme? Ertim tabii.. Ama o anda değil, oradan hemem sıvıştıktan on dakika sonra...

Morali ters dönmüş bir şekilde kös kös evime dönerken, o cümle dolanıp duruyordu beynimin kıvrımlarında: Gökte arayıp yerde bulmak!

Hani derler ya, meseleye bir de tersinden bakmak gerekir diye... Yahu, yerde arayıp da gökte bulmak olmasın bu işin doğrusu?

Tabii ya! Niye akıl edemedim ki şimdiye kadar?

Kıvırcık Ali dillerden düşmeyen şarkılarının hikayesini anlattı...

"Hay sersem kafa!" demeye hazırlanırken yerde arayıp gökte bulmanın esprisiyle, birden bire Kıvırcık Ali düştü aklıma. Ve yanımdan yöremden geçenlere çaktırmadan okşadım kafamı. Teşekkürler emekli teyze!

Şimdi "Ne alaka?" diyeceksiniz; demeyin. Anlatayım efendim: Ben yıllardır Kıvırcık Ali dostumu ne zaman arayacak olsam, ya uçağa binmek üzereyim, ya da uçaktan yeni inmiştir. Hep bir yerlere gider gelir...

Ve ben yıllardır, yurtiçine olsun, yurtdışına olsun; ne zaman uçağa binsem, illa ki ona rastlarım uçakta veya alanda... Ya bir konsere gidiyordur, ya da bir konserden dönüyordur.

Adam tam bir konser rekortmeni! Ben hayatımda bu kadar çok konser veren başka bir sanatçı tanımadım; tanıyana rastlamadım veya rastlayana tanımadım. (Ne demekse?)

Hala bir alaka kuramadınızsa, kurdurayım efendim: Yerde yürümeyip gökte uçan kim? İlham Perisi.

Yerde bulamayıp gökte bulduğum kim? Kıvırcık Ali. Gökte arayıp yerde bulduğum kim? Emekli teyze.

Yerde ne var? Yer boncuk.. Gökte ne var? Gök boncuk.. Ananın adı ne? Fatmacık.. Kaldır beni, Hoooppacık!..

Hoooppacık diye merdivenleri atlayarak dalıyorum eve. Ayakkabılarımı çıkarmadan, dooğru telefona... Kim çıktı normal telefona? Kıvırcık Ali çıkmadı tabii. Neredeymiş peki?

Malatya'da konserde...

Sarıldım cep telefonuna. Kim çıktı? Kıvırcık Ali. Neredeymiş peki? Havaalanında!..

Bana inanmayanlar utansın, ne diyeyim?

"Yahu yine havaalanında buldum seni. İndin mi yoksa biniyor musun?" diyorum.

"Yok, yok, biniyorum. Ne vardı ki?" diyor. Ne olduğunu söylüyorum. Kahkahalarla gülüyor. Yorgun gelir, bu akşam mümkün değil, yarın da başka bir konsere gider diye umutsuzlanırken beni bir kez daha hoppacık eden bir cevap veriyor: "Tamam ablacım, iki saat sonra sendeyim..."

Kıvırcık Ali böyledir işte! Ben hayatımda bu kadar hatırınsın sanatçı tanımadım; tanıyana rastlamadım veya rastlayana tanımadım. (Bu cümleyi daha önce kullanmış mıydım?)

Gerçekten söz verdiği gibi iki saat sonra bendeydi. Ben de söz vermediğim gibi tekrar dışarı çıkıp ona güzel pastalar, minik çörekler ve ekler'ler almıştım. Çok sevdiğini bildiğim bir de nesgayfe kaynatmıştım. Ali'nin bütün yorgunluğunu onbeş dakikada çöpe attım.

"Evet ablacım, sor bakalım." diyor, kahvesini hüpürdetip, sigarasını da tüttürüp arkasına yaslanarak.

Siz bakmayın, bana "ablacığım" demesine. Benden on, oniki yaş büyüktür ama bu onun ağız alışkanlığıdır. Hatta bütün kadınlara böyle hitap ettiğini bilirim. O kadar mütevazı, o kadar saygılıdır ki o kadar olur. Ben hayatımda... (Bu cümleden bay geldi yani!)

"Ben sormayayım da sen anlat biraz." diyerek yumuşak bir giriş denemesi yapıyorum. "Yıllardır müzik piyasasının içindesin, 15 yaşından beri saz çalıp türkü söylemekte, yüzlerce besten var ama herkes seni üç-beş yıldır

GENÇLER

İmkansız Aşklar Sınavı

Nihat Kaya

Bu gece oturup, kendim için ağladım
Şarkılar söyledim aşka ve acıya dair
Yaşanmamış aşklara adanmış
Yazılmamış şiirler okudum

Fal baktırdım olmayan sevgilime
Yasak bir sevda masalı anlattım
Doğmamış kızıma
Sınava girdim imkansız aşklar dersinden
Ve bilgeliği sordum bilinmezlikten...

Karanlığın Annesi

Mehmet Sinan Eşberk

Ferhan'a

Saltanat acının göçebe kıyısında
Esrik gün ışığının dualarıyla
İçimde yükselen gözlerinin
Suçsuz okyanusuna gömüldüğüm
Bilge anılarının ayak izleri
Gökyüzü takıları
Asil heyecanın gizli tanığı
Kesik hayatımın zarif kanları
Akıttığım haz merdivenlerine aşkın
Arınış çığlığının anılarında gölgelenirim
Antik görüntüleri adımın
Açılan balosuna sonsuzunun
Yitmediğin ağıtlarının bekaretini
Gözlerimde taşıyırım
Kırpıklarının ninnisiyle uyuyan
Çöllerinin sisli ezgisine yağar
Aşkımın çiğleri sana susayan

Üç Harf

Zafer Çakır

üç harf uzuyor

bacaklarınla
üç harfe susuyoruz

soluk soluğa
- üç harf?
diyorsun
sıcak soğuk oynuyoruz

geçmişe nazire
sen diyorum
eksik kalıyor
bu yüzden ben yetmiyor
mor diyorum
sıcak
aşk diyorum
kaynıyor

tanıyor. Özellikle "Gül Tükendi" ve "Isırgan Otu" parçaların, deyim yerindeyse, ortalığı kasıp kavurdu. Nedir bunun alt yapısı? Nedir seni bu aşamaya taşıyan? Nasıl oldu bu işler? Topyekün sorayım da topyekün anlatasın gayri."

"Anlatırız ablacım..." diyor Ali, sigarasından bir firt daha çekip bastırıyor kül tablasına. Geldiğinden beri gözüntün takıldığı duvardaki sazi istiyor, getiriyorum. Birkaç dakika akorduyla oynadıktan sonra gezinmeye başlıyor tellerinde:

**"Ömrümüzü kör sevdaya harcadık
Bu nasıl aşk, nasıl yara, ah gardaş..."**

İlk defa duyduğum türküyü beraber ortalığı anlatılmaz bir hüznün kaplıyor. Hep neşeli ve güleç yüzlü görmeye alıştığım Ali, bu halini yadırgadığımı hissetmiş olacak ki duruma bir açıklama getiriyor: "Benim son bestem. Yusuf babadan (Yusuf Hayaloğlu) aldım. Bu aşk çok fena, bu yara çok derin; söylemek istedim, bu yüzden çaldım..."

Uzun ve kederli bir öykünün ilk sayfasında olduğunu hissettim, hiçbir şey demedim.

"Yusuf baba derim ben ona, elini öperim. Baba adamdır, gerçekten babadır..."

Sonra bir sigara yaktı, birkaç firt çekti üst üste, boşluğa üfledi. Boşlukta bir yere dalıp gitti gözleri...

"Ben, baba nedir bilmedim, hiç baba görmedim... Bir halk ozanı ve aynı zamanda bir yapı ustasıymış babam. Yalnız bizim köyün değil, bütün çevre köylerinin de evlerini yapmış. Köye arada bir gelir, sonra tekrar gidermiş... Yine çevre köylerde bir evi bitirip dönerken ne yazık ki 19 kişinin öldüğü bir kazaya kurban gitmiş... Doğumuma kırk gün kala ölmüş babam... Evin bir odasında babamın kırkı yapıp ekmeği dağıtırken, öteki odasında çığlık çığlığa ben gelmişim dünyaya... Babamın adı Ali idi, lakabı ozan'dı... Benim de adımla onun gibi Ali koydular ve onun gibi ozan olmamı dilediler..."

Yüreğimin sıkıştığını hissettim... Babası ölüp

de babasız kalanlarla, babası yaşayıp da babasız olanların kaderleri ve kederleri aynı noktada buluşuyordu... Ve ben, şimdi ağlamak istemiyordum... Bir kez daha beklesindi gözyaşlarım... Anlatmayı sürdürsündü Ali...

"Tokat'ın Turhal ilçesinin Erenli köyündenim ben. Dokuz kardeşin sonuncusu... Daha 15 yaşında, takılıp ağabeyimin peşine, buluştım İstanbul'a ve bu ozanlık işine... Kasımpaşa'da bir sazevinde çalışıyor, bir yandan da konfeksiyonda son ütücülük yapıyordum. Bir süre sonra Tepebaşı gazinosunda düzenlenen ses yarışmasının "aşıklama" dalına katılıp birinci oldum ama bir şey değişmedi. Sonraki yıllarda tamamen müzikle geçinmeye başladım. Gazinolarda, müzikhollerde, barlarda saz çalıp türkü söylüyordum. Zamanla kendi bestelerimi de oluşturarak çeşitli demolar yaptım ama hiçbir firma kasetimi yapmaya yanaşmıyordu. Yıllarca çırpındım, bütün kazancımı demolara harcadım, bütün demoları çöpe attım ama içimdeki hırs tükenince, gün be gün artıyordu... Ben bu çarkın dişleri arasında öğütülmek istemiyordum. Ben bu çarkın dişlerini kırıp dökmeliydim illaki!"

O uzun mücadele sürecinin ayrıntılarını buraya yazmıyorum ama kelimenin tam anlamıyla çarpışa çarpışa yol almıştı Ali... Kendini çok çaresiz ve ezgin hissettiği günler de olmuştu elbet. Ve işte öyle günlerinden birinde bir arkadaşının cebindeki Aşık Dertli'nin bir şiirinde bulmuştu hüznünün ifadesini:

**"Yıllar yılı vurduğum saza
Tel tükendi, ben tükendim..."**

Bardaki programını bitirip büyük bir heyecanla evine koşuyor ve sabamın ilk ışıklarına dek çalışarak bestesini tamamlıyor göz yaşları içinde.

"Bu parça benim için özel yazılmıştı ve ruhumdaki fırtınaların bir özetiymiş sanki... Oradaki tükenmişlik duygusu benim hançeremden bir isyan çığlığı olarak fışkırdı ve bu çığlığın milyonlar tarafından da paylaşılabileceğini hissediyordum..."

Besteyi unutmamak için sabahın köründe stüdyoya koşup herkesi ayaklandırıyor Ali... Ve bu

Yolun açık olsun Kıvırcık Ali...

çığlığını ilk paylaşan kişi, stüdyonun çaycı kadını oluyor: "Bu nasıl bir şey Ali abi?" diyor göz yaşlarına boğularak, "Bu nasıl bir şey?"

Yine de üç buçuk yıl daha sürüyor yapımcıların peşinde... Ve ilk defa çaycı kadının gözlerinde gördüğü bu ifadeyi daha sonra bardaki izleyicilerin yüzünde de, kendini TRT'ye götüren Musa Eroğlu'nun gözyaşlarında da, parçanın patlamasına sebep olan İbo Show programında İbrahim Tatlıses'in hüznünde de görüyor hep...

"Alın götürün bu adamı yahu! Mahvetti beni..." diye isyan ediyor Tatlıses. Ve ertesi günden itibaren kaset, alıp başını yürüyor.

Kaset yürüdükçe şöhretin ve paranın getirdiği çirkinlikler, sahte dostluklar, menfaat ilişkileri, kıs-

kanlıklar, ayak oyunları, düş kırıklıkları ve aldandırlar, öfkeler de yürüyor beraberinde... Sanat camiasının ve büyük şehrin yoz kurallarından bunaliyor Ali... Bunaldıkça da kendini doğduğu köyün yollarına vuruyor fırsat buldukça...

"Peki bu Isırgan Otu ne zaman ısırıldı Ali'yi?" diye soruyorum, tam da yeri gelmişken.

"Ben de onu anlatıyorum ya ablacım..." diyor hüznü bir ifadeyle... "Yine bir gün köye gitmiştim... 52 haneli köyden 10 hane filan, ancak kalmış. Göç etmiş veya ölmüş çoğu kimse. Mezarlığı doluştum akşam çökerken... Çocukluğumun o saf, o tertemiz, o gül yüzlü insanların ve yüzünü hiç görmediğim güzel babamın mezar taşlarına baktım uzun uzun... Karanlıkta eve dönüp eşige çıktım. Bir yanı köy pınarı, bir yanı harman yeri olan bu evde, ben ne kadar mutluydum çocukken... Ve şimdi ne kadar mutsuzdum, her yanı kokuşmuş, o İstanbul cehenneminde... İçimi bir yanma duygusu vuruyor, hiçkara hiçkara ağlıyorum geceye karşı."

**"Yayalara veda ettik. Ve de dağlara
Yatağı yorganı alıp düştük yollara
Gülü, çimeni değiştik kör betonlara
Köyü düşündükçe anam, içim yanıyor...
Buralarda dost bildiğin, ısırgan otu
Elini tuttun mu gülüm, elin yanıyor."**

Bu güzel türkünün oluştuğu ortamı sanki yeniden yaşıyorum gibi kederleniyor Ali; ha ağladı, ha ağlayacak... Üstelik beni de ağlatacak...

"Aman be Ali!" diyorum, "Bu türküyü de yerde yapmışsın. Sen ki hep havada uçan turna gibisin.. Hiç mi beste yapmadın havada uçarken? Hiç mi bakmadın uçağın camından, hiç mi rastlamadın uçan bir periye filan?"

"Yok be ablacım." diye hınzırca gülümsüyor Ali, maksadımı anlayarak. "Ben uçaktayken çok korkarım zaten; cam kenanna filan, asla oturmam.. Beste yapmayı geç, tekerlekler yere değinceye kadar anam ağlar benim; sen ne diyorsun?"

"Benim de bu gidişle anam ağlar..." diyorum.

"Anlamadım, niye ki?" diyor.

"Anlatamam Ali." diyorum, "Anlatamam..."

ABONE FORMU

Yurtiçi: 1 yıllık 40 YTL / Avrupa: 1 yıllık 40 Euro
ABD ve Uzakdoğu: 1 yıllık 80 Dolar

Dergimize bir yıl abone olan herkese, TÜRKÇE - KÜRTÇE Cep

Sözlüğü Hediye! Seid Verroj tarafından yayına hazırlanan ve 7500

kelimeden oluşan Türkçe-Kürtçe sözlük, Kürtçenin Kırmancı ve

Dimili lehçelerine yer veriyor. Pırıl pırıl kağıdı ve yeni baskısıyla

her an ihtiyaç duyabileceğiniz eşsiz bir eser.

TÜRKÇE - KÜRTÇE CEP SÖZLÜĞÜ

Türkî, Kırmancı, Dimilki

Hazırlayan: Seid Verroj

BİR YAYINEVİ - ESMER DERGİSİ

ADI SOYADI:

ADRES

E-MAIL

TEL İŞ

TEL EV

TEL CEP

ÖDEMENİZİ YAPABİLECEĞİNİZ HESAP NUMARALARI

BANKA HAVALESİ İLE

TL HESAP NO: Yazı Dükkanı - Ziraat Bankası Beyoğlu Şub. 418 313 29 - 5001

DOLAR HESAP NO: Yazı Dükkanı - Ziraat Bankası Beyoğlu Şub. 418 313 29 - 5002

EURO HESAP NO: Yazı Dükkanı - Ziraat Bankası Beyoğlu Şub. 418 313 29 - 5003

Formu doldurduktan sonra 0 212 251 28 90 nolu faksa gönderebilirsiniz.

Mektup ile ulaşmak isteyenler için adresimiz:

ESMER DERGİSİ - YAZI DÜKKANI

Şehit Muhtar Mah. Süslü Saksı Sok. No: 19 Kat: 3 Beyoğlu - İSTANBUL

Tel: + 90 212 244 10 93 - Faks: + 90 212 251 28 90 / abone@esmerdergisi.com

➤ **müslümyücel**
muslumyucel@yahoo.com

Yaşar Kemal'in uzun saçlı kadın kahramanları

YEZİDİLERDE üç şey kan nedenidir: Atın kuyruğu, kadının saçı ve erkeğin bıyığı. Bunlara dokunulmaz. Kadının saçı cam gibidir, bir telinin kopması bile bütün parçanın dağılmasıdır. Kadının bir tel saçı, bilerek ve istenerek kesilirse bile bu kurbandır.

Yezidilerin saça verdikleri önem pek çok tarihçi ve seyyah tarafından oldukça olumsuz bir biçimde sunulmuştur. Evliya Çelebi, Seyahatnamesi'nde Yezidileri uzun saçlı oldukları için aşağılar: "Sencar'ın bir tarafına Saçlı Dağ denilmesinin sebebi bütün halkın kadın gibi fitil fitil saçlı olmasıdır. Gayet pis ve pinti bir toplumdur. Başlarında bit ve pire yuva yapmıştır."

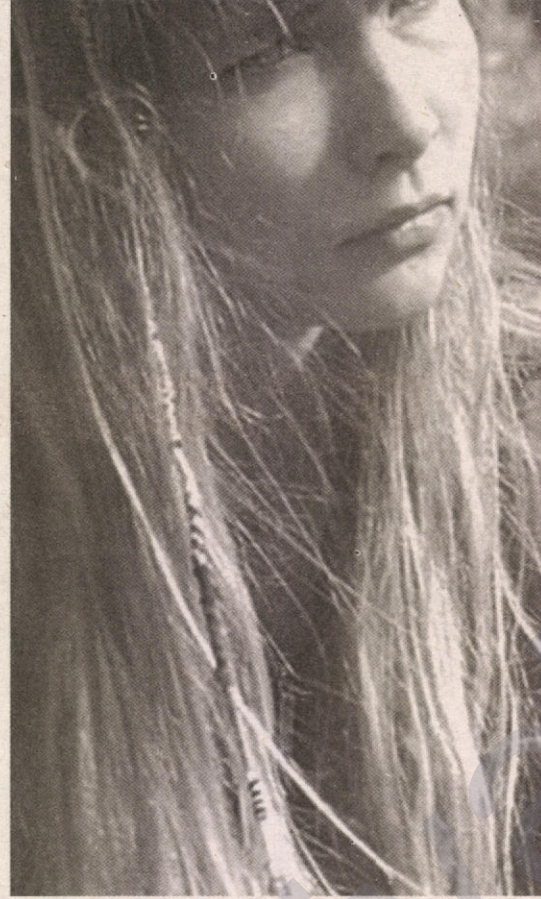
Evliya Çelebi'nin bu yargısını desteklemek ve garip bir Türklük bağı kurmak için Bahattin Ögel ve M. Fahrettin Kırızoğlu adeta seferber olmuşlardır. Ögel, Kürtleri Türk yapar ve Yezidileri de bu meyanda ele alır. Ona göre "Yezidi inançlı Kurmanc Türklerinin hala yaşatılan ve oldukça da eski olan diğer bir Türk geleneği de saçın uzatılmasıdır."

Bunu "tefsir" eden Hayri Başbuğ'un yorumu ise gülünçtür: "Selçuklulara okçu sıfatı yanında saçlı da denildiği biliniyor."

Yaşar Kemal ise Yezidilerle ilgili oldukça önemli bilgiler sunar. Titiz bir araştırmamanın ürünü olarak verdiği bilgiler aslında roman yazmanın ne kadar zor olduğunu da kanıtlar. Bugüne kadar emareleri görülen aslı ise olmayan Kürt romanı için Yaşar Kemal'in kılı kırk yaran ayrıntıları, göndermeleri, malzemeyi kullanırken hemen fark edilen disiplini, başlı başına bir okul işlevindedir.

Yaşar Kemal'in Kale Kapısı romanının kahramanı Salman Yezidi'dir. Salman'ın düşmanları, onu tutsak etmenin yolunun "çevresine bir çember çizmekten" geçtiğini bilirler. Çember-daire önemli. Yezidi inancına göre Melek Tavus işaret parmağıyla bir daire çizerek Yezidilere dikkat çekmiş ve "bu dairenin içindeki halk, benim halkımdır" demiştir. Öte yandan daire ruh göçünü simgeler. Eğer bir kişi genç yaşta ölmüşse, bu daireyi tamamlamamak anlamına gelir, tamamlanmamış bir hayat vardır ve tamamlanmamışlık içinde kıvranıp duran ruh huzursuzdur, geride kalanlara düşünse bu genç ölünün yasını uzun tutarak, onun dairesini, nasibini genişletmektedir. Çünkü insan öldükten sonra kurulan divanda, hangi ruhun bundan sonra hangi bedene geçeceğine karar verilecektir. Salman'ı daire içine almak, onu kendi kaderi ile baş başa bırakmaktır, bu eylemle Salman'ın verdiği korku gidecektir.

Bir Ada Hikayesi'nde ise Yaşar Kemal yüzyılın başlarında halkları kasıp kavuran savaş vahşetini anlatır. Romanın birinci cildinde Yezidi katliamına katılan Poyraz ile Emir'in karşılaşmaları vardır. Emir anlatır, Poyraz dinler: Poyraz Yezidilerin güzelliği karşısında şaşkına döner. Poyraz ve Emir'in birlikte Laleş koyağının ucundaki hurma bahçelerine yürümeleri ise romanın en güzel yerlerinden biridir. Yaşar Kemal, Laleş'i güzel anlatır, burada ateş sürekli parlar. İnsan Laleş'e varınca bu dünyadan her şeyiyle ayrılır, başka büyüdü bir dünyaya girer, sanki burada doğmuş gibi alışır Laleş'e ve dahası buraya gelip, "bir daha dışarı çıkmayan çok kişi vardır." Laleş'in girişinde, Şeyh Adi türbesinin kapısının sol yanında bir yılan tasviri vardır. Yaşar Kemal'in anlattığı yılan motifi

Yaşar Kemal
Zehra'nın
güzelliğini
anlatırken ilk
dikkat çeken
uzun saçlarıdır.
Saçları, iri mavi
gözler, hüznü
yüz ve gamzeli
yanaklar izler...

kutsaldır, üç kez bükülmüştür, büyüdü olduğuna inanılır; üç defa öpülür.

Bu kutsallık çeşitli biçimlerde yorumlanır: Nuh Tufanı sırasında gemi su alır, yılan kuyruğu ile bu deliği kapatır, insanlık boğulmaktan kurtulur. Su alan dünyada, yılan, mezarları, türbeleri koruyarak insanlığın su altına kalmasını engellemiştir. Diğer bir yorum yılanın koruyucu niteliğidir ki Laleş'in kapısındaki yılan türbeyi korumaktadır.

Buna benzer birçok figür İslam mitolojisinde de yer almaktadır. İbn Battuta'nın Seyahatnamesi'nde yer alan şu anlatım ilginçtir: "Şeyh Ahmet Ebu'l Abbas Ahmet Rifai'nin torunu Şeyh Ahmet Rifai'nin torunu Şeyh Ahmet Küçük'ün oraya gelişine rastladı bizim ziyaretimiz. Şeyh Ahmet, dedesinin postuna oturmuş; dervişler etrafında zikir ve semaya dalmışlardı. Evvelce hazırlanmış yük yük odun çıkarıldı ve ateşe verildi. Allah'ı anarak yaptıkları raks yavaş yavaş zirveye erişirken birer birer ateşe girmeye başladılar. Kıpkızıl korlar tamamen sönmüceye kadar kimi içinde yuvarlandı, kimi ateşi ağzına aldı. Bu sufi tarikatın adeti böyle. Ahmediler diye bilinen bu sufilerin bazıları büyük bir yılanı tutup başını dişleyerek koparabilirler." Seyahatname'nin kimi çeviri-yorumlarında dervişlerin yılanın başını dişledikleri ifade edilmektedir.

Romanın üçüncü cildinde dokunaklı bir aşk vardır. Poyraz, kesilip kumların üstüne atılan memelerin ardından göklere ulaşan Yezidilerin çığlıklarını daha unutmamıştır ve Vasili'nin evinde Zehra'nın memelerini gördükten sonra bu görüntüler tekrar tekrar beyninde canlanmıştır: "Fırat suyunun üstünden sırtüstü, kollarını kanat

gibi açmış ölümler akıyordu."

Yaşar Kemal, Zehra'nın güzelliğini anlatırken ilk dikkat çeken uzun saçlarıdır. Saçları, iri mavi gözler, hüznü yüz ve gamzeli yanaklar izler... Poyraz'ın gözlerinin önüne Zehra gelir: Zehra'nın göğüsleri kesilir ve kartallar Zehra'nın göğüslerini alıp götürürken, kartalın peşinden Zehra ile birlikte Poyraz da koşar. Bu koşu Poyraz'ı aklar.

Demirciler Çarşısı adlı devasa romanda Yaşar Kemal canlı bir insan müzesi sunar. Uso'nun çok sevdiği bir tazısı vardır. Yüzbaşı Uso'nun elinden bu tazıyı zorla alır. Uso'da bunun yerine yüzbaşının boğasını boğarak öldürür. Uso yakalanıp zindana atılır. Uso'nun bir de sevgilisi vardır: Gazzele. Ceren gözlüdür, sırma saçlıdır. Ancak bu sırma saçlar, sevdiği insan tutsakken ne işe yarar? Gazzele'nin üstüne çok varılmaz, bir bakarsınız keser sırma saçlarını, kessin, ne olmuş yani dersiniz. Bu yüzyılda saç kesmek o kadar zor değil ki? Buna rağmen Gazzele "Kesecğim sırma saçlarımı, al sizin olsun, yeter ki Uso'nun canını bağışlayın. Ben Gazzele'yim Gazzele, ceren gözlüyüm, gözlerim tek mil cerenlerin gözleri kadar güzel, al gözlerimi, sizin olsun, yeter ki Uso'nun canını bağışlayın" demekten kendini almaz.

İzlenimlerimiz ve anılarımız arasında bize bir yer açar Yaşar Kemal. İzlenimler tarihimiz olur, anılar bizi parçalar. Gazzele'nin çığığında korkunç bir şiir vardır, ağır vardır. Güller menekşeler, saç ve Gazzele büyük bir imgeye dönüşmüşlerdir; imge yoluyla düşünce ortaya çıkmıştır.

Gazzele'nin tarihinde kadın saçının gizli

bir hukuku vardır: Kadının saçlarına el atılması nasıl ki bir kan nedeniyse, kadının başındaki örtüyü alıp bir erkeğin ayağına atması kanın durmasıdır. Eğer bir kadın kanı durdurmak isterse karşı tarafa gider. Kadın dokunulmazlıktır. Karşı taraf onu dinler. Kan duracak derse durur. Karşı taraf kanda ısrar eder, kan durmayacak derse, kadın başındaki örtüyü çıkartıp adamın ya da liderin ayaklarına atar. Mesaj şöyle tercüme edilebilir: Ben seni-sizi adam bildim, ayağınıza geldim. Benim başındaki örtüyü bundan böyle siz takın.

Saç ve saça yapılan göndermeler Ağrı Dağı Efsanesi'nin de ana malzemelerinden biridir: Dügüm atla atılır, saçla çözülür.

Günlerden bir gün Ahmed'in kapısına bir at gelir. Ahmet atı geri gönderir; ama at üç kez geri gelir. Sofi bu atın haktan geldiğini söyler. Aradan bir kaç gün geçer. Duyulur ki gelen at Mahmut Han'a aittir. Atın üç kere Ahmed'in kapısına geldiğini ve bu nedenle geri verilmeyeceğini söyleyen Sofi, Mahmut Han'ın zindanına atılır. Mahmut Han'ın atı her yerde aranır. Ama at yel olup esmiş, su olup toprağa karışmıştır. Sonuçta Ahmed'e bir tuzak kurular, at bulunur, Ahmet zindana atılır.

Mahmut Han'ın üç kızı ve bir oğlu vardır. Kızlarından birinin adı Gülbahar'dır, biri Gülistan'dır, biri de Gülriz. Gülistan Ermeni bir ananın kızıdır. Gülriz okumaya meraklıdır, Ahmed-e Xani'nin şiirlerini ezberler. Gülbahar ise bu iki kardeşinden farklıdır. Ağrı Dağı kadınları gibi giyinir, ata biner, sarayı hiç sevmeyiz. Gülbahar babasının atı Ahmed'in kapısına gittiğinde bu mesele ile en çok o ilgilenmiş ve zindanda Sofi'ye yiyecek götürmüştür. Bir gün Sofi ondan kaval ister. Sofi'nin kavalı Gülbahar'ı büyülemiştir. Ahmed'i görmek ise mümkün değildir. Ahmed'i görmeyen tek yolu zindancıbaşı Memo'dan geçer.

Sonuçta Mahmut Han'ın Sofi ile Ahmed'in boynunu vuracağı gün gelip çatar. Gülbahar Memo'dan yardım ister, der ki "ne istersen iste." Memo, "Saçından birkaç tel isterim" yanıtını alınca Gülbahar saçlarını Memo'nun kılıcına uzatır.

Bir tel saça bir ömür feda edilmiştir. Memo Ahmed'i serbest bırakmış, kendini de kaleden aşağı atmıştır. Böylece Gülbahar'a ulaşmış, içinden gelen sesi ancak ölecek, dışarı vurabilmiştir. Ahmed ise Ağrı Dağı'nın tepesine çıkarak büyük bir ateşte yakmıştır. Ancak bir soru vardır arada ve Ahmed bu soruyu sormakta gecikmeyecektir. Ahmed'in "Beni nasıl kurtardın Gülbahar" şeklindeki sorusunu, Memo'nun avuçlarındaki bir tutam saç yanıtlamıştır.

Saç ve saça yüklenen anlamlar yazılı olmayan bir yasa kitabını anımsatmaktadır. Bedene dokunmak ölüme dokunmaktır. Ki yaşamın bile ölümden ödünç alındığı coğrafyada gelişen tarih kuşkusuz Memo'nun intiharını onur, Gülbahar'ın öldürülmesini hak, Ahmed'in tavrını erdem sayacaktır. Kendini vahyeden bir düzendir çünkü bu: Rıza göstermek gizemi, inanç gerçeği vurgulamaktadır. Büyük olan aşksa böyle bir sonla ancak yüzyılı geçebilmiştir. Gülbahar aşkta ve ayrılığa kendini bulmuştur: Arada bir kılıç, Memo'nun avuçlarında bir tutam saç ve dengelerin düzeni içinde yerini savaşla, yiğitlikle koruyan at arasında toplum denilen meydana aslında hep yalnız kalmış, başkalarının eylemiyle ortaya çıkmıştır. Ahmet'e sakladığı saçları, Memo'nun avuçlarında çıktığı an gelen bir sevgili-fedakar bir aşık olmaktan çıkmış, tümüyle rütbeli olmayan bir Mahmut Han kılığındaki Ahmet'in yanında yerini almıştır!

BİNLERCE kuş hep birden Mezopotamya ovalarında kızıl kanatlarını çırparak, coşkun bir nehrin akıntısı gibi arkalarında kurşunî bulutlarıyla süzülüp gittiler. Kurşun rengi toz bulutunun binlerce çeşit, binlerce renk, binlerce ötüşlü meltem kanatlı kuşları; nazlı gelinler gibi süzülüp, bin renk çiçeğin, bin renk kokusuyla bezeli ovaların on bin yıllık ağaçlarının yorgun dallarına konarak, Cizreli bir dengbêjin büyütlü kavalına kulak kabarttılar. Dengbêje büyütlü sesli bir kuş eşlik ediyordu. Kuşun büyütlü ötüşü, Cizreli dengbêjin kavalını tanrının kutsal ışığına dönüştürdü. Kuşun sesini ancak kalbi temiz olanlar, yüreği iyilikle dolu dengbêjler duyabilirdi. O dengbêjlerden biri ve hiç kuşkusuz en önde geleni de Cizre'nin yakıcı güneşi altında kavruklaşmış teni, sırma bıyıkları, ceren gözleriyle Feqiye Teyran'dı.

ÖLÜMSÜZLÜĞE GÖTÜREN KUŞ

Feqi, binlerce kuşun arasında sesi yüreğini parlayan bu büyütlü kuşu aramaya başladı. O, sese yaklaştıkça, ses ondan uzaklaştı. Ses ondan uzaklaştıkça Feqi ona koştu. Ses onu günlerce peşinden sürükledi, durdu. Feqi günlerce haftalarca aylarca yol alıp, dağlar, tepeler, ovalar göller aştı ancak bir türlü sese ulaşamadı. Büyütlü sesin sahibi kuş, Feqi'yi ısrarla çağırıyor, ardı sıra avare aşıklar gibi sürüklüyordu. Feqiye Teyran gittiği her yerde sesin sahibi kuşu arıyor, gördüğü herkese onu soruyordu. İnsanlar da ona bu kuşa asla ulaşamayacağını, böyle bir kuşun hiç var olmadığını, onu aramayı bırakması gerektiğini söylüyorlardı. Ama kuşu bulursa da ölümsüzlüğe ulaşacağını ekliyorlardı.

Feqi kuşu aramayı ısrarla sürdürdü. Önce Amanoslar'a gitti, çıkmadığı tepe, geçmediği dere kalmayana kadar aramaya devam etti. Oradaki bataklıklarda Flamingolar'ı gördü. Önce büyütlü kuşa benzetti onları ama çok geçmeden aradığı kuşun bunlar olmadığını anladı ve umutsuzca memleketine dönmeye karar verdi. Aylardır görmediği babasını konaklarının önünde kendisini beklerken buldu. Sıkıca sarıldı babası Feqi'ye.

GÜNLERCE SÜREN ŞÖLEN

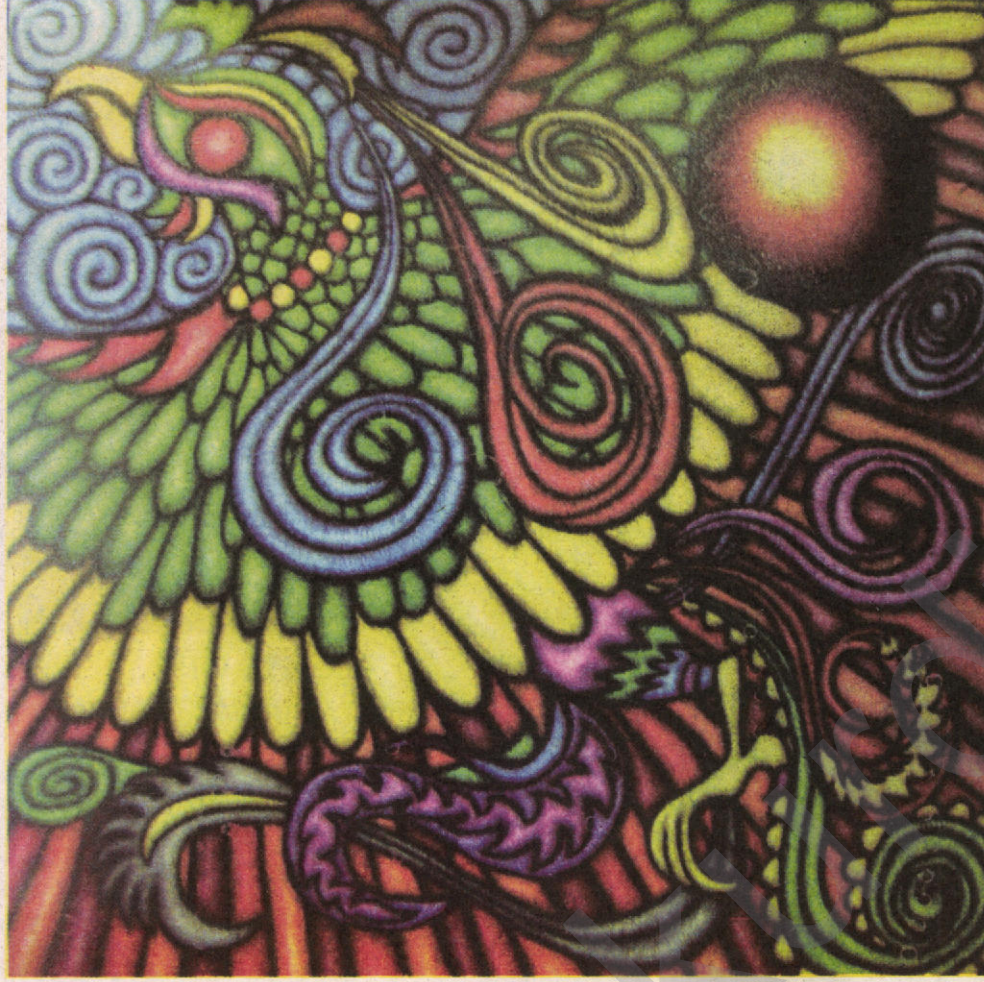
Babası oğlunun onuruna günlerce süren şölenler yaptırdı. Daha sonra baba oğul dertleşmeye koyuldular. Babası ona aradığı kuşu görüp görmediğini sordu. Feqi derin bir üzüntüyle görmediğini ancak onu yine arayacağını ve mutlaka bulacağını söyledi. Babası da şöyle dedi oğluna: "Oğlum, eski dengbêjlerin her biri bahsetmiş bu kuştan ancak sesini duyan olmuşsa da şimdiye kadar kimse görememiş. O kuşu aramaktan vazgeç artık."

KUŞ BENİ ÇAĞIRIYOR

Feqi babasının nasihatlarına şöyle karşılık verdi;

"Kuş beni çağırıyor baba, vazgeçmem onu aramaktan."

Feqi bir müddet sonra tekrar düştü yollara, büyütlü sesin sahibi kuşu bulmaya çıktı. Önce Yezidiler'in kutsal top-

ahmetgüneştekin

ahmet@ahmetgunestekin.com

O bütün kuşların hükümdarıdır. O'nun yuvası, etekleri bulutların üzerinde olan Kaf Dağı'nın tepesindedir. Oraya varmak için yedi dipsiz vadi aşman gerekir. Ona ulaşmak isteyen kuşlar beş vadi aşmadan telef olurlar...

Kuşların Efendisi

raklarına düşürdü yolunu, Laleş'e vardı. Çok iyi ağırladılar Feqi'yi. Feqi, Mezopotamya'nın bu kara bahtlı Kürtlerini uzaktan duymuş ve haklarında çok şey öğrenmişti. Onların mutlaka kuşun yerini bileceklerini düşünüyordu. Ne de olsa onlar da bir kuşa vermişlerdi gönüllerini, avuçlarını açmış kutsamışlardı Melek-i Tavus'u. Ancak maalesef Mezopotamya'nın bu yanık tenli, dik başlı, özgürlük sevdalısı soydaşları da ona yardımcı olamamışlardı. Bu kez yüzünü şire kokusuna kestiği bir coğrafyayı taramaya başladı. Günler haftaları, haftalar ayları kovaladı. Artık Feqi'yi bir yorgunluk sardı. Bitkinlikten iki büklüm olup düştü durduğu yerde. O anda üzerinden binlerce rengin bir araya geldiği dev bir gölge belirdi. Gölgeyle birlikte yine o kutsal kuşun sesini duydu ve hızla gölgenin sesinin ardından koşmaya başladı... Gölge hızlandı, Feqi de hızlandı. Ses uzaklaştıkça Feqi ardından koşmaya başladı. Ancak Feqi'nin yorgun bedeni dayanamadı ve yere yığıldı. Kendinden geçen Feqi'yi saatler sonra bir çoban su vererek uyandırdı. Çoban; "Sen de mi o kuşu arıyorsun?" diye sordu. "Evet" dedi Feqi ve sordu; "Uçan dev gölgeli kuş o muydu?" Çoban; "Bilmiyorum, emin değilim" diye cevap verdi.

KOÇERLER: ÖTÜŞÜNÜ DUYSAYDIK, CENNETİ YAŞARDIK

Feqi tekrar yola koyuldu, ormanlar aştı. Günler sonra Koçerlerin yaşadığı ovalara vardı. Kıl çadırlarda ağırladılar Feqi'yi. Konuksever Koçerler günlerce onu konuk edip güçlendirdiler.

Günler sonra bin renkli, bin kulaç kanatlarından daireler çizerek yeryüzüne inen kuş sürüsünü yine gördü Feqi. Kuşlar Mezopotamya ovalarında nazlı nazlı süzülüyorlardı.

Feqi yine o büyütlü kuşun ardına düştü. Ve sonunda nihayet arzusuna kavuştu. Heyecanla bağırdı; "İşte orda, vallahi de, billahi de o kuş işte, dengbêj ötüşlü kuş işte" dedi.

Koçerler hep bir ağızdan karşılık verdiler ona; "Hayır o değil, biz ötüşünü duymuyoruz. Duysaydık cenneti yaşar, ölümsüzlüğü tadardık. Feqi ısrarla kuşun ardından gitti, yine dereler tepeler aştı, yollar katetti, ama yine kaybetti kuşun izini.

Feqi, Torosları, Amanoslar'ı, Çukurova'yı dolaşmış, Dicle ve Fırat'ı aşmış Cudi, Zagros, Sincar, Abdülaziz dağlarında gezmediği yer bırakmamıştı. Bir türlü kararından vazgeçmiyor, yine dağlar tepeler aşıyordu. Gittiği her yerde Mezopotamya'nın kaval sesi kadar yanık

sesli dengbêjleri ile karşılaştı. Dengbêjlerin yanık kamları yüreğine cesaret, bedene güç verdi ve kararlılığını sürdürmesine yardımcı oldu.

"O KUŞ ZÜMRÜD-Ü ANKA'DIR"

Feqi, günler sonra ulaştığı köyde dinlendikten sonra o kutsal ötüşlü kuş için bestelediği kamlarını okumaya başladı. Yanına nur yüzlü yaşlı bir dengbêj geldi. "Sen Feqiye Teyran'ısın" dedi ve durdu yanı başında Feqi'nin. Feqi şaşırılmış halde ihtiyara baktı ve cevap verdi; "Evet benim" dedi. Yaşlı dengbêj Feqi'nin yanına oturarak konuşmasına devam etti, "Senin aradığın kuşu biliyorum. O kuş Zümrüd-ü Anka'dır..." Feqi heyecanla kulağını ve gözünü yaşlı dengbêje verdi. "O bütün kuşların hükümdarıdır. O'nun yuvası, etekleri bulutların üzerinde olan Kaf Dağı'nın tepesindedir. Oraya varmak için yedi dipsiz vadi aşman gerekir. Ona ulaşmak isteyen kuşlar beş vadi aşmadan telef olurlar. O, sadece bir insan oğluna bakıp dost olmuş, o da kendi eliyle büyüttüğü Rüstem'in babası Zal'dır."

Feqi, yaşlı dengbêjin anlattıklarından çok etkilenmişti. O günden sonra güzel sesli Zümrüd-ü Anka için kamlar okudu ve Hz. Süleyman gibi bütün kuş dillerini öğrendi. O, artık kuşların Feqi'siydi. Feqiye Teyran'dı.

GÜCÜ YETTİĞİNCE TÜRKÜ

Türkülerin çağdaş yorumcusu Şükriye Tutkun son albümü "Gücüm Yetene Kadar" ile yoluna devam ediyor. Prodüktörlüğünü ve müzik yönetmenliğini Ali Osman Erban'ın üstlendiği albümde, dördü beste olmak üzere toplam 12 eser bulunuyor. Sanatçı albümünde; Trakya, Karadeniz, Diyarbakır, Urfa, Malatya, Selanik yörelerinden bildiğimiz türkülerin yanı sıra Zeki Müren, Celal Güzelses, Cemil Cankat, Nurcan Opel'in seslendirdiği çeşitli eserleri yeniden yorumlamış.

ARMAN'IN GÖNLÜ HÂLÂ SİNEMADA

Aytaç Arman, dizilerden şikayetçi. Sinema sektörünün üretimsizliğinin dizi filmlere olan ilgiyi arttırdığını düşünen sanatçı, "Yaşamını idame etmek için dizilerde oynamak, sinema oyuncularını için oldukça acı" diyor. Gönlünün sinemadan yana olduğunu belirten sanatçı, Eşber Yağmurdereli'nin "Akrep" adlı oyununun Kültür Bakanlığı'nın desteğiyle sinemaya uyarlanacağını ve proje için kendisine teklif geldiğini söyledi. Sanatçı, TRT'de yayınlanacak bir dizide de rol alacak.

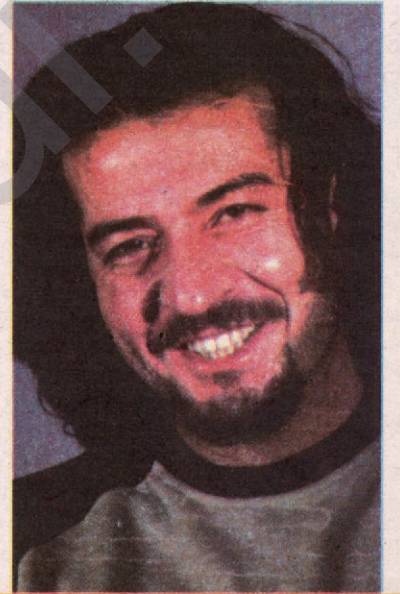
BELGESELCİDEN UZUN METRAJ ATAĞI

Yönetmen Hüseyin Karabey, İstanbul Film Festivali'ne "Şiirden Sahneye Nazım'a Armağan" ve "Pina Bausch ile Bir Nefes" ismini taşıyan iki belgeselle katılmanın heyecanını yaşıyor.

Töre cinayetlerini ve barış annelerini anlattığı belgesel filmlerinin çekimlerine devam eden Hüseyin Karabey, ilk uzun metrajlı filmi için de start vermeye hazırlanıyor.

ŞAİR ÇİMEN'DEN BELGESEL DENEMESİ

Şair ve yönetmen Celal Çimen şu sıralar Yüz Çiçek Açsın Kültür Merkezi'nin 10 yıllık faaliyetini içeren bir belgesel film çalışması içerisinde. Çimen, "On Yılın Öyküsü" adlı belgesel için 40 kişiyle yüz yüze görüşmeler yapıp, görsel ve sözlü arşivleri taramış. Yönetmenliğinin dışında şair yönüyle de tanıdığımız Çimen, önümüzdeki aylarda "Mutsuzluk Veren Bilgi" ve "Anneme Gittim" adıyla iki de şiir dosyası yayımlayacakmış.

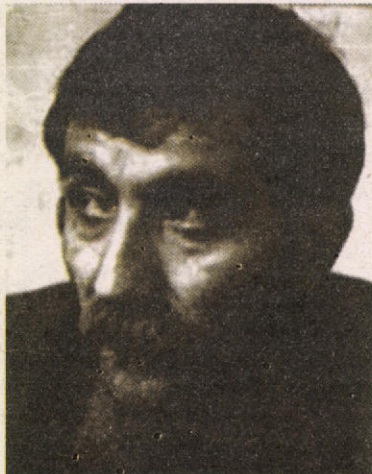

ARIF SAĞ'IN TÜRKÜ SAĞDUYUSU

Halk müziğinin usta sesi Arif Sağ, "Davullar Çalırken" ismini verdiği son albümünde, halk türküleri ve halkoyunlarındaki ritimleri, eski radyo kayıtlarından ve otantik derlemelerden yola çıkarak notaya döktü. Sağ'ın halk müziğinin korunması için verdiği mücadele göz önünde bulundurulduğunda, bu albümün "doğrunun korunması" adına bir inatlaşmanın ürünü olduğu söylenebilir.

YASAKLI FİMLERİN OYUNCUSU ÇOBANOĞLU

Rol aldığı iki filmin daha gösterime girmeden yasaklanması sinema oyuncusu Necmettin Çobanoğlu'nu isyan ettirdi. Aynı zamanda TÜRSAV Yönetim Kurulu Üyesi olan sanatçı son olarak Yılmaz Arslan'ın yönettiği ve önümüzdeki aylarda gösterime girecek Fransız - Türkiye ortak yapımı bir filmde rol almış. Çekimleri Lion ve Luksemburg'da yapılan filmde Avrupa'da yaşayan yabancıların hikayesi anlatılıyor.

KÖY BOŞALTMALARI TURAN'IN GÜNDEMİNDE

TOHAV (Toplumsal ve Hukuksal Araştırma Vakfı) Başkanı Şehnaz Turan, Nisan ayında Birleşmiş Milletler İnsan Hakları toplantısına katılmak üzere Cenevre'de olacak.

Köy boşaltmalar sonucu zarar görenlere hukuki yardım başlattıklarını söyleyen Av. Turan, vakıf bünyesinde oluşturdukları "Avrupa Birliği ve Türkiye" konulu bir dizi seminer çalışmasını, Nisan ayında Avrupa Birliği Enstitüsü'nde hayata geçirmeyi planlıyor.

GRUP YORUM YIRMİNCİ YILINDA

Grup Yorum, yirminci kuruluş yıldönümünü çeşitli etkinliklerle kutlamaya devam ediyor. Kuruluşlarının yirminci yılını cezaevindeki arkadaşlarının hak ve özgürlüklerine adadıklarını belirten grup üyeleri, "Grup Yorum tarihi aynı zamanda direnişin tarihidir. 20 yıllık tarih ülkemizin çarpıcı bir fotoğrafıdır" diyor. Bilindiği gibi grup üyelerinin bir çoğu halen cezaevinde.

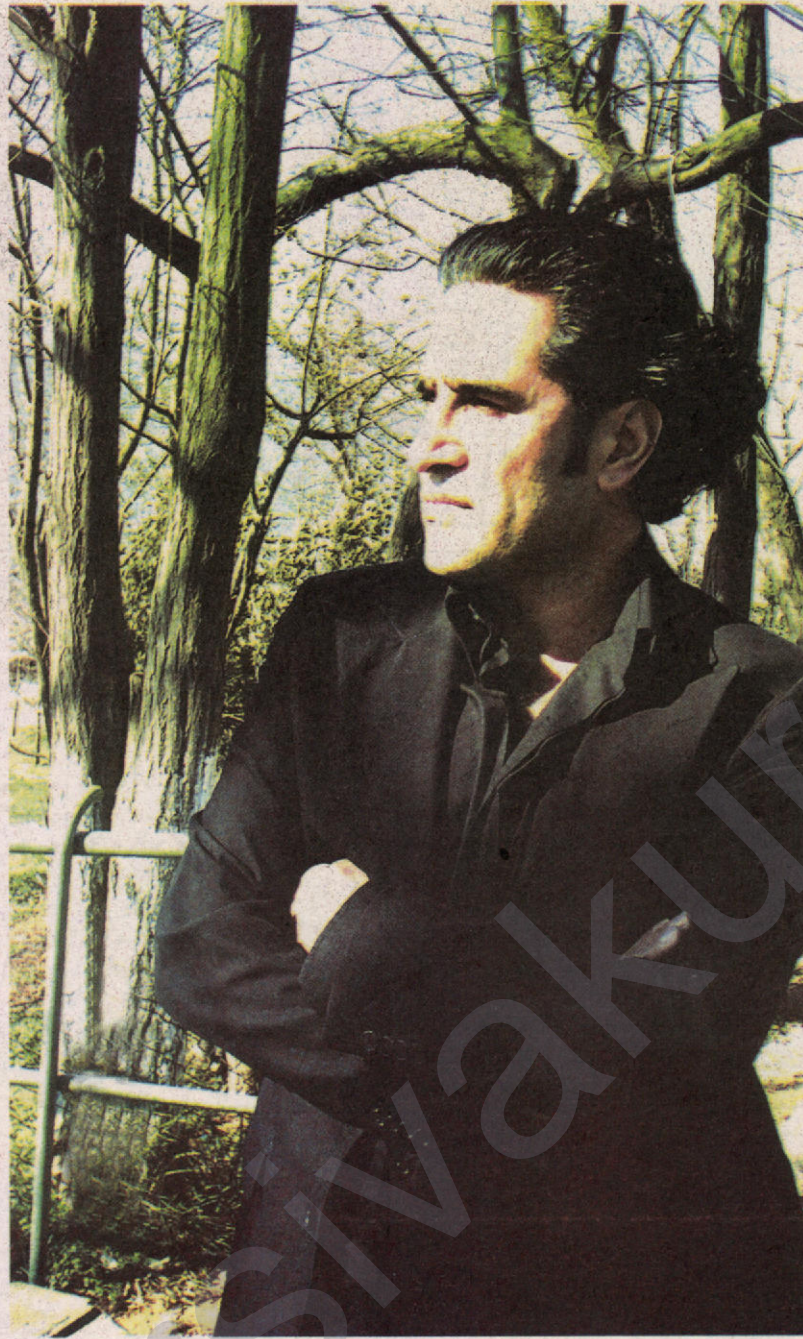
LEMAN SAM'IN DERSİM ÖZLEMİ

Son olarak Vedat Sakman'la birlikte İstanbul Atatürk Kültür Merkezi'nde sahne alan Leman Sam, "Ağustos Böceği gibi bol bol şarkı söylemek ve baharı yaşamak" istediğini söylüyor. Sanatçı, baharı doyasıya yaşayabilmek için albüm çalışmalarını bile yaz aylarına bırakmış. Bütün ülkeyi dolaşmak istediğini belirten Leman Sam, özellikle Dersim'e gidip, Munzur'la kucaklaşmak istiyor.

KOMA AZAD KLİP HAZIRLIĞINDA

Dicle-Fırat Kültür Merkezi'nde çalışmalarını sürdüren Koma Azad, iki yeni klip için hazırlıklarını sürdürüyor. "Muhtace te me" ve "Şar" adlı parçaları için kamera karşısına geçecek grup, çekim mekanı için Diyarbakır ve çevre köyleri seçmiş. Koma Azad üyeleri, önümüzdeki aylarda çıkaracakları albüm için yeni repertuar oluşturmaya başlamış. Grubun elemanlarından Farqin ise solo albüm için stüdyoya girmeye hazırlanıyor.

UZAK DİYARLARA MÜZİK YOLCULUĞU

GEÇTİĞİMİZ ay Türkiye'ye gelen Diyar, ayağının tozuyla Ankara'ya giderek konser verdi. Sabahat Akkiraz ve Şehriban-e Kurdi ile birlikte sahne alan müzisyen, kar ve fırtınaya rağmen insanların konsere büyük ilgi gösterdiğine sevindiğini söyledi. Son bir sene içerisinde birçok yerde verdiği konserlerle gündeme gelen ve dinleyiciden yoğun ilgi gören Diyar'la kısa bir söyleşi yaptık.

Sizi bilen biliyor ama bilmeyenler merak ediyordur. Bu ilginin nedenini nasıl açıklıyorsunuz?

Benim şarkılarımda aşk var, sevdâ var, umut var, özgürlük var. İnsanlara kendilerini anlatıyorum. Bir sanatçının da yapması gereken şeyin bu olması gerektiğini düşünüyorum. Ta-

bii ki biz halk olarak olağanüstü süreçlerden geçtik ve geçiyoruz. Sanatçı bu durum karşısında toplumun sosyal, politik sorunlarını sanatsal bir bakış açısı ile verirken, aynı zamanda onlara moral vererek çözüm üretmelerine yardımcı olmalıdır. Benim de yapmaya çalıştığım şey bu. Şarkılarım bu kaygıları içeriyor ve bunların insanları çektiğini düşünüyorum.

Şimdi de sizi tanyanlar için soralım. Diyar'ı yakında hangi projelerde görece iz?

Şimdi Xelil Xemgin'le birlikte ortak bir çalışma yapıyoruz. Nisanın ilk haftası gibi albüm hazır olacak. Bu arada Avustralya'dan Kanada'ya, Avrupa'dan Asya'ya dünyanın her tarafına konser dizimiz devam edecek.

MUSTAFA ÖZARSLAN ÇİĞ GİBİ

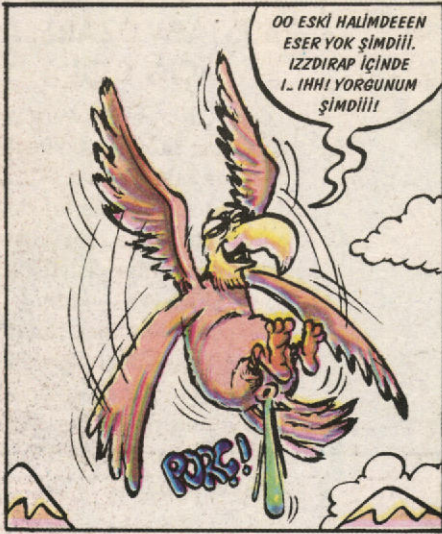
Grup Çığ'ın solisti Mustafa Özarlan Sabahat Akkiraz'la birlikte sahne aldığı "Türkü Söylüyoruz" konserlerine devam ediyor. Bu arada solo ve grup konserleriyle dinleyicisiyle buluşan müzisyen, yoğun temposuna rağmen sanatçı arkadaşlarına vokal desteğini de sürdürüyor. İkinci albüm için stüdyoya girmeye hazırlanan Özarlan, bahar ayında bağlaması eşliğinde sevenleriyle buluşacak.

OTANTİK DENGBEJ PARÇALARINI SÖYLEYECEK

Newroz'da Nusaybin ve Kızıltepe'de sahneye çıkan Armanç, dengbêj kültürünü araştırıyor. İsveç'te yaşayan ve 5 yıldır TV programcılığı yapan sanatçı, "Newa" adlı müzik programını hazırlıyor. İsveç Gazeteciler Cemiyeti Üyesi olan Armanç aynı zamanda İsveç Müzisyenler Birliği'ne de üye. Sanatçı, Temmuz ayında Kom Müzik'ten piyasaya çıkarmayı düşündüğü albümünde, Serhat, Botan, Behdinan yörelerinin otantik dengbêj parçalarını bir araya getirecekmiş.

OO ESKİ HALİMDEEN ESER YOK ŞİMDİİ. İZZDIRAP İÇİNDE İ. İHHİ YORGUNUM ŞİMDİİİ!

AKLİM ALMIYI ŞEREFSİZİM, BU KADAR ADAMIZ NASIL ÇALDIRDIH OXLİM BİZ O KADAR BATTANİYEYİ?..

GÜNDİNİN TEKİ GELİYİ ALAYIMIZI SOYIYI, ULA ..KSELER RUHUMUZ DUYMAV'ACAX, NALET GELSİN BİZEİ..

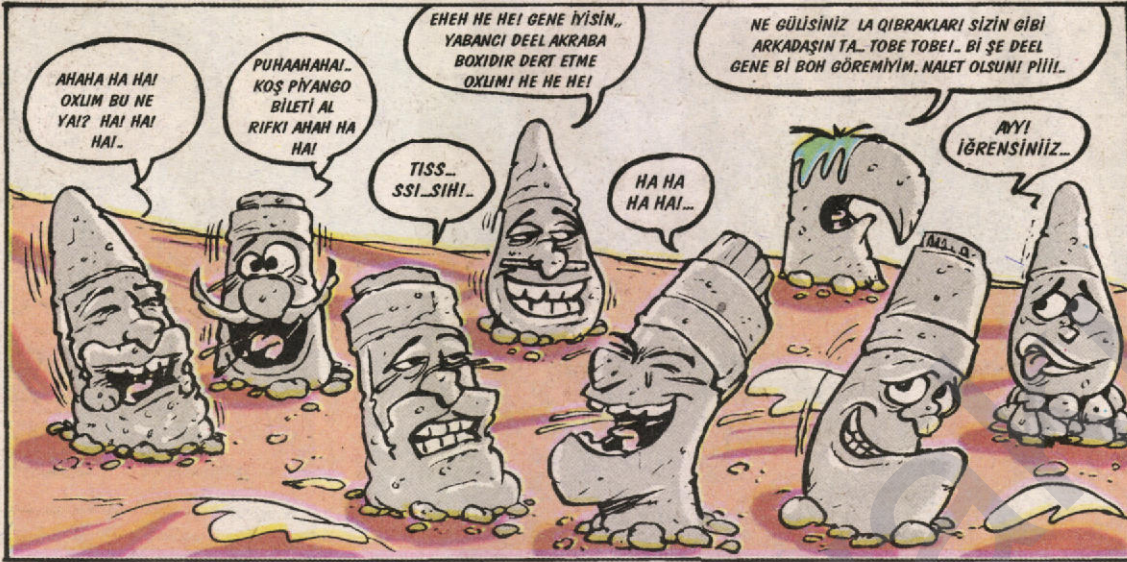

MA BİZDE ŞANS OLSA BELÉ Mİ OL.. ULAAA?!

GALE!

A. AHA!

AYYI!..

AHAHA HA HAI OXLİM BU NE YAI? HAI HAI HAI..

PUHAHAHAHAI.. KOŞ PIYANGO BİLETİ AL RİFKİ AHAI HA HAI

EHEH HE HE! GENE İYİSİN.. YABANCI DEEL AKRABA BOXIDIR DERT ETME OXLİMİ HE HE HE!

TISS... SSI... SİHI!..

HA HA HA HAI..

NE GÜLSİNİZ LA QIBRAKLARI SİZİN GİBİ ARKADAŞIN TA... TOBE TOBEİ.. Bİ ŞE DEEL GENE Bİ BOH GÖREMİYİM. NALET OLSUNİ Pİİİİ..

AYI İĞRENSİNİZ!..

PIHH PİHH!.. HA HAHA HA? LA RİFKİ NE AHUMA GELDİ BAHİ HANİ GÖZÜKÜ Bİ TURİZLE KAVGA EDERKEN ADAMA NE DEMİŞTİN? HAHİ "GÖZLÜEN SİÇARIM DÜNYAYI BOH GÖRÜRÜSÜN HAI EHE HE!

HA HA HA HAI..

İŞTE BU KADARLIK ADAMSIZ OXLİM SİZİ NE OLDİ OXLİM KAFAMA KUŞ SİÇTİYSAP HEÇ UTANMİYİNİZ BEYLE BASİT Bİ ŞEYİN YARIM SAATDİR MUHABETİNİ YAPMAV'AZ İNSAN OLUN OXLİM BİRİZ İNSANI EŞEK OLMAVİNİ

HAKLI ADAM YA YETER BU KADARI YALNIZ EŞEK DEDİNDE Bİ HİKAYE GELDİ AKLIMA! ADAMIN BİRİ ASKERDEN YENİ DÖNMÜŞ. O ZAMAN DA ÇEWLIK DA TÜRKÇE BİLEN YOH GİBİ. NEYSE ADAM BEN TÜRKÇE ÖRGENDİM DEYİP HAVA ATIYI.. ALIYİLER ADAMI SORİYİLER TEK.. TEK.. BUNUN TÜRKÇESİ NE?..

BUNA NE DİYİLER DİYE... ADAMDA CEVAPLIYI İŞTE... ONA O DİYİLER, BUNA BU DİYİLER DERKEN ADAMIN TEKİ DE SORİYİ E PEKİ HER'E NE DİYİLER? EŞEK DİYİLER... PEKİ EŞEĞİN YAVRUSUNA NE DİYİLER? ADAM DÜŞİNİY DÜŞİNİY HATIRLAMİYİ. SONRA BİRİZ DAHA DÜŞÜNDÜKTEN SONRA "VALLA BÜYÜYENE KADAR Bİ ŞEY DEMİYİLER" DİYİYİ... HAHA HA HAA!

AHAHA HA HAI HELAAAALİ HAI HAI HAI..

FİKRACI KONUŞTURDU GENEİ EHE HE HEI ?? ULA NOLUYİ LA SALLANİYİK OXLİMİMİ

HASSST..

ULA BENAMUSLAR GÖRMİYİM DİYE ŞAKA YAPİYİSENİZ VAR YAI LA NOLUYİ DESENİZE OXLİM!

DEPREM OLİYİ LA DEPREMİ KAÇIN ÜLE KAÇINI!

GURR!..

EHEH HE HE PEK KEYİFLİYİMİŞ EHE HE!

TABİ KAÇALIM, KAÇALIM DA NEREYE?İ SAKİN OLUN ULEAN SAKİN... SEN NİYE GÜLYİN QIBRAK? DEURDİN Mİ OXLİM?

ZANGIR ZANGIR

YOK BE ABE NE DEURMESİ, ARABALARIN ARKASINDA GİDERKEN BAŞINI SALLAYAN KÖPEKLER VARDI YA, OYUNCAK HANİ? BİLDİNİ? O GELDİ AKLIMA. AYNE ONLARA BENZERİZ HER DEPREM OLDUĞUNDA. SENİN DE KOMİĞİNE GİTMEDİ Mİ ABE? GÜLÜNG DEĞİL Mİ YANİ?

ULA HARBİDEN MANYAKSİNİZ OXLİM SİZİ DEPREM OLİYİ ADAMIN DÜŞÜNDÜĞÜ ŞEYE BAHİ İYİCE TESPİT ADAMI OLDUNUZ HAI ŞİMDİ BEN RİFKİYİ SALLABAŞ OLMUŞUN GEÇMİŞ OLSUN DESEM GÜLÜNG Bİ ŞE MİDİR BU? DE BAA?!. HE HE!

ARSİZSİZ OXLİM ARSİZİ DEPREMDE DURDURMİYİ SİZİ.. O KADAR ARSİZSİZİ!

AHA DURDİ DEPREMİ.. İNŞAALLAH KİMSE ZARAR GÖRMEMİŞTİR.. ARKADAŞLAR BİRİZ DAHA HASSAS OLSANIZ, BAKIN BU GÜN NEWROZ, AŞAĞIDA BAYRAM TELAŞI VAR, YA İNS.. AHHHH!

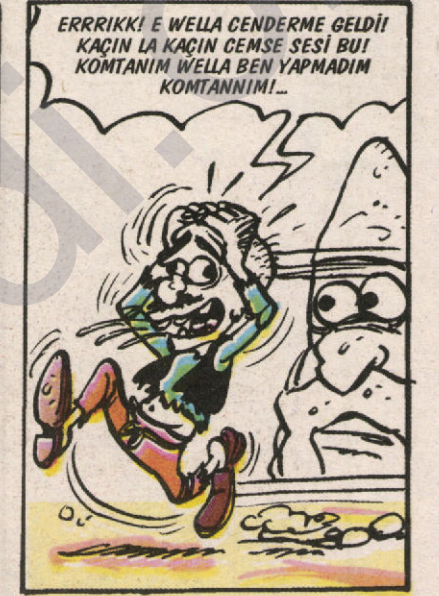
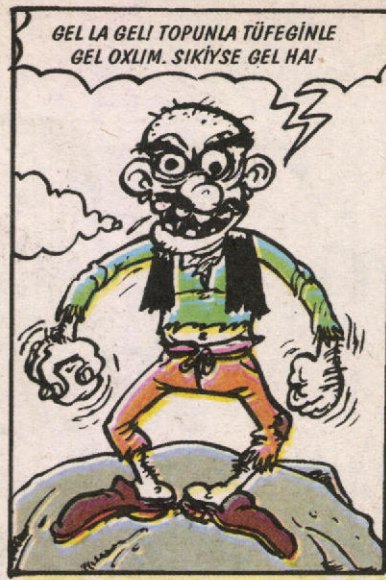
GOOT!..

ULEENN RİSPİ ÇOCUKLARI, HEÇ UTANMİYİNİZ Mİ LA ŞEREFSİZLERİ DEPREM YAPMASANİZ OLMİYİ Mİ. YAZIK DE Mİ LA BU KADAR YETİME SABİYE? ULEN BEN SİZİ VAR YA..

AHA! BOKU YEDİKİ DELİ EBDO BU!

AY GENE Mİ BU?

*Nilüfer
Akbal*

şewa/Gece

ALBÜMÜ
ÇIKTI!

TÜM MÜZİK MARKETLERDE.

www.niluferakbal.com

BAYİDEN ALDIM BİR TANE EVE GELDİM BİN TANE. BABAM ÜÇ EYLÜK YAPINCA GENİŞLENER ATLEM-DEN HERKES ALMIŞ. BİRDEN FAZLA EŞE HAYIR

TEMİZLÜĞE SİTTİM EYLERDEN BİRİNDE GÖRDÜM ESMERİ GAMAŞIR SUYUNA BANIP CAMLARI SİLDİM. KONU KOM-ŞUYA İTİ REKLAM OCUO SANIR-SAM

BAYİTE SORDUM "ESMER VAR MI?" DİYE "BEN SATICI DEĞİL, KULLANICI-TIM" DEDİ. VE EKLEDİ KULLANI-CIYIM..!

DERGİ'Yİ ACUĞIYI GÜN BİTİRİYORUM. İRTESİ GÜN BİR TANE DAHA ALIYORUM. İKİNCİSİ BİR-İNCİSİ GİBİ TAT VER-MİYOR!

GEÇEN GÜN ESMERİ SERDİM TIRNAKLARI-KESTİM İĞİNE. KATLA-DIM KODUM KENAR-A. HANIM GELDİ, "BEY" DEDİ. "PRO-NOSTON TIRNAK VERMİŞLER" DEDİ. O DAKKA BOŞADIM KARIMI.

ESMER DERİDEN ÖTE BİR MABED GİBİ ARINDIĞIMIZ, BİZİMÜZE DÖNÜŞÜMÜZ BİR KABE SANKİ. EN KISA ZAMANDA TAKAF ET-MEYİ DÖĞÜNCÜYORU-M. ÖĞÜNCÜYORUM. SİYANSE KARIMI.

GENİŞ KİTLELERE ULAŞABİLMESİ İÇİN İÇİNDE YEMEK TARİF-LERİ OLMALI DERGİ-NİN. BU HALK YİZE-REK GENİŞLEYESİ-BİLİR. ZATIF Bİ HALIZ.

RÜYAMDA GÖRDÜM DÜNYADA SADECE BİR TANE ESMER KALAN. KANTER KİNDİ UYAN-DIM. ARKADAŞIM ESMER OKUYOR. "BU SONUCU-SU MU?" DEDİM. "EVET, AMA PATLASABİLİRİZ" DEDİ. ORTADAN İÇİZE BİLELİZE DERGİ'Yİ.

ESMERİN TÖM GAÇANLARINI TEK TEK BÖLÜYORUM. GER-GEKTEN ÖPÜLESİ İNSAN-LAR DERGİDE YALANASI BİR DERGİ. İĞİRGİDE EMİLESİ OLAN DERGİDİR. BUBAŞARISINDAKİ SİR DİLLENESİ OLMASI.

EVE KURT COBAN'IN POSTERİNİ ASTIM. ANNEM GELDİ "BU BİZİM REÇEP DEĞİL Mİ?" DEDİ. HAYIR ANNE O KURT COBAN'DIR DEDİM. ANNEM "NE OLMUŞ YANI REÇE DA KURT DEDİ."

ESMER BİR DÜŞÜK BAYİTE SİTTİM. "O DÜŞÜŞ, BİR ULU-RUS KAĞ KURUŞ" DEDİM. BAYİTE ÜÇ İTL DİTİNCE -YERİM ODURLUŞU DEDİM ALMADIM

BAKTIM TORUNLAR OKUYOR, KAPTAM ELLERİNDEN, BAKTIM KIRKSEKİZ SAYFA, RENKLİ, RULO YAPIP BUNLARIN BELİNE BELİNE NURDUM. NURDULUM YERLER ESMELEŞİNCE DEDİM ADIĞIBİ TADIDA.

NE ESMERİ BEN OL-MUŞUM ESMEER, OKU-MUYORUM -SEVMI-YORUM ÖYLE SEY-LEERİ. DERGİ OKUMAK İSTEYİNCE EYDE HANIMA YAPTIRIYORUM.

ESMERİ ADIM PARA GİBİ YAPMIŞ-LAR. DERGİTİ İŞİĞA TUTUNCA ATATÜRK GÖZLÜKÜYOR.

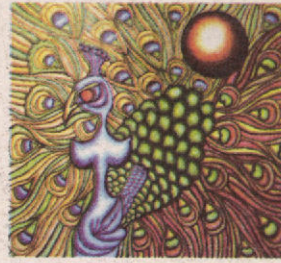
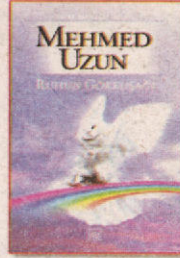
ESMERİ YERİNDE GÖRMEYE SİTTİM HEPŞİ DE ESMEER VE KILLI BURAM BURAM TER KOKUYO-LAR -BATILDIM DOĞRUSU. KOLUDAN

geçen ay ne yaptık?

Yurtdışından Ciwan Haco ile Gülistan Perwer, yurtiçinden İbrahim Tatlıses'i ağırladık. Gülistan Perwer ile kahvaltıda buluştuk, Ciwan Haco ile öğle yemeği yedik, akşam İbo ile mangal yaptık. Sonra hepsini birden Diyarbakır'a uğurladık. Bu arada yemekler de o kadar yedik, o kadar yedik ki, bazılarımızın ayakları şişti!..

bebeklerimiz oldu...

* Yazarımız Mehmed Uzun'un uzun süredir üzerinde çalıştığı kitabı 'Ruhun Gökkuşuğu' nihayet çıktı. Kitap kokteyline gittik, şarap içtik. Dört gözle beklediğimiz kitabı elimizden düşürmedik, bir okuduk, bir okuduk... Ayrıca ondan kısa bir süre sonra 'Küllerinden Doğan Dil ve Roman' isimli bir kitabı daha çıktı.

* Yazı İşleri Müdürümüz M. Ali İzmir'in, efsane eşkiya Koçero'yu anlattığı 'Koçero' kitabı Birey Yayınları'ndan çıktı. Daha doğrusu bayağı olmuş çikalı da bizim yeni haberimiz oldu.

* Genel Yayın Yönetmenimiz Ferzende Kaya'nın 'Mezopotamya Sürgünü' isimli kitabı, Alfa Yayınları tarafından "genişletilmiş 6. baskısı"yla yeniden piyasaya sürüldü.

* Yazarımız Yılmaz Odabaşı geçtiğimiz günlerde Alkım Yayınları ile 'Sakla Yamalarını Kalbim' adlı kitabı için sözleşme imzaladı. İlk basımı 100 ila 150 bin adet olacak şiir kitabı Mayıs'ta geliyor.

* Yayın danışmanımız Ressam Ahmet Güneştekin'in sergilerine yetişemiyoruz. Güneştekin bu sefer Ankara'da. 30 adet nefis yağlı boya tablosundan oluşan "Mezopotamya'da Aşk" isimli sergi Atakule Vakıfbank Sergi Salonu'nda 29 Mart - 10 Nisan tarihleri arasında... Gezin, görün...

YOKLAMA DEFTERİ:

AHMET TULGAR, AHMET GÜNEŞTEKİN, AHMET ALTAN, AHMET CAN AKYOL, ATA AKSOY, ALİ NESİN, AHMET ERHAN, AYHAN BOZKURT, AYHAN EVCİ, AYTEN AKGÜN, AVESTA YAYINLARI, BEŞİR SEVİM, CİWAN HACO, CAN KAFKAS, COŞKUN ARAL, CEZMİ ERSÖZ, ENVER SEZGİN, ENDER ÖZKAHRAMAN, FEYZA HEPCİLINGİRLER, GÜLİSTAN PERWER, HAMZA MALKOÇOĞLU, HASIP KAPLAN, HALİL ERGÜN, HÜSEYİN ALEMDAR, İBRAHİM BAŞTUĞ, İMAM CİCİ, İRFAN SARI, İDRİS SARUHAN, KEMAL VAROL, MEHMET ŞİNAN EŞBERK, MUSA DİNG, MUHSİN KIZILKAYA, METİN KAYGALAK, MEHMED UZUN, MEHMET AYDEMİR, MÜSLÜM YÜCEL, NİHAT BEHRAM, NİHAT KAYA, NILGÜN POLAT, RAGİP DURAN, REİS ÇELİK, ROJİN, SALİH BOLAT, SAYGI YAĞMURDERELİ, SELİM TEMO, SEVDA ALKAN, SÜKÜTİ MEMİOĞLU, ŞANAR YURDATAPAN, ŞEYHMUS DİKEN, TORİ, VEYSİ AKAN, YAŞAR KEMAL, YILMAZ ODABAŞI, YUSUF HAYALOĞLU, ZAFER ÇAKIR.

ESMER NASIL GİDİYOR? NASIL GİDİYOR?

Esmer nasıl gidiyor?
Şaaane gidiyor...
Esmer nasıl gidiyor?
Beş ileri bir geri gidiyor...
Esmer nasıl gidiyor?
Tepe taklak gidiyor...
Esmer nasıl gidiyor?
Davulla, zurnayla, halayla gidiyor...
Esmer nasıl gidiyor?
Gitmiyor, çoşuyor...
Esmer nasıl gidiyor?
Bildığınız gibi gidiyor...
Esmer nasıl gidiyor?
Otlı peynir tadında gidiyor...
Esmer nasıl gidiyor?
Nil Karaibrahimgil kıvamında gidiyor...
Esmer nasıl gidiyor?
Bal-kaymak gibi, cillop gibi gidiyor...
Esmer nasıl gidiyor?
Salını salını, kıvr belini gidiyor...
Esmer nasıl gidiyor?
Başı belada, gönlü hovarda gidiyor...
Esmer nasıl gidiyor?
Kör kütük sarhoş gidiyor...
Esmer nasıl gidiyor?
Aşık şu sıralar, uçuyor...
Esmer nasıl gidiyor?
Açın Esmer'in önünü, Esmer geliyor...
Esmer nasıl gidiyor?
Aklımızı aldı gidiyor...
Esmer nasıl gidiyor?
Kırmızılar giymiş gidiyor, yakışır...
Esmer nasıl gidiyor?
Bir türkü tutturmuş, gidiyor...
Esmer nasıl gidiyor?
Eze eze gidiyor...
Esmer nasıl gidiyor?
0

Elî Herîrî

(1009-1078)

Ger Hûn Bibînin Nalê Eşq

Ger hûn bibînin nalê eşq,
Tenê li bom zarî dîkin,
Her kes bîzanê halê eşq
Bî hîle dijwarî dîkin.

Bî halê eşq bexîl bûbûm
Her dem di dem zelîl dibûm,
Bê rêh û bê delîl dibûm
Her kes bî xemxwarî dîkin.

Hûn bar mekin xemên di zor,
Le hesreta vardên di sor
Çavê di rêş bisk têne dor,
E'niya bî nûr tarî dîkin.

E'niya bî nûr zilf têne ser,
Rengîn dibin şems û qemer,
Reşmar ji perdanê neder,
Li e'r'e'ra yarî dîkin.

Hoş û e'r'era şimşa diket,
Teşmîn reva sebîr û xîret,
Qahû medet, ahu medet
Çeşman çi xubarî dîkin.

Çavê li rojê bine kom,
Came mey anî ji bom
E'mîr kîr lazîm vexom,
Mestî ji min jarî dîkin.

Mest û şerab qendavê,
Êsîr û bendêt vê şevê
Ger vesfê yarê ez bibêm
Hûn terkî huşyarî dîkin.

Aşk Derdini Görmek İçin

Aşk derdini görmek için
Benle bir konuşun yeter
Aşk hâlini herkes bilsin
O hîleyle hep zulmeder.

Aşk hâliyle sarhoş oldu
Günden güne hakîr oldu
Yolsuz ve delilsiz kaldım
Herkesi çilekeş eder.

Yük etmeyin fazla gamı
Hasretî, vasîl olanı
Gözü perçemle dolanı
Nurlu alnı bedbaht eder.

Zülf dökülür nurlu alna
Renk verir güneşe, aya
Perdeden görünmez yazma
Rakiple yarenlik eder.

Açar saçın bozguncuya
Koklatır; ne ar, ne haya
Aman, eyvah! Yazık oysa
Gözler nasıl da kül eder.

O gözler günüme doldu
Şaraptan bir kadeh verdi
Emretti, hemen iç dedi
Sarhoşluğu zehir eder.

Çevirir meyi şerbete
Esîr, köleyim bu gece
Yarın vasfını söylesem
Ah uykuya düşman eder.

Hayatı hakkında pek az şey bilinen Elî Herîrî 1009 yılında, Şemdinli yakınlarındaki Herîrê köyünde doğdu. Bazı tarihçiler onun Soran bölgesindeki Herîr köyünde doğduğunu yazar. Bu konuda bir uzlaşma sağlanabilmiş değildir. Ünlü Kürdolog Aleksandr Jaba, 1078'de ölen Herîrî'nin Kürtçe'nin ilk şairi olduğunu ve bir divanının bulunduğunu belirtiyor. Ancak Herîrî'den önce yaşamış pek çok Kürt şairinden söz edilebilir. Babe Rax ve Behlûlê Mahî (8. yüzyıl), Bassam-ı Kurdî (9. yüzyıl), Xalîd Axa Zehar (905-974) ve Evdîlsemêdê Babek (972-1020) gibi şairlerin yanı sıra elimizde, M.Ö. 330 yılına ait Bodraboz adlı bir şaire ait Kürtçe bir şiir de bulunmaktadır. Herîrî'nin "Botan Ekolü"nü en önemli isimlerinden olduğu ileri sürülebilir. Şiirlerinde tasavvufî aşkla birlikte dünyevî aşkın da işlendiği gözleniyor. Herîrî'nin şiirlerinde kullandığı kafiye ve hece düzeni, Kürt medrese edebiyatını derinden etkilemiştir. Jaba'nın sözünü ettiği divan ise bulunamamıştır.

Çev: Selim Temo

ISSN 1305-340X

9 771305 340009

popüler kürtür
Esmer

desen: yahya bağcı